

Službeni list

Europske unije

C 195

Hrvatsko izdanje

Informacije i objave

Svezak 58.
12. lipnja 2015.

Sadržaj

I. Rezolucije, preporuke i mišljenja

MIŠLJENJA

Odbor regija

111. plenarno zasjedanje, 16. – 17. travnja 2015.

2015/C 195/01	Mišljenje Europskog odbora regija – Strategija proširenja i glavni izazovi 2014.–2015.	1
2015/C 195/02	Mišljenje Europskog odbora regija – Provedba Bijele knjige o prometu iz 2011.	10
2015/C 195/03	Mišljenje Europskog odbora regija – Budućnost sektora mlijeka i mliječnih proizvoda	15
2015/C 195/04	Mišljenje Europskog odbora regija – Ususret cjelovitom pristupu kulturnoj baštini u Europi	22
2015/C 195/05	Mišljenje Europskog odbora regija – Poboljšanje provedbe Teritorijalnog programa Europske unije 2020.	30
2015/C 195/06	Mišljenje Europskog odbora regija – Prilike za učinkovito korištenje resursa u građevinskom sektoru	36

III. Pripremni akti

ODBOR REGIJA

111. plenarno zasjedanje, 16. – 17. travnja 2015.

2015/C 195/07	Mišljenje Europskog odbora regija – Plan ulaganja i Europski fond za strateška ulaganja	41
---------------	---	----

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

MIŠLJENJA

ODBOR REGIJA

111. PLENARNO ZASJEDANJE, 16. – 17. TRAVNJA 2015.

Mišljenje Europskog odbora regija – Strategija proširenja i glavni izazovi 2014.–2015.

(2015/C 195/01)

Izvjestitelj: prof. Franz Schausberger (AT/EPP), izaslanik regije Salzburg u Odboru regija

Referentni dokument: „Strategija proširenja i glavni izazovi 2014. – 2015.”

COM(2014) 700 final

I. PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Opće preporuke o politikama

1. naglašava ključnu ulogu lokalnih i regionalnih predstavnika u procesu proširenja i podržava napore koje zemlje proširenja (Crna Gora, bivša jugoslavenska republika Makedonija, Srbija, Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo ⁽¹⁾, Turska i Island) ulažu u decentralizaciju i regionalizaciju; smatra da je poštovanje načela supsidijarnosti od presudne važnosti;
2. uzima u obzir i podržava mišljenje Europske komisije o potrebi za razdobljem konsolidacije; međutim, naglašava da to ne smije dovesti do zastoja. Razdoblje od pet godina treba promatrati kao fazu intenzivnih priprema i usvajanja politika potrebnih za zadovoljavanje kriterija za članstvo u EU-u;
3. naglašava da su realni izgledi za članstvo u EU-u za zemlje kandidatkinje i potencijalne kandidatkinje važni kao ključni stabilizirajući faktor te kao bitan poticaj za provedbu nužnih političkih i gospodarskih reformi;
4. ponovno preporučuje Komisiji da u svojim predstojećim izvješćima o strategiji proširenja iznosi mnogo više pojedinosti o stanju regionalne i lokalne samouprave te ukazuje na potrebu za daljnjom regionalizacijom i decentralizacijom reforme u zemljama proširenja, potičući ih da se u potpunosti prilagode i provedu sveobuhvatni pravni okvir za stvaranje snažnih podnacionalnih razina vlasti; ističe da bi delegirane ovlasti trebale odražavati razinu odgovornosti koje se preuzimaju prilikom uvođenja pravne stečevine Zajednice na lokalnoj i regionalnoj razini;

⁽¹⁾ Ovaj naziv ne dovodi u pitanje stajališta o statusu i u skladu je s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a br. 1244/99 i Mišljenjem Međunarodnog suda o Deklaraciji o neovisnosti Kosova.

5. predlaže čvršću suradnju, uz izbjegavanje dupliciranja posla, s Vijećem Europe, posebice njegovim Kongresom lokalnih i regionalnih vlasti koji sustavno nadzire poštovanje Europske povelje o lokalnoj samoupravi u svim zemljama članicama Vijeća Europe; zaključke i preporuke proizašle iz izvješća Kongresa o praćenju treba uzimati u obzir pri oblikovanju stajališta EU-a o dotičnim zemljama;
6. pozdravlja pokretanje novog Instrumenta pretpristupne pomoći koji za razdoblje 2014. – 2020. na raspolaganje stavlja 11,7 milijardi eura za podršku zemljama proširenja u njihovim pripremama za pristupanje, kao i za regionalnu i prekograničnu suradnju;
7. priznajući jadransko-jonskoj makroregionalnoj strategiji (EUSAIR) ulogu usmjeravanja i koordinacije, izražava nadu da će ona tijekom pristupnih procesa njome obuhvaćenih zemalja kandidatkinja (Crne Gore, Srbije i Albanije) i potencijalnih kandidatkinja (Bosne i Hercegovine) poticati konvergenciju, osobito konvergenciju administrativnih kapaciteta i konvergenciju u područjima utvrđenima u okviru pojedinih stupova. Nadalje, to što svaka od tih zemalja koordinira rad na određenom stupu s jednom državom članicom predstavlja priliku za razmjenu i usvajanje znanja u vezi s planiranjem i korištenjem europskih fondova;
8. poziva na primjereno sudjelovanje lokalnih i regionalnih vlasti zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidatkinja u pretpristupnom procesu;
9. priznaje da su sve razine javne uprave u većini zemalja proširenja i dalje slabe, ograničenog upravnog kapaciteta, visokog stupnja politizacije i korupcije te nedostatka transparentnosti. Politizacija ostaje ozbiljan problem i na središnjoj i na lokalnoj razini u većini zemalja pristupnica, a treba riješiti i problem sve nejasnije razlike između države i vladajućih stranaka, budući da postoji zabrinutost da to smanjuje povjerenje u javne ustanove.
10. naglašava nužnost jačanja demokratskih institucija te poštovanja temeljnih prava i vladavine prava, uključujući i poštene izborne postupke i pravilno funkcioniranje parlamenata, regionalnih skupština i općinskih vijeća, te konstruktivan i održiv dijalog u cijelom političkom spektru. Treba više poraditi na poticanju uključivanja civilnog društva;
11. čvrsto je uvjeren da treba poštovati načela dobrosusjedskih odnosa među državama članicama EU-a, državama kandidatkinjama, kao i potencijalnim kandidatkinjama i drugim državama, a uvjeren je i u ulogu i važnost razvijanja prekogranične i regionalne suradnje među tim državama;

Pojedinačne napomene o zemljama proširenja

Island

12. sa žaljenjem prima na znanje odluku islandske vlade da povuče zahtjev za pristupanje Europskoj uniji;

Turska

13. pozdravlja činjenicu da Turska ostaje predana pristupanju EU-u, što je pokazala usvajanjem strategije za EU u rujnu 2014., s ciljem da se iznova osnaži pristupni proces Turske, te da je 2014. bila Godina Europske unije;
14. pozdravlja činjenicu da su u studenome 2013. otvoreni pregovori o poglavlju 22. o regionalnoj politici i koordinaciji strukturnih instrumenata te poziva na nastavak napora za dovršenje Nacionalne strategije regionalnog razvoja; s tim u vezi skreće pozornost na zaključke Vijeća za opće poslove iz prosinca 2014. i poziva Tursku da nastavi provoditi nužne reforme koje će se pozitivno odraziti i na lokalnu razinu; poziva Tursku da u potpunosti ispuní obveze iz Dodatnog protokola uz Sporazum o pridruživanju te da prizna Republiku Cipar;
15. zadovoljan je što su lokalni izbori 2014. godine bili uglavnom dobro organizirani i održani u općenito mirnim okolnostima – uključujući i na jugoistoku zemlje. Naglašava, međutim, da je kampanja bila polarizirana i napeta te konstatira da su optužbe za prevaru izazvale prosvjede u više gradova;

16. ističe da je nakon lokalnih izbora 2014. godine broj gradskih općina povećan, a njihove su granice proširene; podcrtava da će to utjecati na ovlasti na podnacionalnoj razini, posebice u pogledu okoliša;
17. podupire daljnje mjere za povećanje transparentnosti i potiče nastavak borbe protiv korupcije, posebno na razini lokalnih vlasti;
18. žali što nema napretka u prebacivanju ovlasti na lokalne vlade i što je fiskalna decentralizacija i dalje vrlo ograničena;
19. poziva da se nastave ulagati naponi kako bi se radna skupina OR-a i Turske podigla na razinu zajedničkog savjetodavnog odbora;
20. sa žaljenjem ukazuje na to da je 2013. godine udio lokalnih vlasti u državnim prihodima i rashodima bio ispod 10 %;
21. pozdravlja činjenicu da su institucije koje sudjeluju u provedbi Instrumenta za pretpristupnu pomoć (IPA) ojačane kroz osposobljavanje i tehničku pomoć te preporučuje da se ulože daljnji naponi radi povećanja administrativnih kapaciteta lokalnih vlasti;
22. ističe da je kriza u Siriji dovela do značajnog povećanja broja sirijskih izbjeglica u Turskoj, čiji se ukupan broj procjenjuje na više od 1,6 milijuna; izražava pohvalu Turskoj zbog neprocjenjive pomoći sirijskim izbjeglicama, zbog čega su njezini lokalni kapaciteti i resursi pod znatnim pritiskom; ističe ključnu ulogu lokalnih vlasti kojima je prijeko potrebna potpora središnjih vlasti, kao i vanjskih humanitarnih organizacija;
23. ističe da će prema instrumentu IPA II ta zemlja i dalje moći koristiti pretpristupnu pomoć u razdoblju 2014. – 2020., pri čemu okvirna financijska sredstva iznose više od 620 milijuna eura godišnje; naglašava da će u okviru instrumenta IPA II pomoć biti usmjerena na potporu reformama u području vladavine prava, administracije, demokratskog i gospodarskog upravljanja, konkurentnosti i rasta. Ipak, treba poboljšati kapacitete lokalnih vlasti za sufinanciranje projekata koje financira EU;
24. ističe da su potrebni veći resursi za dovršetak procesa decentralizacije vlasti i za potporu lokalnog razvoja;
25. ističe da druga faza fiskalne decentralizacije još nije dovršena u svim općinama te naglašava da općinama nužno treba financijska održivost kako bi obavljale dužnosti koje su na njih prebačene;
26. izražava žaljenje što relevantni zakoni o regionalnom razvoju još nisu u potpunosti provedeni i što tijela odgovorna za regionalni gospodarski razvoj ne raspolažu s dostatnim sredstvima;
27. nada se da će Turska aktivno podupirati napore UN-a u pronalaženju pravednog, sveobuhvatnog i trajnog rješenja za ciparsko pitanje; traži od Turske da započne s povlačenjem svojih snaga s Cipra te da Ujedinjenim narodima preda zatvorenu zonu Famaguste u skladu s Rezolucijom 550 (1984.) Vijeća sigurnosti UN-a, budući da bi to predstavljalo korak prema jačanju povjerenja te istinsku priliku za ostvarivanje mira i gospodarskog, socijalnog i regionalnog rasta za obje zajednice;
28. poziva Tursku na održavanje dobrosusjedskih odnosa sa svim susjedima, što je ključan preduvjet za pristupanje, posebice u pogledu povlačenja prijetnje ratom s Grčkom te u pogledu ciparskog pitanja; pozdravlja to što su turske lokalne i regionalne vlasti u OR-ovoj Radnoj skupini za Tursku pokazale otvorenost prema Europskoj uniji; prihvaća zaključke Europskog vijeća od 24. listopada i od 16. prosinca 2014. te snažno podržava Rezoluciju Europskog parlamenta od 13. studenog 2014. o aktivnostima Turske koje izazivaju napetosti u isključivom gospodarskom pojasu Cipra (P8_TA (2014) 0052);

29. pozdravlja izmjenu pravnog okvira o političkim strankama i predizbornim kampanjama; ponovno ističe važnost spuštanja izbornog praga od 10 %, što bi omogućilo svim društvenim skupinama u Turskoj da u skladu s kopenhaskim političkim kriterijima sudjeluju u političkom životu te zemlje;

30. naglašava da je dijalog među vjerskim zajednicama i kulturama na svim razinama od velike važnosti za jačanje civilnog društva i međunarodnih partnerstava; ističe da Ekumenski patrijarhat u tom pogledu ima jako važnu ulogu te poziva Tursku da poduzme sve potrebne korake kako bi podržala njegovu ulogu, uključujući i dopuštanje javnog korištenja njegova crkvenog naziva, njegovo prepoznavanje kao pravne osobe i dopuštanje ponovnog otvaranja teološke škole na otoku Halki;

31. izražava žaljenje zbog izrazitog porasta korupcije u Turskoj u posljednjih godinu dana; naglašava potrebu za odgovarajućim pravnim okvirom za borbu protiv korupcije; izražava žaljenje zbog nedostatnog poštovanja slobode razmišljanja, izražavanja i medija, savjesti i vjeroispovijesti te okupljanja i udruživanja;

Bivša jugoslavenska republika Makedonija

32. uvažava preporuke Komisije i Europskog parlamenta upućene Vijeću da se otvore pristupni pregovori na temelju Izvješća o napretku bivše jugoslavenske republike Makedonije za 2013., u kojem je zaključeno da ta država ispunjava političke kriterije; s velikom zabrinutošću primjećuje da u posljednje vrijeme i na središnjoj i na lokalnoj razini sve više dolazi do politizacije i nestajanja razlike između države i vladajućih stranaka, zbog čega se gubi povjerenje u javne ustanove na svim razinama;

33. ističe da ključni ostaju dobrosusjedski odnosi, uključujući pregovore pod okriljem UN-a o pronalaženju međusobno prihvatljivog rješenja za problem imena, te da će u tom smislu lokalne i regionalne vlasti odigrati konstruktivnu ulogu suzdržavajući se od djelovanja i izjava koje potkopavaju dobrosusjedске odnose s državama članicama EU-a;

34. sa žaljenjem i nevjericom prima na znanje nedavni skandal oko ucjenjivanja i prisluškivanja telefona i izražava nadu da će vlada brzo razjasniti situaciju jer bi se takav događaj mogao negativno odraziti na proces pristupanja bivše jugoslavenske republike Makedonije;

35. zabrinut je zbog sve većih frustracija među građanima bivše jugoslavenske republike Makedonije i sve manjeg interesa za europske integracije, unatoč značajnom utjecaju pristupanja na domaću političku scenu na svim razinama;

36. podupire mogućnost da se bivša jugoslavenska republika Makedonija uključi u Inicijativu za jadransko-jonsku makroregiju;

37. pozdravlja rad Udruge jedinica lokalne samouprave (ZELS) na zastupanju podnacionalne razine vlasti u bivšoj jugoslavenskoj republici Makedoniji;

38. želi poduprijeti napore koje Zajednički savjetodavni odbor (ZSO) Odbora regija poduzima na jačanju administrativnih kapaciteta na lokalnoj razini, posebice na području ekološkog zakonodavstva, obrazovanja, temeljnih prava, prava manjina, kulturnih prava, decentralizacije i borbe protiv korupcije;

39. pozdravlja aktualnu reformu javne uprave i rad Posebne skupine za reformu javne uprave; namjerava doprinijeti naporima za jačanje administrativnih kapaciteta na lokalnoj razini kojima je cilj decentralizacija upravljanja, ključan element Ohridskog okvirnog sporazuma;

40. izražava žaljenje što relevantni zakoni o regionalnom razvoju još nisu u potpunosti provedeni i što tijela odgovorna za razvoj regionalnog gospodarstva ne raspolažu dostatnim sredstvima;

41. poziva na ulaganje većih napora kako bi se osigurala transparentna podjela kapitalnih potpora lokalnim vlastima;

42. žali zbog odbijanja opozicije da sudjeluje u redovitim parlamentarnim aktivnostima, što šteti demokratskom institucionalnom ustroju na lokalnoj razini;

43. zabrinut je što, unatoč napretku na području zakonodavstva, javna uprava ostaje rascjepkana i podložna političkom utjecaju; snažno poziva na jačanje njezine profesionalnosti i neovisnosti na svim razinama te na poštovanje načela transparentnosti, zasluga i ravnopravne zastupljenosti; poziva vladu da usvoji program reforme upravljanja financijama u javnom sektoru;

Crna Gora

44. pozdravlja izmjene zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore i izmjenu zakona o lokalnoj samoupravi; ističe da bi kriteriji za osnivanje novih općina trebali uključivati upravnu i financijsku održivost;

45. pozdravlja usvajanje Akcijskog plana za reformu lokalne samouprave iz 2014. godine; zadovoljan je što je Crna Gora uspostavila sveobuhvatni strateški okvir za reformu javne uprave. Strategija za reformu javne uprave za razdoblje 2011. – 2016. obuhvaća državnu upravu i lokalne vlasti; poziva na njezinu brzu provedbu;

46. pozdravlja činjenicu da je izborno zakonodavstvo poboljšano te da je konačno usvojen zakon o izboru općinskih vijećnika, ali izražava žaljenje da se pri usvajanju tih akata nije rješavalo pitanje financiranja izbornih kampanja za gradonačelnike i predsjednike općina; naglašava također potrebu provedbe preporuka OESS-ova ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) o izbornim pravilima u skladu s europskim standardima i najboljim praksama, poput prava na samostalnu kandidaturu, proporcionalnog javnog financiranja radi promicanja jednakih uvjeta za sve kandidate te financijske revizije političkih stranaka;

47. ističe da zakon o lokalnoj samoupravi treba uskladiti s novim pravilima o upravljanju javnim službama;

48. ističe da Crna Gora treba ojačati administrativne kapacitete u okviru IPA-e i te strukture adekvatno pripremiti kako bi se povećala sposobnost iskorištavanja pretprijetnih fondova;

49. ističe da treba uspostaviti transparentnu, učinkovitu i odgovornu javnu upravu te da bi kriteriji za osnivanje novih općina trebali uključivati financijsku i upravnu održivost;

50. pozdravlja činjenicu da je Parlament jednoglasno usvojio rezoluciju o putu Crne Gore prema europskim integracijama te da je parlamentarni Odbor za europske integracije održao savjetovanja, rasprave o pregovaračkim stajalištima koje je sastavila vlada te javne rasprave o temama povezanim s EU-om;

51. pozdravlja činjenicu da je vlada i dalje usmjerena prema članstvu u EU-u kao cilju te da je usvojila više strateških dokumenata u kontekstu procesa integracije u EU;

52. pozdravlja činjenicu da su predstavnici organizacija civilnog društva (OCD) i dalje uključeni u aktivnosti državne i lokalne uprave, uključujući radne skupine o poglavljima u pregovorima o pristupanju EU-u;

53. ističe činjenicu da Crna Gora nastavlja aktivno pridonositi regionalnoj stabilnosti;

54. pozdravlja nastavak vrlo uspješnih sastanaka Zajedničkog savjetodavnog odbora Odbora regija i Crne Gore te se nada da će se međusobno korisna suradnja s crnogorskim podnacionalnim vlastima nastaviti i u godinama koje dolaze;

55. pozdravlja usvajanje zajedničkog izvješća pod naslovom *Povećanje kapaciteta za apsorpciju pretprijetnih fondova EU-a i poboljšanje administrativnih kapaciteta na lokalnoj razini u Crnoj Gori* ⁽²⁾ u okviru ZSO-a;

⁽²⁾ CdR3127-2013_00_00

56. izražava zadovoljstvo što se 27. listopada 2014. u Kotoru, u Crnoj Gori, ZSO četvrti put sastao kako bi raspravio Akcijski plan za reformu samouprave za 2014. godinu i uključivanje lokalnih i regionalnih vlasti u poljoprivredni i ruralni razvoj te u usluge od općeg gospodarskog interesa;

57. izražava zadovoljstvo što vlada marljivo radi na novim zakonima o lokalnoj samoupravi, kao što je naglašeno na zadnjem sastanku ZSO-a 27. listopada 2014. u Kotoru;

58. žali zbog izrazito polariziranog domaćeg ozračja koje je dovelo do toga da opozicija bojkotira rad parlamenta, što šteti napretku reformi; poziva sve političke stranke, i u vladi i u opoziciji, da svoj fokus zadrže na planu integracije svoje zemlje u EU kroz održivi dijalog i konstruktivnu suradnju na svim razinama;

Srbija

59. izražava zadovoljstvo time što su 21. siječnja 2014. formalno počeli pristupni pregovori; pozdravlja spremnost i angažiranost Srbije na prvoj međuvladinoj konferenciji EU-a i Srbije te visoku razinu pripremljenosti i angažmana koju je vlada Srbije pokazala tijekom analitičkog pregleda pravne stečevine EU-a;

60. preporučuje srbijanskoj vladi da u pristupni proces od samog početka uključi predstavnike lokalnih vlasti i Autonomne Pokrajine Vojvodine;

61. pozdravlja činjenicu da nova vlada ostaje u potpunosti predana nastavku dijaloga s Prištinom uz posredovanje EU-a te ohrabruje nastavak reformi u pogledu vladavine prava, pravosuđa i borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala na svim razinama;

62. pozdravlja novo Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave, koje predstavlja prvi korak prema učinkovitijoj javnoj upravi na lokalnoj razini;

63. pozdravlja to što je u siječnju 2014. usvojena nova strategija reforme javne uprave, koja obuhvaća organizacijsku politiku središnje i lokalne razine, uključujući decentralizaciju; poziva novo Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave da u određivanje aktivnosti u okviru jednog akcijskog plana uključi sve dionike.

64. izražava zadovoljstvo što je osnovana posebna Skupina za reformu javne uprave koja bi trebala poslužiti kao forum za politički dijalog između Europske komisije i Srbije, te poziva da se njezine aktivnosti organiziraju na podnacionalnoj razini;

65. žali što još nisu doneseni zakoni kojima se reguliraju status i plaće zaposlenika lokalnih vlasti te strategija njihove izobrazbe;

66. ističe da više pažnje treba posvetiti korupciji u lokalnoj upravi te da i dalje zabrinjavaju prijetnje i nasilje usmjereni protiv novinara na lokalnoj razini;

67. ističe da bi Srbija u okviru instrumenta IPA II trebala i u razdoblju 2014. – 2020. nastaviti dobivati pretpristupnu pomoć u okvirnom iznosu od ukupno 1,5 milijardi eura; nada se da će odgovarajući iznos pretpristupnih fondova biti iskorišten na podnacionalnoj razini;

68. napominje da je revidirani Statut Vojvodine proglašen u svibnju kao rezultat zajedničkog postupka u državnom parlamentu i pokrajinskoj skupštini, kao odgovor na odluku Ustavnog suda iz prosinca; međutim, izražava žaljenje što je autonomija Autonomne Pokrajine Vojvodine (APV) smanjena u odnosu na prethodno uređenje;

69. žali što pitanje sudjelovanja Autonomne Pokrajine Vojvodine u financiranju iz nacionalnog proračuna Srbije još nije riješeno u dovoljnoj mjeri;

70. pozdravlja činjenicu da Autonomna Pokrajina Vojvodina nastavlja pružati visoku razinu zaštite manjinama te da su međuetnički odnosi u principu i dalje dobri;

71. sa zabrinutošću primjećuje da su upravni i upravljački kapaciteti na lokalnoj razini i dalje slabi, da i dalje postoje velike razlike među općinama te da su Nacionalni savjet za decentralizaciju i međuresorsko Općinsko financijsko povjerenstvo i dalje neaktivni;

72. pozdravlja osnivanje Zajedničkog savjetodavnog odbora sa Srbijom 2015. godine koji će pratiti proces pridruživanja i surađivati s lokalnim i regionalnim predstavnicima Srbije; raduje se suradnji s lokalnim i regionalnim vlastima Srbije;

73. pozdravlja osnivanje Nacionalne konvencije o Europskoj uniji kao platforme za suradnju s civilnim društvom u procesu pristupnih pregovora; poziva na šire savjetovanje uz bolji vremenski raspored;

Albanija

74. poziva albanske vlasti da mnogo prije lokalnih izbora 2015. godine ostvare neovisnost upravnih izbornih tijela;

75. napominje da Albanija, nastavljajući se na napredak postignut na parlamentarnim izborima 2013. godine, treba provesti preporuke misije OEES-ova Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) za promatranje izbora, posebice u pogledu jačanja neovisnosti upravnih izbornih tijela i to znatno prije lokalnih izbora u 2015. godini;

76. pozdravlja imenovanje novog ministra zaduženog za lokalna pitanja;

77. izražava zadovoljstvo zbog napretka reforme decentralizacije i zbog početka rada na razjašnjavanju funkcija jedinica lokalne samouprave u okviru novog upravnog uređenja;

78. poziva da se uloži veći napor kako bi se nastavila upravna reforma i na financijski održiv način ojačali administrativni kapaciteti jedinica lokalnih vlasti; napominje da je dodjela statusa države kandidatkinje Albaniji prilika za više reformi u području javne uprave, neovisnosti pravosuđa, borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala, kao i zaštite ljudskih prava, uključujući prava manjina;

79. prihvaća činjenicu da su ukupni rashodi lokalnih vlasti 2013. godine bili procijenjeni na 2,2 % BDP-a, dok su prihodi ostali na 0,8 % BDP-a, a lokalni su porezi i dalje činili glavninu prihoda lokalnih vlasti;

80. ističe da osnovane jedinice lokalnih vlasti još nisu u potpunosti pokrenule provedbu novog Zakona o javnoj službi;

81. izražava žaljenje što jaka politizacija i dalje šteti odnosima između središnjih i lokalnih vlasti, ograničava ulogu udruga lokalnih vlasti te utječe na suradnju među tim udrugama;

82. potiče lokalne vlasti na razvijanje uključivog dijaloga s civilnim društvom i lokalnim zajednicama;

83. sa žaljenjem primjećuje da je Zakonom o teritorijalnoj i upravnoj reformi usvojenim u srpnju broj jedinica lokalne samouprave drastično smanjen, s 373 na 61, da su ukinute općine i da je zadržano 12 postojećih regija, a da se pritom nije vodilo računa o interesima manjina; naglašava potrebu za očuvanjem lokalnog identiteta i blizine vlasti građanima;

84. žali što su upravljanje ljudskim resursima i financijski nadzor na lokalnoj razini i dalje slabi;

Bosna i Hercegovina

85. pozdravlja pisane obveze koje je preuzelo Predsjedništvo BiH, a potpisali politički čelnici i podržala Parlamentarna skupština BiH, o mjerama za ostvarivanje funkcionalnosti i učinkovitosti institucija, za pokretanje reformi na svim razinama upravljanja te za ubrzanje procesa pomirenja i jačanje upravnog kapaciteta. Naglašava da je sada omogućeno stupanje na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) te poziva nove čelnike da s EU-om postignu dogovor o planu za opći i uključivi program reformi s ciljem napretka države;

86. ističe da velik i neučinkovit javni sektor s brojnim preklapanjima nadležnosti na državnoj razini, razini entiteta te općinskoj ili kantonskoj razini (posebno u Federaciji) i dalje predstavlja opasnost za fiskalnu održivost;

87. ističe da postojeća politička situacija u Bosni i Hercegovini šteti sposobnosti zemlje da jednoglasno izrazi svoj stav o pitanjima EU-a. Važno je uspostaviti mehanizam za koordinaciju o europskim pitanjima među različitim razinama vlasti;

88. ističe da je entitetsko zakonodavstvo uglavnom u skladu s Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi, ali da je i dalje nedovoljno jasna raspodjela ovlasti između entiteta, kantona i općina, pri čemu na općinskoj razini postoji niska razina financijske autonomije;

89. izražava žaljenje što Bosna i Hercegovina općenito nije postigla nikakav napredak u poboljšanju funkcionalnosti i učinkovitosti na svim razinama vlasti te što nije postigla jednakopravnost triju konstitutivnih naroda, što je temeljna prepreka funkcioniranju institucija i države.

90. sa žaljenjem primjećuje da su reforme na svim državnim razinama uglavnom i dalje spore, ako uopće postoje, te da vlasti u zemlji nisu postigle nikakav napredak prema uspostavi ustroja potrebnog za neizravno upravljanje fondovima EU-a;

91. odbacuje retoriku podjele kojom se i dalje služe pojedini politički predstavnici na svim državnim razinama i propitivanje sposobnosti Bosne i Hercegovine da funkcionira kao država;

92. žali što izbori 12. listopada 2014. nisu provedeni u skladu s presudom Sejdić – Finci, što znatno otežava daljnje usklađivanje između EU-a i Bosne i Hercegovine;

93. pozdravlja aktivno sudjelovanje Brčko distrikta u pretpristupnim pripremama, njegovu snažnu predanost reformama i značajan napredak u njihovoj provedbi, koja je znatno bolja nego u ostalim upravnim jedinicama u državi;

Kosovo ⁽³⁾

94. pozdravlja pokretanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između EU-a i Kosova;

95. izražava zadovoljstvo što Kosovo i Srbija aktivno i konstruktivno sudjeluju u dijalogu uz posredovanje EU-a;

96. ističe da je Kosovo u jesen 2013. održalo uspješne izbore za gradonačelnike i općinske izbore, a 8. lipnja 2014. prijevremene parlamentarne izbore;

97. naglašava da su nastavljeni naponi na jačanju kapaciteta lokalnih vlasti te da je Ministarstvo lokalne samouprave poboljšalo svoje smjernice namijenjene općinama;

⁽³⁾ Ovaj naziv ne dovodi u pitanje stajališta o statusu i u skladu je s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a br. 1244/99 i Mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

98. ističe da se nastavlja političko uplitanje u javnu upravu i na središnjoj i na lokalnoj razini te da su nužni daljnji napori za potpunu provedbu relevantnih odredbi o sprečavanju korupcije i promicanju integriteta javnih službi;
99. naglašava da kosovske vlasti, posebice na lokalnoj razini, moraju pokazati snažniju predanost zaštiti kulturnog i religioznog nasljeđa;
100. pozdravlja činjenicu da su lokalne vlasti na sjeveru Kosova po prvi put uspostavljene u skladu s kosovskim zakonom;
101. ističe kako treba nastaviti s naporima lokalnih vlasti za povećanje transparentnosti u odlučivanju i provođenju decentralizacije kao i s naporima za osiguravanje odgovarajuće podrške i resursa za lokalne vlasti;
102. očekuje hitno objašnjenje nedavnih optužbi za korupciju protiv predstavnika EULEX-a kako bi se izbjeglo potkopavanje povjerenja u institucije EU-a;
103. zabrinut je zbog toga što nije postignut značajniji napredak u borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala, što predstavlja značajnu prepreku demokratskom, društvenom i gospodarskom razvoju Kosova;
104. izražava zadovoljstvo što je postignut određeni napredak, posebice što se gradonačelnici biraju na izborima na cijelom Kosovu te što je povećan broj projekata koje financira EU na sjeveru; naglašava međutim potrebu da se nastavi s osnivanjem udruge srpskih općina, zahvaljujući kojoj bi nestala bilo kakva potreba za drugim paralelnim strukturama; istovremeno, primjećuje da će biti nužni daljnji i ustrajni napori za približavanje albanskih i srpskih etničkih zajednica;
105. preporučuje da se Kosovo uključi u sve forume regionalne suradnje na zapadnom Balkanu, posebice one u vezi s lokalnim upravljanjem; nadalje preporučuje da se Kosovo i kosovske općine uključe u europska tijela lokalne uprave poput Vijeća europskih općina i regija te Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti; podržava sudjelovanje Kosova u programima EU-a koji bi mogli omogućiti i da kosovska lokalna razina ima koristi od znatnih financijskih doprinosa;
106. pozdravlja imenovanje općinskih službenika za europske integracije u 35 općina;

Bruxelles, 16. travnja 2015.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

Mišljenje Europskog odbora regija – Provedba Bijele knjige o prometu iz 2011.

(2015/C 195/02)

Izvjestitelj: Spyros Spyridon (EL/EPP), član Općinskog vijeća Porosa**I. PREPORUKE O POLITIKAMA ⁽¹⁾**

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Promet kao temeljni čimbenik ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije

1. želi naglasiti da je mobilnost ljudi i robe preduvjet za ostvarenje temeljnih ciljeva EU-a u pogledu ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije i dovršenja jedinstvenog tržišta. Promet doprinosi konkurentnosti Europe i njezinih regija, a EU je na globalnoj razini predvodnik u tom sektoru;
2. primjećuje da su troškovi prijevoza za robu i domaćinstva razmjerno visoki te predstavljaju 13,2 % proračuna domaćinstava i do 15 % cijene proizvoda. Pored toga, promet još uvijek u velikoj mjeri (96 %) ovisi o nafti, koja se velikim dijelom proizvodi u nestabilnim regijama svijeta;
3. primjećuje da činjenica da nisu bili određeni srednjoročni ciljevi otežava ocjenu postignutog napretka. Ipak, imenovanje novog sastava Europske komisije i buduća revizija provedbe Bijele knjige, u trenutku kada se okruženje brzo mijenja (gospodarska kriza, šira geopolitička situacija koja utječe na promet), podloga su za djelomičnu ocjenu dosadašnjeg napretka;
4. ističe da su ambiciozni ciljevi iz Bijele knjige pokretačka sila napretka. Odbor također ističe međuovisnost prometnih politika i politika koje se tiču zaštite okoliša, inovacija i socijalne politike te ekonomske politike. Preporučuje da se ti ciljevi povežu s ciljevima smanjenja ovisnosti o nafti, buke i zagađenja zraka te visokih troškova, kao i ciljevima borbe protiv klimatskih promjena izazvanih emisijama stakleničkih plinova;
5. preporučuje Europskoj komisiji da prilikom revizije tijekom provedbe i eventualne revizije ciljeva uzme u obzir nove izazove, poput događaja na geopolitičkom planu, premještanja tokova prometa, pojave nove konkurencije, novih tehnoloških dostignuća, socijalnog dampinga i trenutnih specifičnih okolnosti svake države članice i regije. Komisija bi također trebala uspostaviti srednjoročne ciljeve za razdoblje nakon 2020. godine;
6. čestita Europskoj komisiji na pronicljivosti koju je pokazala usvajanjem niza zakonodavnih prijedloga i inicijativa koje se odnose na pakete mjera za željeznički i zračni promet i lučku politiku te poziva Europski parlament i Vijeće da ubrzaju postupke u cilju njihovog brzog usvajanja. Takve bi mjere EU-a trebalo razviti u skladu s načelima supsidijarnosti i uz svođenje birokracije na najmanju moguću mjeru;
7. ipak, Odbor zahtijeva da se barem jednaka pažnja posveti gradskom javnom prijevozu koji je ključni sastavni dio sustava javnog prijevoza i koji može imati najjači neposredni utjecaj na okoliš i kvalitetu života najvećeg broja stanovnika, u najgušće naseljenim područjima EU-a;
8. ističe da je radi poboljšanja konkurentnosti europskog sektora prijevoza i logistike zbog konkurencije iz drugih dijelova svijeta naročito bitno osigurati slobodno kretanje robe i proizvoda na jedinstvenom tržištu EU-a.

⁽¹⁾ Treba podsjetiti da u skladu s pravilom 55. stavkom 2. OR-ovog Poslovnika, „mišljenja Odbora o prijedlozima zakonodavnih akata [...] služe za izražavanje stavova o tome je li prijedlog usuglašen s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti”...

Kvaliteta prometa utječe na konkurentnost regija koja, s druge strane, određuje kvalitetu prometa

9. ističe veću ulogu lokalnih i regionalnih vlasti u planiranju gradskog i regionalnog prometa i mobilnosti i njihov odlučujući značaj za kvalitetu života građana i konkurentnost regija. Lokalne i regionalne vlasti nadležne su za planiranje i održavanje mreža, parkirališta te dostupnost, kao i za nadzor primjene normi zaštite okoliša te stoga moraju biti uključene na temelju partnerstva i višerazinskog upravljanja. OR poziva da lokalne i regionalne vlasti budu aktivnije uključene u proces donošenja odluka;

10. primjećuje da postoji izravna veza između prometnog planiranja u gradskim centrima te urbanističkog i prostornog planiranja. Odbor želi još jednom podsjetiti na koncept planiranja održive gradske mobilnosti (uključujući i oblikovanje cijena), pri čemu se EU treba zalagati za usklađivanje, no ono ne treba biti obvezujuće;

11. ponovno ističe da je za jamčenje kvalitete prijevoza na europskoj razini od ključne važnosti da se mjestima na početku i na kraju prometnih tokova (posebice gradovima) posveti jednaka pažnja i pruži ista podrška kao transeuropskim prometnim mrežama. Tim točkama polaska i dolaska potrebno je pružiti punu podršku te osigurati upravljanje svim načinima i vrstama prijevoza u tim mjestima;

12. ističe da, iako se u Bijeloj knjizi navodi da je, za budući prosperitet, potrebno osigurati učinkovit prijevoz u svim regijama, Europska komisija na prometni sektor sve više gleda kao na bilo koji drugi segment slobodnog tržišta, i to ne samo prilikom ocjenjivanja državne pomoći. Javni prijevoznici (ili oni koji pripadaju nekom javnom tijelu) često se nalaze u teškoj situaciji zbog toga što privatni operateri preuzimaju isplativ prijevoz i veze (ponekad po dampinškim cijenama, kako bi uspostavili budući monopol), dok javnim organizacijama i određenim prijevoznicima (uključujući one koji su u vlasništvu javnih subjekata) preostaje tek upravljanje slabo isplativim linijama i vezama. Ako uzmemo da se u Bijeloj knjizi promet razmatra ne samo kao komercijalni sektor, već i kao instrument koji omogućuje da se zajamči konkurentnost i prosperitet EU-a i njegovih različitih regija, potrebno je radikalno promijeniti pristup u pogledu javnih ili njima sličnih operatera, u odnosu na privatne operatere. Posve je logično da privatni operateri prijevoz vide isključivo kao mogući izvor poslovnog dobitka te da ne vode računa o potrebi da se zajamči konkurentnost različitih regija i EU-a kao takvog;

13. podržava promicanje nemotoriziranih načina prijevoza (vožnja bicikla, hodanje) za kratke udaljenosti, budući da oni predstavljaju ekološkiju, jeftiniju, a često i bržu alternativu. Tome će doprinijeti odgovarajuće prometne mreže i mjere namijenjene promjeni načina razmišljanja građana, posebice one koje se odnose na poticanje i korištenje te vrste prijevoza;

14. u pogledu prijevoza robe na velike udaljenosti zalaže se za poticanje intermodalnosti među održivim načinima prijevoza i za prelazak s cestovnog na održive vrste prijevoza kao što su željeznički, pomorski i riječni prijevoz;

15. ističe važnost koju odgovarajuće i dovoljno financirane prometne mreže i prijevozna sredstva imaju za rijetko naseljena područja i područja koja su u geografskom smislu u nepovoljnom položaju, područja s malom gustoćom naseljenosti kao i za otočke, najudaljenije prekogranične i planinske regije budući da su one temeljni čimbenik ostvarenja teritorijalne kohezije. Potrebe takvih regija nisu dovoljno prepoznate u EU-ovim politikama i programima koji imaju utjecaj na prijevoz. Odbor smatra da je potrebno pažljivo planiranje kako bi se zahtjevi u pogledu zaštite okoliša uskladili sa zahtjevima pružatelja usluga prijevoza i potrebom da se odredi razumna cijena za korisnike;

16. naglašava da je, budući da nove države članice još ne posjeduju kvalitetne osnovne prometne veze (i to ne samo na području mreža TEN-T već, prije svega, na razini regionalnih i lokalnih osnovnih veza kao što su gradske obilaznice te funkcionalne regionalne i lokalne cestovne mreže o kojima ovisi mobilnost radne snage, koje su ključni faktor konkurentnosti tih regija), potrebno usvojiti posve drugačiji pristup od onoga koji se primjenjuje u starim državama članicama gdje ta infrastruktura već postoji, kako bi se riješilo pitanje prometa i potaknulo taj sektor u novim državama članicama;

17. ističe da su prekogranične prometne veze na lokalnoj i regionalnoj razini ključne za koheziju prekograničnih teritorija i razvoj prekogranične suradnje. Odbor naglašava činjenicu da, nažalost, to nije bilo dovoljno uzeto u obzir prilikom izrade programa prekogranične suradnje za razdoblje 2014. – 2020.;
18. ističe da za ranjive skupine stanovništva, kao i u regijama koje se suočavaju s demografskim izazovima, treba osigurati prijevoz visokog standarda;
19. naglašava temeljnu povezanost pouzdanog, fleksibilnog i visokokvalitetnog prijevoznog sustava i konkurentnosti turističke industrije;
20. razočaran je što je do sada postignut slab napredak u intermodalnom izdavanju karata, posebno za multimodalni prijevoz preko regionalnih ili državnih granica; očekuje značajan napredak na ovom području do 2020. godine;
21. ističe da je na području paneuropskih informacija u pogledu multimodalnog prijevoza i usluga izdavanja karata ostvaren tek vrlo slab napredak. Odbor također ističe da većina država članica EU-a danas još ne raspolaže nacionalnim sustavom koji bi objedinio sve fiksne vozne redove i omogućio pronalaženje i rezerviranje veza javnog prijevoza unutar pojedine države. Podaci o multimodalnom prijevozu jedan su od instrumenata koji mogu znatno povećati zanimanje putnika za korištenje javnog prijevoza. Također smatra da se pri uspostavi tih sustava informiranja i njihovom međusobnom povezivanju ne bi trebalo oslanjati isključivo na statične podatke iz fiksnih vozničkih redova, već i na ogromni potencijal informacija koje će se moći dobiti pomoću globalnih navigacijskih satelitskih sustava (GNSS), uključujući europski navigacijski sustav Galileo;
22. pozdravlja napredak ostvaren na području prava putnika. Ipak, Odbor primjećuje da su ta prava i podaci o njima fragmentirani, ovisno o vrsti prijevoza, te poziva na veću dosljednost u svrhu dobrobiti korisnika. Također zahtijeva širu primjenu tih prava, koja uspostavlja Europska unija, od strane država članica koje trenutno koriste sva moguća izuzeća kako bi ograničile njihovu primjenu;
23. ističe da najsloženiju etapu u pogledu putničkih informacija i prodaje karata predstavljaju tzv. „prvi i zadnji kilometar“, tj. dijelovi putovanja koji su u pravilu u nadležnosti lokalnih i regionalnih vlasti. Stoga u provedbu i preispitivanje pojedinih rješenja treba uključiti lokalne i regionalne vlasti, kako bi se osiguralo dobro funkcioniranje cijelog sustava;
24. izražava žaljenje što samo četiri države članice u potpunosti primjenjuju uredbu o pravima putnika u željezničkom prometu te snažno poziva i sve druge države članice da povuku iznimke koje primjenjuju;
25. ističe da neusklađenost normi među državama članicama narušava tržišno natjecanje i može izazvati skretanje prometa, koje ima ekološke, komunikacijske i administrativne posljedice;
26. uspostavljanje dobre prometne infrastrukture i dobrih razina pristupa toj infrastrukturi ekonomski će ojačati regije te ih učiniti privlačnijima za izravna ulaganja, čime će se povećati njihova konkurentnost te konkurentnost EU-a u cjelini;
27. smatra da je potrebno razjasniti nadležnost nacionalnih provedbenih tijela na području prava putnika u prekograničnom prometu.

Prema ostvarenju integriranog, pouzdanog, čistog i sigurnog europskog prometnog sustava

28. primjećuje da među europskim regijama postoji nejednaka razvijenost i fragmentacija prometne mreže, posebice željezničke i cestovne; za povećanje konkurentnosti, uz fleksibilne financijske instrumente, potrebna je i visokokvalitetna prometna mreža. U tom smislu ključnim smatra razvoj mreže TEN-T, posebice radi promicanja teretnog željezničkog prometa i razvoja mreže regionalnih zračnih luka;

29. zalaže se za internalizaciju vanjskih troškova (socijalnih i ekoloških troškova, uključujući nesreće, zagađenje zraka, buku i zastoje) i za načelo „korisnik plaća” i „onečišćivač plaća” kako bi se tržišne odluke uskladile s potrebama održivosti. Pritom treba ocijeniti može li se dodatnim mjerama postići postupno uvođenje obaveznog usklađenog sustava internalizacije za gospodarska vozila u cijeloj međugradskoj cestovnoj mreži, čime bi se okončala sadašnja situacija u kojoj međunarodni prijevoznici za nesmetanu vožnju europskim cestama na kojima se naplaćuje cestarina moraju imati eurovinjeta, pet nacionalnih vinjeta te osam različitih odašiljača i ugovora o cestarini;

30. primjećuje napredak koji je postignut u sigurnosti cestovnog prometa, ali također i razlike u zakonodavstvu i normama država članica u pogledu, primjerice, prijevoza opasnih proizvoda. Odbor ponovno naglašava potrebu za znanstvenim modelom za internalizaciju troškova, posebice za nesreće u cestovnom prometu;

31. primjećuje da u putničkom prometu, posebice zračnom, sigurnost putnika ne ovisi samo o tehničkoj kvaliteti, već i o redovnoj kontroli posade i stalnom poboljšanju sigurnosnih standarda, te poziva nadležna tijela da na tim konkretnim područjima odmah poduzmu korake;

32. pozdravlja inicijativu *Shift2Rail* te promicanje projekta *Blue Belt*, ali istovremeno skreće pažnju na činjenicu da je postignut nedovoljan napredak u prelasku na željeznički, pomorski ili promet plovnim putovima, unatoč zakrčenosti cesta i neba. Vlakovi i brodovi mogu dodatno doprinijeti postizanju ciljeva na području smanjenja emisija stakleničkih plinova i nesreća. Potrebno je stoga promicati razvoj i dovršenje mreže TEN-T, ujednačiti kriterije i propise različitih željezničkih vlasti i olakšati pristup novim operaterima u kontekstu slobodnog tržišnog natjecanja;

33. pozdravlja konkretnu provedbu Instrumenta za povezivanje Europe (CEF), no zabrinut je zbog činjenice da Junckerov plan predviđa da se iz proračuna CEF-a, koji je već sad nedovoljan za ostvarenje transeuropske prometne mreže, oduzme 2,7 milijardi eura. Stoga OR žali što EU očito nedovoljno ulaže u učinkovit i održiv prijevozni sustav, kao i u ekološki prijevoz;

34. nastavno na nedavno izvješće Europskog revizorskog suda, poziva države članice da poduzmu mjere za uklanjanje uskih grla u prometu plovnim putovima (u pogledu mostova, ustava, širine rijeka itd.), usklade svoja djelovanja, dovrše infrastrukturne projekte i provedu planove održavanja;

35. primjećuje da se uopće ne spominje integrirani pomorski, zračni ili promet unutarnjim plovnim putovima, kao ni razvoj hidroaviona, te poziva da ih se uključi u prometno planiranje;

36. podržava inicijativu za uspostavu jedinstvenog europskog neba te poziva Europsku komisiju da predstavi transparentan sustav za dodjeljivanje slotova kako bi se, u interesu tržišnog natjecanja, poboljšalo korištenje zračnih luka. Odbor prima na znanje kašnjenja koja su zabilježena prilikom polijetanja i slijetanja te koja pridonose višim troškovima te poziva da se razmotri mogući učinak koji bi povećane visine leta imale na okoliš zbog emisija onečišćujućih tvari u troposferi;

37. poziva na koordinirano djelovanje u svrhu jačanja multimodalnog prijevoza, prije svega stvaranjem potrebnih poveznica s čvorištima (poput zračnih luka, luka i intermodalnih prometnih središta) te naglašava potrebu za usklađivanjem na granicama država članica, što bi mogla omogućiti Europska grupacija za teritorijalnu suradnju (EGTC);

38. toplo pozdravlja napredak postignut u potrazi za alternativnim izvorima i metodama financiranja velikih projekata na području prometa koji zahtijevaju dugoročno planiranje i financiranje. Ipak, Odbor upozorava na razlike u pristupu pri promicanju alternativnih izvora i na pomanjkanje progresivne pomoći koja bi ovisila o stupnju „čistoće” određene alternativne vrste pogona. Stoga preporučuje da se pruži učinkovitija podrška pogonima koji ne stvaraju emisije ili ih stvaraju vrlo malo, te za koje već postoji dokazano funkcionalna infrastruktura (kao što je, primjerice, slučaj s tramvajima i trolejbusima);

39. naglašava da će tehnološki i zakonodavni napredak u čitavom prometnom sektoru od korisnika zahtijevati nove vještine. Odbor poziva države članice i Europsku komisiju da procijene potrebu za mjerama stalnog osposobljavanja te njihov trošak u fazi osmišljavanja i planiranja kako bi se mogle u cijelosti provesti;
40. ističe da se radni uvjeti u prometnom sektoru neprestano mijenjaju te poziva Europsku komisiju i države članice da usklade norme i socijalna prava kako bi se poboljšali radni uvjeti i obeshrabilo nepošteno tržišno natjecanje;
41. naglašava da čišći prijevoz iziskuje paralelne mjere za promicanje korištenja javnog prijevoza, kao i istraživanja na području čišćih goriva i učinkovitijih motora. Za to je od ključne važnosti provođenje politika koje promiču korištenje hibridnih vozila i prijevoza na električni pogon;
42. ističe važnost tehnoloških inovacija koje počivaju na alternativnim gorivima i obnovljenoj infrastrukturi za održivo, ekološki prihvatljivo gospodarstvo s niskim emisijama CO₂ kako bi europska poduzeća povećala izvoz i rast te stvorila radna mjesta.

Europa bi trebala izvoziti svoj uspješan model prijevoza

43. ponovno izražava potporu naporima koje Europska unija ulaže na međunarodnoj razini u cilju izvoza svojih modela prijevoza i to aktivnim sudjelovanjem na međunarodnim forumima;
44. kvaliteta i sigurnost europskih prometnih mreža, čiji su standardi na visokoj razini, primjer su trećim zemljama te istovremeno pridonose sigurnosti i kvaliteti života europskih građana. Izvoz europskih standarda i otvaranje međunarodnih tržišta istovremeno jačaju konkurentnost europske industrije;
45. primjećuje da je prometni sektor iznimno složen jer, između ostalog, obuhvaća područja poput infrastrukture, informacijskih tehnologija, istraživanja i inovacija, specifikacije vozila i ponašanja korisnika. OR poziva države članice i institucije EU-a da na odgovarajući način posvete pažnju uspješnom usklađivanju tih različitih područja kako bi se postigli najbolji mogući rezultati uz svođenje birokracije na najmanju moguću mjeru te uz blisku suradnju s lokalnim i regionalnim vlastima.

Bruxelles, 16. travnja 2015.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

Mišljenje Europskog odbora regija – Budućnost sektora mlijeka i mliječnih proizvoda

(2015/C 195/03)

Izvjestitelj: René SOUCHON, predsjednik regije Auvergne (FR/PES)

EUROPSKI ODBOR REGIJA

I. KONTEKST**Razvoj situacije na tržištu mlijeka i mliječnih proizvoda**

1. konstatira da je u svom izvješću COM(2014) 354 final od 13. lipnja 2014., sastavljenom na temelju podataka dostupnih sredinom ožujka 2014., Europska komisija procijenila da je situacija na tržištu mlijeka i mliječnih proizvoda kratkoročno i dugoročno povoljna i da proces ukidanja kvota treba provesti. Komisija uviđa da su neka pitanja ostala otvorena, no s obzirom da smatra da je još uvijek prerano za mjerenje učinka ukidanja kvota, s izradom novih zakonodavnih prijedloga želi pričekati do 2018. godine;

2. smatra da je od ožujka 2014. godine došlo do preokreta u povoljnom razvoju tržišta i cijena, i to zbog tri čimbenika: velike globalne proizvodnje, smanjene globalne potražnje i ruskog embarga. Ova tri elementa u kontekstu velikog povećanja proizvodnje u Europi već doprinose velikom smanjenju cijena mlijeka;

3. konstatira da prognoze za prvu polovicu 2015. godine predviđaju pad cijena i zaliha mliječnih proizvoda na razine koje bi mogle biti niže od onih 2009. godine, uz znatne razlike među državama članicama, a ponekad čak i unutar samih država članica;

Provedba mliječnog paketa

4. konstatira da je, prema Komisijinom izvješću, broj ugovornih odnosa još uvijek zanemariv, što sputava izjednačavanje odnosa snaga u korist proizvođača. Zadruga, koje Europu snabdijevaju s više od 60 % mlijeka, izuzete su od sklapanja ugovornih odnosa i kontroliranja proizvodnje jer su unaprijed najavile da će sve mlijeko prikupljati od svojih članova. Sve to uvelike ograničava učinkovitost mjera mliječnog paketa;

5. konstatira da je 2014. godine izuzetno veliko povećanje proizvodnje i prikupljanja mlijeka u cijeloj Europskoj uniji jasno pokazalo da ugovorni odnosi nisu utjecali (niti će utjecati) na regulaciju opće ponude u Europskoj uniji budući da se mljekari sada javno nadmeću jedni s drugima;

6. primjećuje da prodajni sektor, posljednja karika u hranidbenom lancu mlijeka, mlijeko i mliječne proizvode namijenjene prodaji potrošačima često koristi za privlačenje kupaca nudeći ih po niskim cijenama. Time izaziva sniženje cijena uzduž lanca u suprotnom smjeru, sve do proizvođača koji, u konačnici, snosi posljedice te agresivne prodajne politike jer često prihodom ne pokriva troškove proizvodnje;

7. konstatira da su se specifične mjere, koje nisu bile predviđene u mliječnom paketu, već su usvojene kao odgovor na ruski embargo, pokazale nedovoljnima u odnosu na gubitke u razdoblju od kolovoza 2014. godine;

8. konstatira da se čini kako se mogućnost reguliranja ponude proizvoda zaštićenih oznakom izvornosti koju dozvoljava mliječni paket još uvijek slabo upotrebljava (tek tri vrste sira u Francuskoj i dvije u Italiji) te bi želio dobiti više informacija od Europske komisije o novijim prijavama i zalaže se za promicanje te mogućnosti u državama članicama te za to da Komisija pojednostavi pristup programima za zaštićenu oznaku izvornosti i zaštićenu oznaku zemljopisnog podrijetla;

Perspektive za razdoblje nakon ukidanja kvota

Kratkoročno:

Učinak na proizvodnju mlijeka i mliječnih proizvoda u Europskoj uniji

9. konstatira da analiza provedena za potrebe konferencije „Europski sektor mlijeka i mliječnih proizvoda: razvoj nakon 2015. godine” održane 24. rujna 2013., kao i izvješće COM 2014-2024, pokazuju da rast proizvodnje mlijeka u EU-u ovisi prvenstveno o svjetskom tržištu koje predstavlja samo 7 % globalne proizvodnje, ali je vrlo konkurentno. Mlijeko u prahu predstavlja dvije trećine količine koju isporučuju tri glavna izvoznika: EU, Novi Zeland i Sjedinjene Američke Države. OECD i FAO predviđaju da će globalna potražnja mliječnih proizvoda do 2023. godine rasti stopom od oko 2 % godišnje. Postoji potreba da se pronađu i trajno razvijaju nova tržišta, poveća globalni tržišni udio EU-a, osigura pravedan pristup izvoznicima iz EU-a te potakne rast izvoza. Poboljšanje prijenosa znanja, istraživanja, inovacija i mjera za poboljšanje kvalitete i označavanja donijet će daljnju dodanu vrijednost mliječnim proizvodima iz EU-a te povećati njihovu konkurentnost na unutarnjem i svjetskom tržištu;

10. konstatira da je analiza iz rujna 2013. predviđela da će s vremenom sve veća količina mlijeka proizvedenog u Europskoj uniji biti prerađena u proizvode mnogo veće dodane vrijednosti, što ide na štetu proizvodnje nepakiranog i neprerađenog mlijeka;

11. konstatira da je analiza pokazala da je podjela dodane vrijednosti duž lanca opskrbe mliječnim proizvodima sve više neuravnotežena, i to u korist prerađivača;

12. konstatira da je većinom prihvaćeno da će ukidanje kvota dovesti do dodatne koncentracije proizvodnje mlijeka u najvećim gospodarstvima i u nekim regijama EU-a;

13. smatra da EU ne raspolaže operativnim instrumentima kojima bi mogla ograničiti nestabilnost cijena otkupa mlijeka od gospodarstava;

14. također konstatira da je velik dio novijih ulaganja u europski sektor mlijeka i mliječnih proizvoda više usmjeren na tornjeve za sušenje mlijeka nego na preradu mlijeka u proizvode visoke dodane vrijednosti, poput sira (50 % za mlijeko u prahu naspram 20 % za sireve⁽¹⁾);

15. smatra da koncentracija proizvodnje u najvećim gospodarstvima sama po sebi ne jamči učinkovitost ili prihod, što dokazuje primjer Danske;

Predvidljivi teritorijalni učinci i njihove popratne pojave:

16. konstatira da je više studija⁽²⁾ potvrdilo da će u razdoblju nakon prestanka važenja kvota doći do koncentracije proizvodnje mlijeka i mliječnih proizvoda u najproduktivnijim područjima na kojima je gustoća proizvodnje najveća i troškovi prikupljanja najniži, dok će se u tzv. regijama u nepovoljnom položaju ili osjetljivim regijama proizvodnja smanjiti ili u potpunosti biti napuštena. Napominje da je u tim regijama – udaljenim, planinskim ili najudaljenijim – proizvodnja mlijeka gospodarska djelatnost koja je teško zamjenjiva i koja također ima važnu socijalnu i ekološku ulogu;

17. izražava žaljenje zbog nepostojanja ili nedovoljnog broja konkretnih studija o budućnosti područja u nepovoljnom položaju u slučaju postupnog napuštanja proizvodnje mlijeka i mliječnih proizvoda, pri čemu se u Komisijinu izvješću za 2014. godinu zaključuje da je prerano da bi se mogle utvrditi bitne posljedice tog paketa na regije u nepovoljnom položaju;

18. posebno žali zbog nepostojanja posebnih studija o regijama u kojima proizvodnja mlijeka i mliječnih proizvoda, osim što predstavlja presudni čimbenik za otvaranje i očuvanje radnih mjesta, strateški podupire druge gospodarske sektore, poput turizma. O tim se područjima rijetko govori s aspekta broja lokalnih gospodarstava i radnih mjesta, a nikad s aspekta doprinosa javnoj dobrobiti (kvaliteta vode i pejzaža, biološka raznolikost, kvaliteta proizvoda, ekološki turizam, regionalne tržnice itd.) ili doprinosa drugim gospodarskim sektorima;

19. konstatira da posljednje studije Komisije i stručnjaka predviđaju da će u gotovo svim državama istočnog dijela Europske unije (osim Poljske) doći do ubrzanog napuštanja proizvodnje mlijeka i mliječnih proizvoda, iako mljekarstvo u njima često predstavlja osnovnu poljoprivrednu djelatnost, što će se negativno odraziti na sposobnost ruralnih područja da zadrže stanovništvo;

20. isto tako smatra hitnim brojčano iskazati ukupni gubitak radnih mjesta u „mješovitim” ratarsko-stočarskim područjima koji bi izazvalo napuštanje proizvodnje mlijeka i mliječnih proizvoda u korist žitarica;

⁽¹⁾ Izvještaj Komisije: *Prospects for EU agricultural markets 2014-2024* (Prognoze za poljoprivredna tržišta EU-a za razdoblje 2014. – 2024.), str.

⁽²⁾ Nesmetano i postupno ukidanje mliječnih kvota u Europskoj uniji. Studija koju su za Odbor regija u studenom 2014. izradili Progress Consulting i Living Prospects.

21. naglašava da postojeće sigurnosne mjere poput javnih intervencija i potpora za privatno skladištenje nisu prikladni instrumenti za rješavanje trajne nesigurnosti ili krize u sektoru mlijeka, što je dodatno pogoršano ruskim embargom koji naročito pogađa baltičke države i Finsku;

Srednjoročno:

22. konstatira da zadnja predviđanja koje je objavila Europska komisija računaju na ograničeno povećanje europske proizvodnje usprkos ukidanju kvota, posebice zbog sve strožih ekoloških ograničenja u pojedinim državama članicama. Međutim, povećanje proizvodnje u 2014. godini pokazalo je da dobre cijene mlijeka u kombinaciji s dobrom godinom za stočnu hranu dovode do znatnog i potpuno nepredviđenog povećanja količine mlijeka;

23. konstatira da bi, prema tvrdnjama Komisije, prosječna cijena mlijeka za razdoblje 2016. – 2024. trebala iznositi oko 350 EUR na tonu, s tim da bi u osam od deset godina fluktuacija bila od 300 do 400 EUR po toni, a u dvije od deset godina još i veća;

24. smatra da je takva nestabilnost, kao i veliki poremećaji koje ona uzrokuje i nesigurnost koju uvodi u sektor mlijeka i mliječnih proizvoda na europskom području, nespojiva s velikim ulaganjima u stočni uzgoj, kao i s uspostavljanjem novih proizvođača, a to će posebno osjetiti planinske ili najudaljenije regije koje obilježavaju veća ograničenja i manje mogućnosti oslanjanja na ekonomiju razmjera;

25. konstatira, između ostalog, da su poduzeća Europske unije suočena s konkurencijom drugih malobrojnih, ali jakih, globalnih izvoznika (Novog Zelanda, Sjedinjenih Američkih Država, Australije) koji od davnina imaju pristup azijskim tržištima i znatno utiču na cijenu mliječnih proizvoda na globalnom tržištu;

26. smatra da ne treba brkati rast globalnog tržišta s porastom globalne potražnje jer je ovaj potonji srednjoročno i dugoročno stabilan, dok je razvoj svjetskog tržišta puno nepredvidljiviji i na njega otpada samo 7 % proizvodnje i viškovi u nekim državama;

27. smatra neprihvatljivim da je cijena otkupa mlijeka od europskih gospodarstava toliko tijesno povezana s globalnim cijenama budući da je 90 % proizvodnje Europske unije namijenjeno europskom tržištu;

Rizici i prilike za europski sektor mlijeka i mliječnih proizvoda povezani s trgovinskim sporazumima o kojima se trenutno pregovara

28. smatra da će razni sporazumi o slobodnoj razmjeni i regionalni trgovinski sporazumi o kojima se u ovom trenutku pregovara utjecati i na potražnju za mliječnim proizvodima i na mogućnosti izvoza;

29. konstatira da su sniženje standarda kvalitete i zdravstvenih standarda za Europljane najozbiljnije opasnosti koje ti sporazumi predstavljaju za europsko mljekarstvo i potrošače, ali da i nepriznavanje zaštićene oznake izvornosti, na čemu insistira mljekarska industrija, također predstavlja velik rizik;

30. isto tako smatra da sporazum o usklađivanju i znatnom smanjenju carinskih pristojbi, o kojem trenutno pregovaraju Europska unija i Sjedinjene Američke Države i koji je naveden u pregovaračkom mandatu EU-a, donosi i rizike i prilike za sektor mlijeka, posebice zato što su europske carinske pristojbe za mlijeko i mliječne proizvode obično puno više, dok su potpore američkim proizvođačima mlijeka povećane zakonom o poljoprivredi (*Farm Bill*) za razdoblje 2014. – 2018.;

31. konstatira da Europska unija upravo zaključuje ugovor o gospodarskom partnerstvu sa Zapadnom Afrikom i da je cilj tog ugovora ukinuti carinske pristojbe za tu grupu zemalja za najmanje 75 % izvoza, uključujući i mlijeko u prahu. Međutim, veći izvoz iz EU-a ugrozit će razvoj mljekarstva i male mliječne proizvođače u tim državama te će ubrzati migraciju ruralnog stanovništva prema gradovima i Europi;

II. PREPORUKE O POLITIKAMA

Potpuno iskorištavanje instrumenata dostupnih na europskoj razini

Pojačati sigurnosnu mrežu

32. konstatira da u okviru novog ZPP-a (2014. – 2020.) sektoru mlijeka i mliječnih proizvoda na raspolaganju stoji sigurnosna mreža koja se temelji na regulatornom okviru koji Komisiji omogućava da reagira u izuzetnim okolnostima;
33. smatra da ta sigurnosna mreža trenutno ne pruža dovoljnu razinu zaštite za slučaj pada cijena mlijeka (217 EUR/t);
34. predlaže Komisiji da osigura da interventna cijena u većoj mjeri odražava troškove proizvodnje i bude prilagođenija promjenama na tržištu. Trenutnu interventnu cijenu, koja se nije mijenjala od 2008. godine, treba revidirati kako bi odražavala rastuće troškove proizvodnje i ulazne troškove i treba je revidirati redovito;

Poboljšati instrumente mliječnog paketa

35. smatra da u državama koje su uvele obavezne ugovore za mlijeko osnivanje organizacija proizvođača nije omogućilo postizanje cilja zbog kojeg su bile osnovane jer su prerađivači nastavili pregovarati o ugovorima izravno s proizvođačima, namećući im vrlo kratke ugovorne rokove bez jamstva u pogledu cijene mlijeka; stoga predlaže da se, po uzoru na sustav koji postoji i funkcionira u Québecu, umjesto izravnih ugovora između proizvođača i mljekara uspostave regionalne i teritorijalne organizacije proizvođača koje ne ovise samo o jednoj mljekari, i koje bi imale veću pregovaračku moć;
36. smatra da je od ključne važnosti ojačati ulogu organizacija proizvođača kako bi one imale jasnu gospodarsku ulogu u reguliranju cijena i ponude;
37. predlaže da se učinkovitost ugovornih odnosa poboljša proširenjem tog instrumenta na čitav sektor, uključujući prije svega velike distributere;
38. podupire poticanje sudjelovanja i uključivanja proizvođača u organizacije za preradu mlijeka čime se smanjuje broj karika u lancu proizvodnje;
39. predlaže poticanje potrošnje mliječnih proizvoda unutar EU-a te donošenje propisa o označavanju koji nude cjelovitu informaciju o podrijetlu, načinu proizvodnje, primijenjenim industrijskim postupcima itd.;
40. predlaže da se prodajnom sektoru zabrane prakse koje izazivaju obezvjeđivanje mlijeka i mliječnih proizvoda kako ih u svojim prodajnim politikama ne bi koristio za privlačenje kupaca;

41. predlaže da se unaprijedi djelovanje Europskog opservatorija za tržište mlijeka (*European Milk Market Observatory*) te da se osiguraju potrebna sredstva kako bi taj opservatorij mogao postati istinski instrument upravljanja, a ne samo naknadnog proučavanja. U tu svrhu u okviru Opservatorija treba uspostaviti učinkovit sustav ranog upozoravanja za slučaj opasnosti od tržišnih kriza. Kako bi se to postiglo, od ključne je važnosti da Opservatorij pruža mjesečne podatke, detaljnije od podataka na razini država članica, kako bi se u obzir uzela raznolikost stanja u europskim regijama. Komisija bi morala državama članicama i zainteresiranim stranama prosljediti rana upozorenja i smjesta poduzeti sve potrebne mjere;

Optimizirati mjere prvog stupa

42. podsjeća da se države članice mogu odlučiti za fakultativnu vezanu potporu za proizvođače mlijeka i mliječnih proizvoda u određenom postotku svoje nacionalne omotnice prvog stupa te da mogu odobriti i isplatu od maksimalno 5 % svoje nacionalne omotnice za područja suočena s prirodnim teškoćama. Za najudaljenija područja Europske unije uspostavljen je program POSEI (Program za rješavanje problema koji se posebno odnose na udaljenost i otočni položaj) kako bi se u obzir uzeo njihov težak geografski i gospodarski položaj, ali on nije namijenjen suočavanju s krizama proizvedenim deregulacijom tržišta mlijeka;

43. s obzirom na više troškove proizvodnje i prerade u najudaljenijim regijama, smatra da je programu POSEI potrebno osigurati dodatna sredstva kako bi se proizvođačima mlijeka nadoknadio učinak deregulacije tržišta te im se osiguralo zadržavanje konkurentnosti u odnosu na proizvođače iz drugih dijelova EU-a;

44. međutim, izražava bojazan da bi se, zbog toga što je odabir prepušten državama članicama, mogle pojaviti vrlo različite vrste i razine potpora među uzgajivačima stoke u Europskoj uniji i da bi preraspodjele često ostale suviše male u odnosu na razlike u troškovima proizvodnje;

Optimizirati mjere drugog stupa

45. konstatira da države članice mogu upotrijebiti strateški pristup za zadovoljavanje specifičnih potreba sektora mlijeka i mliječnih proizvoda, na primjer time što će razviti prilagođene tematske potprograme i postaviti za cilj, na primjer, ograničavanje restrukturiranja mliječnog sektora;

46. konstatira da podrška područjima izloženima prirodnim i drugim specifičnim teškoćama predviđa isplatu većih naknada za gubitak prihoda i više troškove proizvodnje;

47. smatra da se ta mjera treba primjenjivati i na proizvođače mlijeka smještene u područjima izloženima prirodnim teškoćama. Te naknade naročito su važne za sprečavanje napuštanja poljoprivrednih zemljišta i iseljavanja stanovništva iz ruralnih područja;

48. međutim, konstatira da je došlo do znatnog smanjenja proračunskih sredstava namijenjenih politici ruralnog razvoja na razini Europske unije, što bi za posljedicu moglo imati usporavanje modernizacije malih gospodarstava zbog čega ona ne bi bila u mogućnosti udovoljiti zahtjevima u pogledu zaštite okoliša;

49. radi održivije budućnosti, potiče održiva ulaganja u poljoprivredna gospodarstva i aktivnosti za primjenu novih znanstvenih spoznaja na poljoprivredu kako bi se poboljšali prinosi mlijeka i učinkovitost gospodarstava, na primjer kroz bolje strojeve za mužnju, poboljšani rasplod, sustave IKT-a te osiguravanje veće sigurnosti na radnome mjestu; u skladu s tim podupire dodatne mjere Europske komisije i EIB-a za ubrizgavanje ulaganja i likvidnosti u tu industriju;

50. izražava zabrinutost da bi, s obzirom na razlike u proračunskim sredstvima država članica, obaveza sufinanciranja primjenjiva na mjere drugog stupa mogla dovesti do velikih razlika među proizvođačima;

51. uviđa da je potrebno osigurati dosljednost politika EU-a za rješavanje pitanja klimatskih promjena i sigurnosti opskrbe hranom te preporučuje da se potpore daju onim sustavima za proizvodnju mlijeka i mliječnih proizvoda koji ispuštaju najmanje ugljika i ekološki su najodrživiji;

52. preporučuje da se dugoročnim strateškim pristupom razvije potpora proizvodnji mlijeka u regijama u nepovoljnom položaju, uz jačanje pravnog okvira;

Druge mjere

53. predlaže jačanje Programa potpore za dostavu voća i povrća, banana te mlijeka u obrazovne ustanove i izražava žaljenje zbog odluke Europske komisije da u sklopu svog radnog programa za 2015. godinu obustavi zakonodavni prijedlog o kojem se raspravlja u Europskom parlamentu i Vijeću u očekivanju rezultata nove procjene programa „voće u školama” i „mlijeko u školama”;

54. smatra da bi dostava mlijeka školama mogla imati realni učinak na regionalnoj razini jer bi pokrenula ciljano snabdijevanje lokalnih i regionalnih zajednica lokalnim proizvodima koji su s ekološkog stajališta vrlo kvalitetni, u okviru kratkih lanaca opskrbe, te bi omogućila djeci da se približe poljoprivrednim aktivnostima;

55. smatra da treba u potpunosti iskoristiti istraživačke mjere kako bi se za tržišta s visokim rastom razvili inovativni mliječni proizvodi visoke dodane vrijednosti poput ljekovitih prehrambenih proizvoda i prehrambenih proizvoda za dojenčad i sportaše;

56. smatra da istraživanje, razvoj i inovacije trebaju biti prioriteti kako bi se omogućilo da prerađivači iz EU-a budu konkurentni na svjetskoj razini;

Primjeri instrumenata dostupnih izvan Europske unije

57. konstatira da je u Sjedinjenim Državama Zakonom o poljoprivredi iz 2014. godine izvršena revizija mehanizama potpore mliječnom sektoru. Novim se programom zaštite marži proizvođača mlijeka i mliječnih proizvoda predlaže isplata naknada u slučajevima kad razlika između cijene mlijeka i troškova životinjske hrane padne ispod određene vrijednosti. Javni fondovi jamče minimalnu maržu u odnosu na troškove hrane; moguće je odabrati više razine marže na trošak proizvođača. Te nove odredbe za velika stada koje nemaju gornja ograničenja potaknut će povećanje proizvodnje i izvoza SAD-a;

58. konstatira da se u Kanadi prilagođavanje proizvodnje na unutarnjem tržištu i indeksiranje cijene mlijeka zasnivaju na realnim troškovima proizvodnje, a ne na globalnim cijenama. Zahvaljujući tome su tamošnje cijene mlijeka znatno više i stabilnije od onih u Europi. Taj mehanizam za regulaciju ponude temelji se na organizaciji proizvođača koji su u svakoj pokrajini okupljeni oko jednog ureda za marketing;

59. predlaže Europskoj komisiji da se, dok promišlja o vrstama potpore i organiziranju proizvođača mlijeka i mliječnih proizvoda prema velikim proizvodnim područjima, ugleda na te modele;

Prijedlozi na europskoj razini

60. konstatira da je Odbor Europskog parlamenta za poljoprivredu na svom sastanku 23. i 24. siječnja 2013. usvojio kompromisni amandman na izvješće M. Dantina (o jedinstvenom ZOT-u) u vezi s odredbom kojom se predviđa, u slučaju teške krize, potpora proizvođačima koji dobrovoljno smanjuju svoju proizvodnju;

61. predlaže stvaranje europske promatračke skupine za praćenje novih aktivnosti kako bi se analizirali podaci o novim aktivnostima u mliječnoj industriji;

62. konstatira da program za uvođenje odgovornosti na tržištu koji predlaže Europski odbor za mlijeko, a koji bi se primjenjivao u slučajevima kad tržištu mlijeka prijete opasnost od neuravnoteženosti, predstavlja jeftino i fleksibilno rješenje koje bi trebalo razmotriti i ocijeniti s obzirom na njegovu izvedivost i učinkovitost, uzimajući 2014. kao probnu godinu;

63. budući da dobrovoljni kodeksi ponašanja ne funkcioniraju, preporučuje da Europska komisija iznese prijedloge kojima bi se osiguralo da se prema svima koji su uključeni u lanac opskrbe hranom, posebice u pogledu tekućeg mlijeka i mliječnih proizvoda, postupa pravedno te da se ograniči svaka praksa protivna tržišnom natjecanju koja nije u skladu s očuvanjem održivih lanaca opskrbe;

64. pita se nudi li jedinstveni ZOT, posebice članci 219., 221. i 222., mogućnosti za provođenje prijedloga takve vrste;

Zaključak

65. konstatira da u brojnim državama članicama i regijama proizvodnja mlijeka predstavlja bitan potporan regionalnog gospodarstva i stvaranja poljoprivredne dodane vrijednosti. Prerada mlijeka u brojne vrste sira, zahvaljujući tisućljetnim tradicijama specifičnim u svakoj europskoj regiji i zemlji, značajno doprinosi identitetu područja te stvaranju pozitivne slike o europskoj poljoprivredno-prehrambenoj industriji u svijetu. Osim toga, sirarstvo doprinosi održavanju zaposlenosti u ruralnim regijama, jamči zaštitu krajolika i ograničava gubitak poljoprivrednog zemljišta koji je rezultat urbanizacije;

66. preporučuje europskim institucijama da hitno uspostave dodatne fleksibilne i djelotvorne instrumente za stabilizaciju tržišta mlijeka i prihoda proizvođača u kriznim vremenima, posebice poboljšanjem djelotvornosti mjera upravljanja rizikom, s posebnim naglaskom na mjere čiji je cilj stabilizacija prihoda, borba protiv nestabilnosti cijena na tržištu i osiguranje cijena mlijeka; da bi se osigurala sigurnost opskrbe hranom potrebno je pojednostaviti i smanjiti administrativno opterećenje i birokratske postupke;

67. preporučuje tijelima Europske unije da u cilju pospješivanja izvoza europskih mliječnih proizvoda sa službenim oznakama kvalitete (ZOI, ZOZP...) u treće zemlje potaknu ulaganja u logističke platforme za izvoz, podrže strukovno osposobljavanje i podrže promotivne mjere usmjerene na tržišta u usponu.

68. Tijelima EU-a preporučuje jačanje zaštite europskih proizvoda s oznakama ZOI i ZOZP u okviru međunarodnih sporazuma koji su trenutno u izradi, posebice u svjetlu borbe protiv krivotvorenja i imitacije europskih proizvoda;
69. traži da se u planinskim područjima i na područjima sjeverno od 62. paralele u kojima se proizvodi mlijeko usklade naknade za teške prirodne uvjete, da se ponovo uspostave potpore za prikupljanje mlijeka (što se sufinancira iz proračuna ZPP-a), da se podupre promicanje i razvoj oznake „planinski proizvod” za mliječne proizvode, pod uvjetom da je osigurana dovoljna razina neovisnosti u proizvodnji hrane;
70. traži da se izradi opsežan plan za razvoj ruralnih područja Baltičkih zemalja, Bugarske, Rumunjske, Slovenije, velikog dijela Poljske i Grčke. U tim državama prevladavaju mala stada, a većina gospodarstava proizvodi mlijeko pa im, iako danas čine temelj ruralnih zajednica, nakon ukidanja kvota prijete teška vremena.

U Bruxellesu, 16. travnja 2015.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

Mišljenje Europskog odbora regija – Ususret cjelovitom pristupu kulturnoj baštini u Europi

(2015/C 195/04)

Izvjestiteljica:	Cristina Mazas Pérez-Oleaga (ES/EPP), ministrica gospodarstva, oporezivanja i zapošljavanja, Autonomna zajednica Kantabrije
Referentni dokument:	Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Ususret cjelovitom pristupu kulturnoj baštini u Europi
	COM(2014) 477 final

I. PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

Cjeloviti pristup kulturnoj baštini i njezina raznolikost

1. pozdravlja Komunikaciju „Ususret cjelovitom pristupu kulturnoj baštini u Europi” koja ima dva cilja: kao prvo, analizirati gospodarski i društveni utjecaj kulturne baštine i, kao drugo, istaknuti da je Europa došla do raskrižja, odnosno da joj se ukazala prilika da na izazove sektora kulturne baštine odgovori strateškim, globalnim i cjelovitim pristupom. Odbor posebno pozdravlja naglasak koji se u Komunikaciji stavlja na iskorištavanje prilika u cilju poticanja inteligentnog, održivog i uključivog rasta te činjenicu da se u njoj poziva na potpuno iskorištavanje financijskih sredstava EU-a namijenjenih kulturnoj baštini. Europski odbor regija slaže se s mišljenjem Komisije da je za razmjenu najboljih praksi i ideja nužna tješnja i usklađenija suradnja na svim razinama, od lokalne do europske, te u tom cilju nudi svoj doprinos;
2. priznaje hvalevrijedan rad Vijeća Europe koje već dugo vremena uspješno djeluje za dobrobit kulturne baštine i potiče na daljnju tijesnu suradnju na području regulative i prakse. Kad je riječ o Komunikaciji, Odbor želi skrenuti pozornost na Okvirnu konvenciju o vrijednosti kulturne baštine za društvo (Konvencija iz Fara) koja štiti sve oblike kulturne baštine u Europi; svi ti oblici tvore zajednički temelj za sjećanje, uzajamno razumijevanje, identitet, osjećaj pripadnosti i kreativnost⁽¹⁾. Odbor ujedno pažljivo prati Svjetski forum kulture i kulturne industrije UNESCO-a čiji su ciljevi u skladu sa stajalištem Odbora regija prema kojem bi kultura i kulturna baština bile potpuno obuhvaćene razvojnim programom za razdoblje nakon 2015. godine, uz puno poštovanje načela supsidijarnosti⁽²⁾;
3. naglašava značaj uloge koju svaka razina upravljanja treba odigrati aktivnim uključivanjem dionika u pružanje zaštite i potpore europskoj kulturnoj baštini kao i – s obzirom na izazove 21. stoljeća – u iskorištavanje raznolikosti kulturne baštine za poticanje gospodarskog oporavka. U skladu s Lisabonskim ugovorom Europska unija mora poštovati vlastitu bogatu kulturnu i jezičnu raznolikost te osigurati očuvanje i daljnje obogaćivanje kulturne baštine Europe⁽³⁾. Europska unija treba pridonijeti cvatu kulture država članica, poštujući načelo supsidijarnosti i njihovu nacionalnu i regionalnu raznolikost, istovremeno stavljajući u prvi plan zajedničku kulturnu baštinu⁽⁴⁾. Kulturna, povijesna i društvena raznolikost izvor je budućih inovacija u gospodarstvu, znanosti, umjetnosti, politici i svakodnevnom životu;

⁽¹⁾ Okvirna konvencija Vijeća Europe o vrijednosti kulturne baštine za društvo, Faro, 27. listopada 2005.

⁽²⁾ Firentinska deklaracija pod nazivom *Kultura, kreativnost i održiv razvoj. Istraživanje, inovacije i mogućnosti*, treće izdanje Svjetskog foruma kulture i kulturne industrije UNESCO-a (FOCUS), 4. listopada 2014.

⁽³⁾ Ugovor o Europskoj uniji, članak 3. stavak 3.

⁽⁴⁾ Ugovor o funkcioniranju Europske unije, članak 167.

4. naglašava da je kulturna baština sastavni dio kulturnog i kreativnog sektora; ona predstavlja zbroj materijalnih, nematerijalnih i prirodnih resursa, dobara i znanja naslijeđenih iz prošlosti i može pridonijeti profiliranju općina, gradova i regija te u velikoj mjeri pomoći u postizanju ciljeva strategije Europa 2020. i jačanju društvene kohezije; Ona je zajedničko dobro i zajednička vrijednost koja, pod uvjetom da je priznata kao takva, može pomoći u razvoju vizije o budućnosti. Očuvanje, razvoj i osiguranje održivosti baštine u budućnosti zajednička su misija, zadaća i odgovornost. Kad je riječ o zaštiti i očuvanju kulturne baštine država članica EU-a, Odbor se slaže s Komunikacijom u kojoj se naglašava važnost članka 36. Ugovora ⁽⁵⁾, Uredbe Vijeća (EZ) br. 116/2009 o izvozu kulturnih dobara ⁽⁶⁾ i Direktive 2014/60/EU o povratu kulturnih predmeta nezakonito iznesenih s državnog područja države članice;

5. smatra da je uloga kulturnog nasljeđa još uvijek podcijenjena. Štoviše, državne potpore namijenjene kulturnoj baštini neprestano se smanjuju. Budući da kulturna baština predstavlja više od puke gospodarske vrijednosti te da može biti pogođena proračunskim rezovima, potrebno je pronaći i nove načine financiranja očuvanja goleme kulturne baštine kojom raspolaže Europska unija. Odbor stoga pozdravlja napredak Europske komisije na polju zakonodavnih mjera u sklopu kojeg je u okviru osuvremenjivanja regulative državnih potpora proširila opseg Uredbe o općem skupnom izuzeću ⁽⁷⁾ na potpore za promicanje kulture i očuvanje baštine; time se, s jedne strane, priznaje važnost kulturne baštine kao sredstva za stvaranje radnih mjesta, a s druge strane i njezina uloga u prenošenju identiteta i vrijednosti koji čine društvo – dva obilježja koje bi trebalo uzeti u obzir pri davanju državnih potpora;

6. navodi da je prirodna baština neodvojiv dio kulturne baštine i izražava žaljenje što se u Komunikaciji to ne spominje. U tom smislu pozdravlja činjenicu da se u Uredbi Komisije (EU) br. 651/2014 ⁽⁸⁾ jasno navodi da „budući da je prirodna baština često presudna za određivanje umjetničke i kulturne baštine, očuvanje baštine u smislu ove uredbe trebalo bi obuhvaćati i prirodnu baštinu koja je povezana s kulturnom baštinom ili koju su službeno priznala nadležna tijela javne uprave države članice”;

7. pozdravlja ideju, izraženu u nedavno revidiranoj Direktivi 2014/52/EU o procjeni utjecaja na okoliš ⁽⁹⁾, prema kojoj je potrebno uzeti u obzir potencijalan utjecaj javnih i privatnih projekata na kulturnu baštinu. Te odredbe EU-a mogu poticajno utjecati na mjere lokalnih i regionalnih vlasti na području kulture kao i na cjeloviti razvoj i ostvarivost zaštite i održavanja kulturne baštine tijekom izrade kompleksnih planova za razvoj gradova i prostorni razvoj;

8. ukazuje na činjenicu da uništavanje kulturne imovine i nedopušteno trgovanje kulturnim artefaktima, kao i njihovo nedopušteno iskapanje, ugrožava održivost i zaštitu kulturne baštine te i dalje predstavlja problem koji se mora rješavati zajednički na europskoj i međunarodnoj razini. Takve mjere iziskuju otvorenu komunikaciju i blisku suradnju u kojoj sudjeluju države članice EU-a, ali i države kandidatkinje i treće zemlje. Odbor pozdravlja uvođenje Informacijskog sustava unutarnjeg tržišta (IMI) uspostavljenog Uredbom (EU) br. 1024/2012 i sa zanimanjem iščekuje uspostavu njegova modula posebno prilagođenog kulturnim objektima, čime bi se trebala olakšati provedba Direktive 2014/60/EU;

⁽⁵⁾ članak 36. Ugovora predviđa zabrane i ograničenja na uvoz, izvoz i provoz robe zbog zaštite nacionalnog blaga umjetničke, povijesne ili arheološke vrijednosti.

⁽⁶⁾ Uredba Vijeća (EZ) br. 116/2009 o izvozu kulturnih dobara sadrži odredbe kojima se osigurava da izvoz kulturnih dobara podliježe jedinstvenim provjerama na svim vanjskim granicama Unije. Kulturna dobra, pored ostalog, podrazumijevaju sve što neposredno potječe od iskapanja ili pronalaska, odnosno s arheoloških nalazišta u državi članici.

⁽⁷⁾ Uredba Komisije (EU) br. 651/2014/EU od 17. lipnja 2014. o određivanju određenih kategorija potpora spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. (u slučaju investicijske potpore za poticanje kulture i očuvanja kulturne baštine: 100 milijuna eura po projektu, a u slučaju operativne potpore: 50 milijuna eura godišnje po poduzeću).

⁽⁸⁾ Uvodna izjava 72.

⁽⁹⁾ Direktiva 2014/52/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o izmjeni Direktive 2011/92/EU o procjeni utjecaja određenih javnih i privatnih projekata na okoliš.

9. smatra da bi Komisija na učinkovit način trebala riješiti pitanje nedostatka podataka na razini EU-a o doprinosu kulturne baštine gospodarskom rastu i socijalnoj koheziji. Stoga poziva na uspostavu europske baze podataka kojoj bi mogli doprinosti razni projekti razvijeni u tu svrhu ⁽¹⁰⁾. Također potiče razvoj standarda za izradu analiza isplativosti koje bi mogle pokazati opseg gospodarskog i socijalnog doprinosa kulturne baštine i istaknuti njezinu stvarnu korist, ali i poslužiti kao temelj za dodatne zaštitne mjere;

10. podupire metodu otvorene koordinacije (OMC) koja se primjenjuje u okviru europskog programa za kulturu jer ona postavljanjem strateških ciljeva strukturira kulturnu suradnju, olakšava koordinaciju među državama članicama, širenje dobrih praksi i uzajamno učenje. Odbor regija predlaže da se u suradnji s Europskom komisijom ispita mogućnost da od 2015. godine i Odbor bude zastupljen u radnim skupinama predviđenim novim planom rada za kulturu. Pored toga, Odbor želi ponovno naglasiti da se predstavnici država članica trebaju redovito konzultirati s lokalnim i regionalnim dionicima kako bi se razmatrala što konkretnija pitanja ⁽¹¹⁾ i kako bi se osiguralo da se stručnost, znanje i iskustvo stečeno na lokalnoj i regionalnoj razini, kao i kreativni i inovativni prijedlozi o rezultatima postignutima na ključnim poljima, iskoriste putem širenja dobrih praksi;

Kulturna baština i identitet

11. ističe da je kulturna baština kamen temeljac lokalnog, regionalnog, nacionalnog i europskog identiteta. Njezino očuvanje i zaštita, kao i jačanje društvenog identiteta na lokalnoj i regionalnoj razini, ključni su čimbenici održivosti koji će osigurati očuvanje vrijednosti zajednice za buduće generacije i dugoročni opstanak tradicionalnih obilježja i znanja. Kulturna baština usmjerena je na društvo i ima važnu ulogu u borbi protiv siromaštva i društvene isključenosti jer predstavlja jedan od temelja gospodarskog razvoja i socijalne kohezije. Osim toga, upoznavanje s kulturnom baštinom na lokalnoj i regionalnoj razini trebalo bi biti obavezni dio svih programa formalnog obrazovanja;

12. naglašava da su lokalne kulturne vrijednosti – umjetnička, književna, audiovizualna i arhitektonska djela, kreativni rad, suvremena kultura, rukotvorine, narodna umjetnost, arheološka, povijesna, vjerska i etnografska baština, narječja, glazba, hrana i gastronomija, krajobrazi i prirodna obilježja, tradicionalna stručnost i znanja, vještine, živi običaji itd. – u tijesnoj vezi s identitetom koji se temelji na materijalnoj, nematerijalnoj i prirodnoj baštini zajednica. Odbor želi naglasiti da razvoj kulture na lokalnoj razini jača lokalni identitet i posebnost, a spoj različitih identiteta – zasnovan na uzajamnom uvažavanju – pomaže u izgradnji zajedničke kulturne baštine. Tako stvoreni kulturni proizvodi čine jedinstvenu lokalnu vrijednost. Ti su kulturni čimbenici važni i na europskoj razini ⁽¹²⁾;

13. naglašava da nematerijalna kulturna baština regiji daje identitet, a njezino vrednovanje pridonosi regionalnom razvoju. U okvirima prekogranične i transnacionalne suradnje zabilježeni su brojni primjeri dobrih praksi pri izradi strategija koje se temelje na nematerijalnim kulturnim resursima. Takva dobra praksa, fokusiranjem na ono što je jedinstveno i posebno, skreće nam pozornost na stvari na koje možemo biti ponosni, a ujedno jača privlačnost lokalnog i regionalnog prostora s aspekta konkurentnosti poduzeća ⁽¹³⁾ te pomaže u stvaranju radnih mjesta;

14. ističe da zaštita kulturne baštine zaista doprinosi razvoju identiteta podizanjem svijesti o vrijednosti baštine, stvaranjem osjećaja pripadnosti, uspostavljanjem veza s konceptima oblikovanja javnog prostora (eng. *placemaking*) te samim uvažavanjem baštine. Time se može doprinijeti razvoju društvenog partnerstva i javno-privatnih partnerstava, dok kontinuirana zaštita kulturne baštine može pomoći u stvaranju radnih mjesta i poticati socijalnu ekonomiju. U tom smislu smatra da je bitna razmjena stručnog znanja s državama članicama koje imaju iskustva s klasificiranjem i sveobuhvatnom zaštitom lokalne baštine;

⁽¹⁰⁾ Projekt spomenut u Komunikaciji Komisije „Kulturna baština važna je za Europu: Prema Europskom indeksu za vrednovanje kulturne baštine” mogao bi dati značajan doprinos prikupljanju podataka iz dotičnih područja na europskoj razini objedinjavanjem rezultata istraživanja provedenih na nacionalnoj, regionalnoj, lokalnoj i/ili sektorskoj razini u sklopu europskog projekta kartografiranja;

⁽¹¹⁾ CdR 2391/2012 fin.

⁽¹²⁾ CdR 2391/2012 fin.

⁽¹³⁾ primjer transnacionalne suradnje je projekt *Cultural Capital Counts* (2011. – 2014.) koji okuplja deset regija šest srednjoeuropskih zemalja sa zajedničkim ciljem da na temelju tradicije, stručnog znanja i iskustva pridonese regionalnom razvoju i da putem te suradnje istaknu vrijednost kulturne baštine. Projekt sufinancira EFRR, a provodi se u okviru programa *CENTRAL EUROPE*.

Kulturna baština kao gospodarski resurs

15. smatra važnim da politika održivog razvoja kulturne baštine kratkoročno, srednjoročno i dugoročno pozitivno utječe na razvoj gospodarstva i kvalitete života određene regije. Kulturna baština može biti pokretač za planiranje uključivih lokalnih i regionalnih razvojnih projekata te za razvoj kreativnih industrijskih sektora, a proširivanje pristupa kulturnim dobrima pridonosi gospodarskom rastu. Ključni element konkurentnosti otvorenost je prema inovativnim rješenjima za očuvanje kulturne baštine koja se provode i putem javno-privatnih partnerstava;

16. naglašava potrebu da se u revidiranoj strategiji Europa 2020. sektor kulturne baštine, kultura, kreativnost i vodeće inicijative povezane s njima bolje integriraju i da se u okviru strategije vodi računa o elementima koji dokazuju doprinos kulturne baštine gospodarstvu;

17. smatra nužnim da se kulturnim i kreativnim sektorima povezanim s kulturnom baštinom stavi na raspolaganje više sredstava u proračunu novih fondova (npr. EFRR, ESF, EPFRR, EFR) i programa EU-a (npr. program Kreativna Europa, FP7) te da kulturna baština bude bolje uključena u novi financijski ciklus EU-a za razdoblje 2014. – 2020.; posebno pozdravlja prikaz mjera na polju kulturne baštine u politikama i programima Europske unije⁽¹⁴⁾; preporučuje potpuno iskorištavanje resursa EU-a za izradu i provedbu lokalnih i regionalnih strategija za postizanje kreativnih, inovativnih ciljeva. I dalje je izrazito važno ostvariti optimalne sinergije između fondova i programa EU-a u cilju osiguravanja učinkovitosti i uspješnosti. Europska komisija tome pridonosi svojim smjernicama za koordinaciju, sinergiju i komplementarnost između europskih strukturnih i investicijskih fondova, Obzora 2020. i drugih programa EU-a kojima neposredno upravlja Europska komisija na polju istraživanja, inovacija i konkurentnosti⁽¹⁵⁾;

18. odlučno preporučuje da se u okviru razvoja regionalnog gospodarstva te regionalnih, teritorijalnih i gradskih razvojnih strategija i programa vodi računa o očuvanju kulture i kulturnih resursa koji predstavljaju vrijednost; o opterećenju s kojim se okoliš i regije mogu nositi; te o aspektima zaštite okoliša. Energetski učinkovite, ekološki prihvatljive i prirodne intervencije, mjere i alati kojima se može spriječiti utjecaj prirodnih katastrofa (primjerice poplava) imaju važnu ulogu u ublažavanju posljedica klimatskih promjena i u omogućavanju uspješnosti razvoja zasnovanog na lokalnim i regionalnim dobrima;

19. smatra važnim iskoristiti razvoj arhitektonske baštine u sklopu kojeg se tijekom urbanističkog preuređenja lokaliteta sa statusom baštine mogu pridati nove funkcije, što također može pridonijeti zapošljavanju i stvaranju radnih mjesta uz pomoć uključivanja malih i srednjih poduzeća. Pouzdanost stručne sanacije zgrada veća je ako se ne provodi samo pomoću tradicionalnih materijala, već i pomoću tradicionalnih i suvremenih tehnika. To znanje se, kao i sam spomenik, mora sačuvati i prenositi stručnim osposobljavanjem. Na tržištu će vladati potražnja za osposobljenim i specijaliziranim radnicima. Na lokalnoj i regionalnoj razini postoje brojni primjeri uzornih praksi za podupiranje i promicanje kreativnog okruženja, za iskorištavanje potencijala kulturne raznolikosti kao i za integriranje kulturnih strategija u lokalne i regionalne razvojne projekte kako bi se osiguralo ostvarenje ciljeva strategije Europa 2020., a Europski odbor regija pridonosi širenju znanja i razmjeni iskustava na tom području. Ti praktični pristupi i modeli pridonose uspostavi održivog kulturnog ekosustava poticanjem kreativnog poduzetničkog duha;

20. izražava zadovoljstvo što Europska komisija, kada govori o gospodarskoj vrijednosti kulturne baštine, posebno naglašava europsku građevinsku industriju i ulaganja u povijesno okruženje, jer oni stvaraju radna mjesta i pridonose pokretanju daljnjih gospodarskih aktivnosti; potiče lokalne i regionalne vlasti da sudjeluju u upravljanju arhitektonskom baštinom i povijesnim građevinama, koje su često javni objekti, te da se njima okoriste na razne načine kako bi ostvarile prihode i osigurale njihovo održavanje i održivost; ukazuje na to da program Kulturna prijestolnica Europe također znatno doprinosi očuvanju i obogaćivanju arhitektonske baštine; u okvirima tog programa otvara se mogućnost za ponovno oživljavanje brojnih lokacija povijesnih znamenitosti i gradskih četvrti, kao i za preispitivanje i upravljanje industrijskom baštinom i napuštenim industrijskim lokalitetima;

⁽¹⁴⁾ Europska komisija – Prikaz mjera na polju kulturne baštine u politikama, programima i aktivnostima Europske unije, http://ec.europa.eu/culture/library/reports/2014-heritage-mapping_en.pdf

⁽¹⁵⁾ Omogućavanje sinergije između europskih strukturnih i investicijskih fondova, Obzora 2020. i drugih programa EU-a vezanih uz istraživanja, inovacije i konkurentnost – Smjernice za kreatora politika i provedbena tijela, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/synergy/synergies_en.pdf

21. ističe da lokalne i regionalne vlasti, kao razina uprave najbliža stanovništvu, imaju najistaknutiju ulogu u razvijanju osjećaja odgovornosti za očuvanje izgrađenog i prirodnog okoliša, u pozitivnom mijenjanju načina razmišljanja ljudi i u aktiviranju stanovništva u tom smjeru. Redovito praćenje stanja građevinske baštine trebalo bi biti ustaljena praksa, a vlasti bi također trebale poticati širenje postupaka održavanja te osposobljavati službenike i vlasnike spomenika;

22. ponavlja da politike za malo i srednje poduzetništvo na svim razinama moraju uzimati u obzir razne poslovne modele te ih primjenjivati u cilju stvaranja najvećeg mogućeg broja radnih mjesta i održivog gospodarskog rasta (primjerice u kulturnom i kreativnom sektoru) ⁽¹⁶⁾;

23. preporučuje da se na svim područjima kulturne baštine potiče sudjelovanje privatnog kapitala, za što su podjednako potrebne porezne olakšice i poticanje odgovornog javnog mnijenja u pogledu očuvanja materijalne i nematerijalne baštine; ističe da privatni sektor često ima važnu ulogu u promicanju kulture putem donacija ili potpora u okvirima društvene odgovornosti poduzeća; lokalne i regionalne vlasti mogu pridonijeti uspostavi ozračja koje omogućuje najbolje moguće iskorištavanje tih potpora ⁽¹⁷⁾;

Kulturni turizam

24. čvrsto vjeruje da je kulturna baština odlučujući pokretač lokalnog i regionalnog razvoja za svo stanovništvo te da stvara znatna materijalna dobra putem podupiranja odgovornog, održivog i kvalitetnog kulturnog turizma čiji se razvoj temelji na materijalnoj i nematerijalnoj baštini lokalnih i regionalnih zajednica. Europski odbor regija smatra kako je već danas od presudne važnosti uspostaviti sinergiju između strategija održivog turizma te lokalnih i regionalnih kulturnih i kreativnih sektora radi podržavanja gospodarskog rasta i stvaranja radnih mjesta te olakšavanja pristupa kulturi;

25. ističe, međutim, važnost postizanja odgovarajuće ravnoteže između rasta sektora kulturnog turizma i zaštite kulturne baštine;

26. u pogledu iskorištavanja višestrukog potencijala kulturne baštine ističe kulturne rute, prekogranične ili unutar država, koje uključivanjem javnosti i svih dionika daju vrijedan doprinos upoznavanju lokalnih i regionalnih kulturnih vrijednosti i ujedno na kompleksan način pridonose zapošljavanju, stvaranju radnih mjesta i radu poduzeća (npr. proizvodnji i prijevozu lokalnih proizvoda i ugostiteljstvu). Rute su organizirane na tematskoj osnovi ⁽¹⁸⁾ koja služi kao poveznica te često prolaze kroz manje poznata odredišta, općine i sela, jačajući time šarolikost turističke ponude i prepoznatljivost kulturne (arhitektonske, krajobrazne, kulinarske i nematerijalne) baštine ruralnih područja. Kulturne rute (šetališta, biciklističke staze itd.) također mogu uvelike pridonijeti boljem zdravlju građana;

27. kad je riječ o kulturno-gastronomskom turizmu, napominje da se lokalni specijaliteti smatraju važnim dijelom kulture te da privlače turiste zainteresirane za lokalne i tradicionalne poljoprivredne i prehrambene proizvode. Ističe da održiva proizvodnja hrane i mjere za zaštitu raznolikosti lokalne i regionalne gastronomske baštine podupiru stvaranje održivih novih radnih mjesta, što može imati ključnu ulogu u postizanju lokalnog i regionalnog rasta i kohezije;

⁽¹⁶⁾ CdR 151/2011 fin.

⁽¹⁷⁾ CdR 401/2011 fin.

⁽¹⁸⁾ jedan od primjera takvih ruta je „Cesta carice Sisi” (*Die Sisi-Straße*) koja prolazi kroz Austriju, Njemačku, Mađarsku i Italiju, a povezuje dvorce, ladanjske kuće, parkove i kavane koji se na neki način vežu s austrijskom caricom i mađarskom kraljicom Elizabetom;

28. naglašava snažnu dodanu vrijednost programâ europske teritorijalne suradnje u prekograničnom očuvanju i podupiranju kulturne baštine: prekograničnom suradnjom na lokalnoj i regionalnoj razini oni povećavaju prepoznatljivost Europe i njezinih regija, gradova i općina; u sklopu kulturnog turizma podupiru trgovinu lokalnim proizvodima, a u pogledu kreativnih industrijskih sektora omogućuju razmjenu vještina i znanja, jačaju gospodarstvo regija i otvaraju nova tržišta. Pridonose sprečavanju nestanka tradicionalnih vještina i zanata suočenih s demografskim izazovima⁽¹⁹⁾. Odbor smatra važnim za makroregionalne razvojne strategije da u okvirima transnacionalne suradnje pridonese i društvenoj, gospodarskoj i teritorijalnoj koheziji i to pretvaranjem vrijednosti europske kulturne baštine u turistički proizvod pomoću inovativnih i kreativnih rješenja;

Kulturna baština u informacijskom društvu

29. uviđa da je jedan od izazova Digitalnog programa za Europu digitalizirati kulturnu baštinu i povijesne spomenike u Europi, učiniti ih dostupnima na internetu i očuvati za buduće generacije. Na tom je području već zabilježen napredak⁽²⁰⁾. Tijekom preispitivanja sveobuhvatnog pristupa kulturnoj baštini i njezine uloge, trebamo se usmjeriti na pristup širokoj, a ujedno i novoj publici iskorištavanjem prednosti tehnologije i primjenom novih alata komunikacije. To doprinosi stvaranju zajednica, razmjeni i razvoju znanja, kulturnim aktivnostima, učenju i istraživanju. Smatra da će digitalizacija i nove tehnologije ujedno stvoriti inovativne mogućnosti za poboljšanje konkurentnosti; stavljanje digitaliziranih kulturnih materijala na raspolaganje kreativnim i inovativnim industrijskim sektorima uzajamno jača jedan i drugi sektor;

30. u vezi s kulturnom baštinom naglašava da muzeji, knjižnice i arhivi igraju važnu ulogu u jačanju kohezije zajednice. U informacijskom društvu 21. stoljeća svrsishodno je promisliti o ulozi i budućnosti lokalnih knjižnica u pogledu dostupnosti i širenja znanja o kulturnoj baštini s obzirom da u više država članica knjižnice održavaju i njima upravljaju lokalne vlasti. Pri planiranju sadržaja novih usluga i novih digitalnih medija uz gospodarske kriterije valja uzeti u obzir i društvene i kulturne potrebe⁽²¹⁾. Konferencije, tečajevi i studijska putovanja koja se ostvaruju u sklopu suradnje pobratimljenih gradova mogu pridonijeti razmjeni iskustava o suvremenim rješenjima i dobroj praksi;

31. smatra važnom ulogu projekata EU-a u promicanju digitalizacije i naglašava važnost kulturne platforme Europeana, koja objedinjuje online materijale europskih knjižnica, muzeja i arhiva i čiji je cilj da kulturna i znanstvena baština Europe putem interneta bude dostupna svima. Odbor priznaje da pitanja autorskih prava i razjašnjavanje internetskih prava još predstavljaju izazov i zalaže se za uspostavljanje pravnog okvira za digitalizaciju;

32. kinematografsku baštinu – filmove kao izvor informacija o povijesti europskog društva – smatra sastavnim dijelom europske kulturne baštine te stoga preporučuje bolje iskorištavanje sektorskih i kulturnih potencijala. U pogledu digitaliziranja i objavljivanja filmova na internetu još ima prepreka koje treba svladati⁽²²⁾, a pored toga kino ima važnu ulogu u prezentaciji jedinstvene kulture i civilizacije svakog naroda. Budući da digitalna revolucija i financijska opterećenja mogu dovesti do trajnih promjena za lokalnu i regionalnu industriju, Odbor regija nanovo poziva na poduzimanje zajedničkih napora i suradnju radi sprečavanja nestanka malih kinodvorana⁽²³⁾ te potiče lokalne i regionalne vlasti na iskorištavanje sredstava EU-a namijenjenih modernizaciji lokalnih kina;

⁽¹⁹⁾ Primjerice, ugroženost obrtničkih zanata opravdava je nastanak projekta Akademija obrta (Mađarska – Slovenija). Sve je manji broj ljudi sudjelovalo u tom vidu izobrazbe i pojedine su industrijske i obrtničke škole zatvorene. Taj projekt, u kojem je sudjelovalo oko 1000 obrtnika, promijenio je tu tendenciju, stvorio nove mogućnosti za mlade i pridonio očuvanju kulturne baštine.

⁽²⁰⁾ Izvješće u okviru istraživanja o digitalizaciji ustanova za europsku kulturnu baštinu 2014. – tematska mreža ENUMERATE (siječanj 2014.).

⁽²¹⁾ CdR 104/2010 fin.

⁽²²⁾ Četvrto izvješće o provedbi preporuka Europskog parlamenta i Vijeća o kinematografskom nasljeđu i o konkurentnosti povezanih sektorskih djelatnosti (Komisija – Izvješće o napretku 2012. – 2013.), 1. listopada 2014.

⁽²³⁾ CdR 293/2010 fin.

33. naglašava važnost usvajanja digitalnih vještina u što mlađoj dobi, u sklopu obrazovanja, što će mladu generaciju učiniti sposobnom da potpuno uživa u novim vrstama pristupa kulturi i da se bolje pripremi za buduće poslove te će pomoći i njoj i širokim društvenim slojevima u suočavanju s posljedicama digitalizacije ⁽²⁴⁾;

Društvena integracija kulturne baštine

34. pozdravlja to što se u Komunikaciji priznaju rezultati programa i inicijativa EU-a za podizanje svijesti javnosti o društvenoj vrijednosti kulturne baštine i za promicanje interkulturalnog dijaloga. Odbor priznaje da su Oznaka europske baštine i Europska prijestolnica kulture dragocjene inicijative koje ističu bogatstvo, raznovrsnost i zajedničke crte europskih kultura ⁽²⁵⁾ te ističe potrebu da gradovi kandidati, oslanjajući se na lokalne i regionalne resurse, izrade specifičan kulturni program i daju mu snažnu europsku dimenziju, uz dugoročni pozitivni utjecaj na kulturni sektor i grad domaćin ⁽²⁶⁾; Treba istaknuti da bi društvena percepcija europske kulturne baštine kao vrijednog čimbenika razvoja omogućila osmišljavanje standardiziranih europskih pokazatelja za mjerenje učinka tog sektora na lokalno i regionalno gospodarstvo te na stvaranje i očuvanje radnih mjesta;

35. smatra da bi proglašavanje „europske godine kulturne baštine”, u skladu s prijedlogom Vijeća Europske unije ⁽²⁷⁾, pridonijelo upoznavanju šire javnosti s kulturnom baštinom;

36. priznaje važnost nagrada Kulturna baština Europske unije i Europa nostra, koje su uvedene radi priznavanja izvanrednog rada na području zaštite europske baštine i u cilju širenja izvanrednih tehničkih postignuća i koje motiviraju zainteresirane građane, civilno društvo, lokalne i regionalne vlasti, privatne zaklade i poduzeća da ožive povijesne spomenike i mjesta. Tome pridonosi i novi program Kreativna Europa koji se usredotočuje na potrebe kulturnih i kreativnih sektora koji nastoje poslovati preko nacionalnih granica ⁽²⁸⁾;

37. smatra da treba dodatno postrožiti kažnjavanje vandalizma nad spomenicima, okolišem i njegovim umjetničkim elementima te arheološkim nalazištima;

38. dijeli stajalište da istraživanja povezana s kulturnom baštinom pridonose očuvanju, razvoju i populariziranju kulturne baštine. Sedmi okvirni program za istraživanje i tehnološki razvoj (FP7), zajedničke programske inicijative (JPI) i program Obzor 2020. mogu osigurati ostvarivanje dinamične i održive europske kulturne baštine, i to promicanjem istraživačkih i inovativnih djelatnosti kojima je cilj borba protiv klimatskih promjena te prirodnih opasnosti i katastrofa. Odbor pozdravlja skoro pokretanje političkog okvira i programa za istraživanje i inovacije na polju kulturne baštine i traži da se u vezi s tim uspostavi mehanizam partnerske suradnje s lokalnim i regionalnim vlastima;

39. naglašava potrebu da se kulturna dobra i usluge učine dostupnima svim građanima, uz smanjivanje nejednakosti mogućnosti između bogatih i siromašnih, između stanovnika gradova i ruralnih sredina, između mladih i starijih osoba te nejednakosti mogućnosti osoba s invaliditetom; Mjere za smanjenje nejednakosti mogu biti uspješne samo ako se provode uz potporu i sudjelovanje osoba kojih se tiču te ako prošire mogućnosti pristupa vještinama. Jednake mogućnosti osnovni su uvjet kulturne demokracije;

40. smatra važnim da mlada generacija upozna svoju materijalnu i nematerijalnu baštinu, da shvati važnost njezine zaštite i pomogne u populariziranju kulturnih dobara (npr. u sklopu Dana europske baštine). Odbor smatra da se to znanje može upotrijebiti za uspostavu partnerstava za održivo iskorištavanje kulturne baštine i za svjesno korištenje okoliša. Predlaže da se u okviru Dana europske baštine tema tjedna odabere tako da se uspostavi mreža između kulturnih aktivnosti lokalnih vlasti;

⁽²⁴⁾ CdR 2391/2012 fin.

⁽²⁵⁾ CdR 191/2011 fin.

⁽²⁶⁾ CdR 2077/2012 fin.

⁽²⁷⁾ Zaključci Vijeća o participativnom upravljanju kulturnom baštinom (2014/C 463/01)
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2014:463:FULL&from=HR>

⁽²⁸⁾ CdR 401/2011 fin.

41. smatra da je dobrovoljni rad obećavajuć oblik uključivanja lokalnog stanovništva i razvoja odnosa s javnošću. Takav rad ima ključnu ulogu u usvajanju znanja i pobuđivanju kulturnog interesa, a pridonosi i sprečavanju marginalizacije ranjivih skupina društva.

Suradnja i participativni pristup

42. u interesu dugovječnosti, razvoja i vidljivosti kulturne baštine Odbor regija smatra važnima zaštitu i održivo iskorištavanje vrijednosti lanca kulturnog nasljeđa, suradnju i razvoj aktivnosti lokalnih i regionalnih vlasti i institucija za obrazovanje, kulturu i zaštitu baštine (sve to po mogućnosti redovito), što građanima može omogućiti pristup lako razumljivim informacijama. Suradnja podrazumijeva izgradnju povjerenja, uspostavu kontakata među ljudima i osiguravanje da se za zajedničke izazove pronađu zajednička rješenja;

43. naglašava ključnu ulogu koju prekogranična suradnja pobratimljenih gradova ima u uzajamnom upoznavanju lokalne i regionalne kulturne baštine i raznolikosti na interaktivan način zasnovan na iskustvu, zahvaljujući aktivnoj uključenosti javnosti. Odbor naglašava da program Europa za građane ima dodanu vrijednost na razini EU-a jer se u okviru njega provode *twinning* projekti i uspostavljaju mreže gradova; taj program potiče toleranciju i bolje razumijevanje povijesti i raznolikosti EU-a putem projekata očuvanja sjećanja s europskom dimenzijom te stvara poveznicu između Europe i građana. Odbor regija pozdravlja nastavak programa i u novom financijskom okviru EU-a ⁽²⁹⁾;

44. preporučuje nagrađivanje najboljih praksi na polju zaštite kulturne baštine koje se ostvaruju u sklopu partnerstava i suradnje među lokalnim vlastima, što bi također ojačalo identitet EU-a;

45. smatra važnim uspostavu i provedbu tematskih programa suradnje na razini gradskih i ruralnih općina na području kulturne baštine te poticanje aktivnog sudjelovanja relevantnih dionika u donošenju odluka, čime bi se promicalo učinkovito participativno upravljanje. Ističe vrijednost i značaj višerazinskog upravljanja ⁽³⁰⁾ koje, između ostalog, pridonosi širenju najboljih praksi u politici kulturne baštine, daljnjem razvoju participativne demokracije, uzajamnom učenju, nastanku novih oblika partnerstva i dijaloga te učinkovitosti i dosljednosti sektorskih politika povezanih s kulturnom baštinom;

46. primjećuje da je revalorizacija značaja kulture i kulturne baštine dugoročni proces koji se tiče svih aktera u društvu. OR smatra da se promjene u stavovima mogu postići jedino ako još veći dio stanovništva ima osjećaj uključenosti, što se npr. može ostvariti smanjenjem društvenih nejednakosti, razvojem lokalnih zajednica, jačanjem mogućnosti društvenog sudjelovanja, stvaranjem otvorenosti za novo, razvojem vještina potrebnih za osmišljavanje, upoznavanje i procjenu kompetencija u odnosu na inovacije i kulturne vrijednosti. Zajednička je zadaća da uključivanjem svih aktera omogućimo stjecanje konkurentnog znanja i kulture, što je nužno za uspješno suočavanje s izazovima pred kojima se EU nalazi. OR s tim u vezi pozdravlja i podupire točku 28. zaključaka Vijeća za obrazovanje, mlade, kulturu i sport od 25. studenog 2014. prema kojoj treba razmotriti mogućnost proglašavanja europske godine kulturne baštine. To bi pridonijelo postizanju zajedničkih ciljeva u paneuropskom kontekstu;

47. naglašava važnu ulogu koju kultura može imati u vanjskim odnosima u pogledu prevladavanja razlika i prepoznavanja zajedničkih vrijednosti koje dijele različiti narodi. Poziva stoga na posvećivanje veće pozornosti kulturnim odnosima na visokoj razini te u tom pogledu prima na znanje novije napore ostvarene na području uključivanja kulturne diplomacije u vanjske odnose Europske unije, posebice u okviru pripremnih aktivnosti na području kulture u vanjskim odnosima EU-a;

48. isto tako naglašava potrebu jačanja suradnje u borbi protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima i predmetima. Poziva stoga države članice da ratificiraju Konvenciju UNESCO-a iz 1970. i Konvenciju UNIDROIT-a iz 1995. godine te da njihovu učinkovitu primjenu osiguraju odgovarajućom prilagodbom nacionalnog zakonodavstva te jačanjem policijske i carinske kontrole na granicama EU-a;

Bruxelles, 16. travnja 2015.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

⁽²⁹⁾ Uredba Vijeća br. 390/2014/EU o uspostavljanju programa „Europa za građane” za razdoblje 2014. – 2020.

⁽³⁰⁾ Povelja o višerazinskom upravljanju u Europi.

Mišljenje Europskog odbora regija – Poboljšanje provedbe Teritorijalnog programa Europske unije 2020.

(2015/C 195/05)

Izvjestitelj: Marek WOŹNIAK (PL/EPP), predsjednik Velikopoljskog vojvodstva**I. PREPORUKE O POLITIKAMA**

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. Naglašava da je od samog početka Teritorijalni program EU-a predstavljao politički okvir usmjeren na aktivnosti čija je svrha promicanje policentričnog teritorijalnog razvoja EU-a. Odgovornost za političko djelovanje počiva pritom uglavnom na lokalnim i regionalnim vlastima, državama članicama i institucijama EU-a;
2. Ističe da je cilj Teritorijalnog programa pružiti strateške smjernice za teritorijalni razvoj, podršku za integraciju teritorijalnih dimenzija u razna područja politike na svim razinama vlasti te osigurati provedbu strategije Europa 2020. u skladu s načelima teritorijalne kohezije ⁽¹⁾;
3. Izražava žaljenje zbog činjenice da teritorijalni program nekoliko godina nije bio prisutan na političkoj sceni, ali pozdravlja zanimanje koje za to pitanje pokazuje trenutni predsjednički trio Italija – Latvija – Luksemburg;
4. Naglašava da je pristup usmjeren na konkretna područja (*place based*) jedini odgovarajući politički model pomoću kojeg Unija može ispuniti očekivanja europskih građana ⁽²⁾. Stoga Europska unija mora igrati veću ulogu, uz aktivno sudjelovanje Odbora regija, lokalnih i regionalnih vlasti te drugih dionika, u razvoju pristupa usmjerenih na konkretna područja, što će poboljšati provedbu Teritorijalnog programa EU-a;
5. Ukazuje na potrebu zajedničkog strateškog planiranja za cijeli EU na temelju sveobuhvatne vizije budućeg razvoja radi osiguravanja bolje koordinacije politika EU-a, stvaranja sinergije između pojedinih područja, kao i jasnog određivanja institucija zaduženih za provedbu Teritorijalnog programa na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini;
6. U tom kontekstu smatra da je za postizanje održivijeg razvoja koji pogoduje socijalnoj uključenosti pored mehanizama planiranja i koordinacije nužno i podizanje svijesti i informiranje o dotičnim područjima te metodološka podrška lokalnim i regionalnim vlastima. U tom smislu treba obaviti još mnogo posla na prikupljanju usporedivih podataka na lokalnoj i podlokalnoj razini u čitavom EU-u;
7. Stoga poziva da se osmisli strategija integriranog prostornog razvoja na europskoj razini te da se istovremeno osigura poštovanje postojećih ovlasti za planiranje na lokalnoj i regionalnoj razini ⁽³⁾;
8. Preporučuje da se u okviru učinkovite provedbe strategije Europa 2020. i drugih mjera ojača teritorijalna dimenzija, s posebnim naglaskom na teritorijalni učinak politika EU-a; stoga preporučuje preispitivanje sektorskih politika s aspekta njihova učinka na regije, kao i trajno uvrštavanje ocjene teritorijalnog učinka (kao sastavnog dijela opće ocjene učinka propisa) u postupak usvajanja pravnih akata u određenim politikama EU-a, posebice u kohezijskoj politici za razdoblje nakon 2020. godine.

⁽¹⁾ Teritorijalni program Europske unije 2020. Ususret uključivoj, pametnoj i održivoj Europi raznolikih regija.

⁽²⁾ Izvješće Fabrizia Barce, str. 108.

⁽³⁾ „Izgradnja otvorene i policentrične Europe” u: „Scenariji i vizije za europski teritorij 2050.”, ESPON.

9. Ističe potrebu praćenja koraka koji su u kontekstu nedavne krize poduzeti na razini EU-a radi borbe protiv rastućih regionalnih razlika u Europi, jer one predstavljaju ozbiljnu prijetnju teritorijalnoj koheziji;

Opće napomene

10. Smatra da je EU-u potrebna strategija razvoja usmjerena na konkretna područja i da treba intenzivirati napore u tom smjeru u okviru novog zakonodavnog paketa kohezijske politike. Drugim riječima, kohezijska politika mora pomiriti načelo uvjetovanosti i supsidijarnosti, obraćajući više pozornosti na potonji;

11. Ponovo ističe da se u okviru teritorijalne politike EU-a mora voditi računa o posljedicama različitih političkih strategija EU-a na regije, gradove i urbana područja te omogućiti da se aktualni izazovi rješavaju na sveobuhvatan način, a ne samo strukturnim i investicijskim fondovima, kako bi se obuhvatili i okoliš, promet, unutarnje tržište i Digitalni program, da spomenemo tek neke od politika EU-a s jasnim teritorijalnim učincima. Pri osmišljavanju politika treba voditi računa o teritorijalnoj dimenziji kako bi se što više povećala sinergija, iskoristile mogućnosti razvoja te izbjegle negativne političke posljedice;

12. Radi jačanja sustava kontrole i osiguravanja ravnoteže, ponovno preporučuje uspostavu vijeća za kohezijsku politiku koje bi se sastojalo od ministara za regionalni razvoj s odgovarajuće razine uprave pojedinih država članica te od jednog predstavnika Odbora regija zaduženog za koordiniranje suradnje. Izražava spremnost za aktivno sudjelovanje u političkim savjetovanjima o stvaranju takvog tijela kako bi se osiguralo da se potpuno uzimaju u obzir stajališta lokalnih i regionalnih vlasti;

13. Naglašava da je partnerstvo nužan uvjet za povećanje učinkovitosti kohezijske politike te da se strateške smjernice Europske unije mogu prilagoditi regionalnim i lokalnim izazovima isključivo pomoću višerazinskog upravljanja⁽⁴⁾;

14. Ponavlja svoju potporu novim mehanizmima i instrumentima za jačanje teritorijalnog pristupa kroz lokalni razvoj pod vodstvom zajednice (CLLD) i integrirana teritorijalna ulaganja, budući da oni stvaraju izvrsne prilike za osnaživanje lokalnih, gradskih i regionalnih vlasti za korištenje fondova EU-a s ciljem postizanja gospodarskoga rasta i blagostanja te za povratak konvergenciji. Stoga, iako mnoge države članice razmatraju mogućnost da ih uvedu, žali što njihovo uvođenje u praksi remete regulatorne prepreke koje i dalje postoje u uredbama EU-a te nevoljkost upravnih tijela da provedbu politika EU-a prepusti regionalnoj i lokalnoj razini;

15. U svjetlu vrlo različitog stupnja primjene navedenih instrumenata u pojedinim državama članicama smatra da je potrebno maksimalno pojednostaviti i ujednačiti sustave upravljanja, provedbe, praćenja i kontrole tih instrumenata za podržavanje teritorijalnog razvoja;

16. Međutim, ukazuje na to da teritorijalni pristup razvoju uvelike prelazi granice tih instrumenata i treba biti uključen u sve aspekte kohezijske politike;

17. Poziva na strože poštovanje odredbi članka 174. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) koje se tiču teritorijalne kohezije. U tom se članku navodi da će Unija nastojati smanjiti razlike u stupnju razvoja među različitim regijama, kao i zaostalost regija u najnepovoljnijem položaju, pri čemu će se posebna pozornost poklanjati ruralnim područjima, područjima zahvaćenima industrijskom tranzicijom i regijama koje su izložene ozbiljnim i trajnim prirodnim ili demografskim poteškoćama, kao što su najsjevernije regije s vrlo niskom gustoćom naseljenosti te otoci, pogranične i planinske regije; jedan od preduvjeta za uspjeh Teritorijalnog programa 2020. bilo bi omogućavanje tim područjima da prevladaju strukturne prepreke razvoju;

⁽⁴⁾ CoR 2012/1683.

18. Također ukazuje na poseban položaj najudaljenijih regija, u slučaju kojih treba uzeti u obzir posebna svojstva i ograničenja iz članka 349. UFEU-a kako bi se tim područjima omogućilo da premoste strukturne prepreke koje sprečavaju njihov razvoj i tako postanu jedan od ključnih elemenata uspjeha Teritorijalnog programa 2020.;

19. Također smatra da treba uzeti u obzir i druge demografske izazove sa znatnim posljedicama za regije, kao što su depopulacija te starenje i velika disperzija stanovništva. Traži od Komisije da prilikom provedbe kohezijske politike obrati posebnu pozornost na područja koja su u geografskom i demografskom smislu u najnepovoljnijem položaju⁽⁵⁾;

20. Poziva na nastavak rasprave o mjerenju kvalitete života pomoću pokazatelja koji nisu ograničeni samo na BDP („GDP i šire“) te s tim u vezi ističe da teritorijalna kohezija nadopunjuje ekonomsku i socijalnu koheziju pa se stoga ne može mjeriti isključivo ekonomskim pokazateljima. „Pametna, održiva i uključiva gospodarska rast u EU-u podrazumijeva mnogo više od povećanja BDP-a. On također obuhvaća teritorijalne, socijalne, kulturne i, posebice, ekološke aspekte, koji su osobito važni u ruralnim ili manje naseljenim regijama.“ U tom pogledu, osmišljavanje zelene ruralne i urbane infrastrukture poboljšava kvalitetu i smanjuje izloženost regija. Pri odabiru pokazatelja treba imati na umu da je dostupnost statističkih podataka na regionalnoj razini u svim državama članicama ograničena.

21. Poziva na uvođenje niza usporedivih i pouzdanih pokazatelja i indeksa za mjerenje, podupiranje ili praćenje teritorijalne kohezije, sveobuhvatnog teritorijalnog razvoja, strukturnih problema, izazova i mogućnosti raznih teritorija u EU-u, kao i teritorijalnih učinaka na različite zemljopisne razine i tipove regija⁽⁶⁾. To će donositeljima odluka omogućiti donošenje svjesnih odluka o prostornom planiranju u skladu s načelom proporcionalnosti;

22. Smatra da je iznimno važno uzeti u obzir rizike povezane s klimom i okolišem te njihove teritorijalne učinke;

23. Ukazuje također na potrebu da se započne rasprava o budućnosti kohezijske politike nakon 2020. godine, u sklopu koje bi se posebno trebalo utvrditi jesu li ostvareni njezini izvorni ciljevi, uključujući promicanje pristupa usmjerenog na konkretna područja, ali i razmotriti je li postojeća metodologija dodjele sredstava ESIF-a u potpunosti u skladu s ciljevima te politike te uzima li u dovoljnoj mjeri u obzir teritorijalnu raznolikost;

Policentrični teritorijalni razvoj

24. Smatra da je policentrični razvoj EU-a od presudne važnosti za postizanje teritorijalne kohezije jer doprinosi većoj povezanosti urbane mreže i boljem pružanju dobara i usluga socijalne kohezije u cijeloj regiji;

25. Podsjeća da učinkovitost i kvaliteta u Europi ovise o stvaranju mreže kontakata između gradova svih veličina – počevši od lokalne razine pa sve do globalne – kao i o osnaživanju položaja građana i provedbi lokalnih mjera za promicanje vlastitih prednosti na europskoj i svjetskoj razini;

26. Naglašava da je otvorenost prema susjednim zemljama i prema ostatku svijeta nužan preduvjet za sve europske gradove i regije koji žele iskoristiti razvojne mogućnosti koje nudi globalni rast i tehnološki napredak. U tom se kontekstu kao učinkovit alat pokazalo promicanje prekogranične suradnje, posebice na vanjskim granicama EU-a. Dugoročni razvoj Europe ovisi o njezinoj prepoznatljivosti na globalnoj razini i korištenju konkurentskih prednosti svakog grada i regije u okviru završetka izgradnje jedinstvenog tržišta i uspostave učinkovitih strategija za zajednički razvoj, posebno u sklopu Euro-mediteranskog partnerstva i Istočnog partnerstva, ali i Transatlantskog partnerstva⁽⁷⁾;

⁽⁵⁾ CoR 2014/4896.

⁽⁶⁾ „Izgradnja otvorene i policentrične Europe“ u: „Scenariji i vizije za europski teritorij 2050.“, ESPON.

⁽⁷⁾ „Izgradnja otvorene i policentrične Europe“ u: „Scenariji i vizije za europski teritorij 2050.“, ESPON.

27. Ukazuje na to da suradnja najrazvijenijih gradova i regija stvara dodanu vrijednost i doprinosi razvoju šireg okruženja. Stoga ističe da se uloga lokalnih i regionalnih vlasti, kao i njihova mišljenja i prijedlozi moraju uzimati u obzir u slučajevima kad europske politike na njih izravno utječu;

Uloga sekundarnih gradova te malih i srednjih konurbacija i ruralnih područja

28. Naglašava prednosti policentričnog modela regionalnog razvoja, pri čemu ukazuje na važnost povezanosti ruralnih i urbanih područja;

29. Zalaže se za politički pristup pogodan za stvaranje funkcionalnih regija kako unutar pojedinih zemalja, tako i na prekograničnoj razini, budući da funkcionalne regije obuhvaćaju i urbana i ruralna područja te s obzirom na njihovu ulogu u održavanju kritične mase za razvoj i smanjenju razine osjetljivosti na vanjske pritiske, kao što je više puta istaknuto u ekonomskim analizama i analizama politike prostornog planiranja;

30. Primjećuje da se prostorna koncentracija socijalne isključenosti javlja i u urbanim, i u prigradskim, i u ruralnim područjima koja često graniče s područjima s pristojnim životnim standardom. Zbog bolje provedbe Teritorijalnog programa treba uzeti u obzir subregionalne specifičnosti;

31. Poziva EU na poduzimanje većeg broja političkih mjera i izdvajanje većih količina financijskih sredstava radi stvaranja učinkovitih i djelotvornih veza među urbanim područjima – pri čemu treba voditi računa o nekontroliranom širenju urbanog područja (*urban sprawl*) i novim oblicima zauzimanja prostora – kao i radi olakšavanja pristupa znanju i obrazovanju te stvaranja učinkovite mreže gradova i funkcionalnih područja ⁽⁸⁾ kako bi se razmjenjivale najbolje prakse i djelotvorna politička rješenja i projekti;

32. Izražava zadovoljstvo zbog toga što su države članice, regije i gradovi (uključujući male gradove i gradove srednje veličine) u Teritorijalnom programu 2020. pozvane na davanje doprinosa zajedničkim europskim teritorijalnim prioritetima, ali u isto vrijeme izražava žaljenje što se lokalne i regionalne vlasti još uvijek ne tretiraju ravnopravno s drugim tijelima koja sudjeluju u procesu donošenja odluka o tim pitanjima. Trebalo bi se potruditi da se navedenim vlastima omogući da učinkovitije odgovaraju na ključne teritorijalne izazove u Europi;

33. Smatra da su dobro funkcioniranje malih gradova i gradova srednje veličine, kao i diversifikacija ruralnih gospodarstava ključni elementi pune provedbe Teritorijalnog programa. U tom kontekstu strategije trebaju biti usmjerene na ostvarivanje pravednog pristupa uslugama od općeg gospodarskog i društvenog interesa, širenje funkcionalnih područja (što bi se nadovezalo na već osmišljene inicijative za urbani i ruralni razvoj) i podupiranje dostupnosti i povezanosti malih gradova i gradova srednje veličine ⁽⁹⁾;

34. Podsjeća na ulogu malih gradova i gradova srednje veličine u policentričnom teritorijalnom razvoju. S tim u vezi pozdravlja činjenicu da će predsjednički trio obrađivati tu zajedničku temu na području malih gradova i gradova srednje veličine, što će obuhvaćati analizu povezanosti ruralnih i urbanih područja te predstavljanje mehanizama za suradnju između različitih područja kao i za postizanje uravnoteženijeg teritorijalnog razvoja. Od ključne je važnosti ojačati elemente identiteta područja (krajolik, kulturna i ekološka baština) kao komparativne i razlikovne prednosti na globalnom tržištu.

35. Mala gradska područja i gradska područja srednje veličine imaju aktivnu ulogu u osiguravanju blagostanja i dobrobiti stanovništva u okolnim selima: u njima su koncentrirana radna mjesta i usluge, služe kao lokalna prometna čvorišta i kanaliziraju sve veću potražnju za mobilnošću. Stoga su važna za obuzdavanje depopulacije ruralnih i urbanih područja. Međutim, kroz sudjelovanje u zajedničkoj policentričnoj mreži također mogu pridonositi razvoju metropolitanskih područja. Pridonose rješavanju problema u vezi sa zaštitom okoliša i kvalitetom života koji nastaju zbog prevelike koncentracije stanovništva u velikim gradovima;

⁽⁸⁾ „Kako ojačati teritorijalnu dimenziju strategije Europa 2020. i kohezijske politike EU-a”.

⁽⁹⁾ „Kako ojačati teritorijalnu dimenziju strategije Europa 2020. i kohezijske politike EU-a”.

36. s tim u vezi poziva na proširivanje i bolju koordinaciju urbane dimenzije kohezijske politike s drugim politikama koje utječu na gradska područja u okviru cjelovitog programa za gradove, a poziva i na jačanje službene suradnje između europskih urbanih područja i njihovih ruralnih zaleđa⁽¹⁰⁾; ponavlja svoj poziv da se sastavi bijela knjiga o cjelovitom programu za gradove;

Povezivanje regija Europe: teritorijalna perspektiva

37. Europsku teritorijalnu suradnju, koja se uspješno provodi kroz prekogranične, međuregionalne i transnacionalne inicijative (npr. EGTS), te razvoj makroregionalnih strategija smatra bitnim instrumentima koji omogućuju bolju provedbu Teritorijalnog programa. Stoga pozdravlja namjeru predsjedničkog trija da se ispita potreba usvajanja pravnih propisa o uspostavi integriranih prekograničnih područja kao i potreba osnivanja radne skupine u Vijeću za praćenje napretka makroregionalnih strategija. Skreće pozornost na to da je sudjelovanje podnacionalnih razina vlasti u razvoju i primjeni tih instrumenata kao i u navedenoj skupini i dalje ključno za ostvarivanje njihovih ciljeva;

38. Smatra da je potrebno promicati regionalno uravnoteženi policentrični rast, između ostalog odlučnim djelovanjem usmjerenim na uklanjanje digitalnog jaza, suradnjom na području energetike, klime i okoliša, poticanjem istraživanja i inovacija, povećanjem pristupačnosti i privlačnosti područja te održivom prometnom politikom koja se temelji na strategiji prilagođenoj teritorijalnim specifičnostima;

39. Naglašava ulogu prometne infrastrukture kao instrumenta teritorijalne kohezije. Geografski i demografski nerazvijene regije iziskuju u tom pogledu posebnu pozornost⁽¹¹⁾. U tom kontekstu ukazuje na mogućnost korištenja Europske grupacije za teritorijalnu suradnju radi promicanja prekograničnih odnosa, uključujući odnose s trećim zemljama, kao i raznih financijskih instrumenata, kao što je „Instrument za povezivanje Europe“;

40. Poziva Komisiju da nastavi i intenzivira napore za dovršetak osnovne transeuropske prometne mreže TEN-T, pogotovo kada je u pitanju uklanjanje uskih grla i olakšavanje prekograničnih veza, kao i jačanje sudjelovanja lokalnih i regionalnih vlasti u platformama za koridor;

41. Naglašava, kao što je navedeno u Šestom izvješću o koheziji, da se u smjernicama za razvoj transeuropske prometne mreže postavlja cilj stvaranja istinske multimodalne mreže na razini EU-a, uključujući i željeznicu, kroz izgradnju nove i poboljšanje postojeće infrastrukture. U tom kontekstu, Odbor smatra da je potrebno nabaviti održiva, konkurentna i energetska učinkovita te ekološki prihvatljiva prijevozna sredstva, poticati intermodalnost i komplementarnost različitih prijevoznih sredstava, te ostvariti infrastrukturne projekte u manje razvijenim regijama, prekograničnim regijama, regijama koje zbog fizičkih prepreka imaju otežan pristup unutarnjem tržištu te u regijama koje imaju poteškoća s teritorijalnom kohezijom;

Teritorijalni program i strategija Europa 2020.

42. Primjećuje da se u Teritorijalnom programu EU-a 2020. potvrđuje važnost teritorijalnog pristupa za provedbu strategije Europa 2020. Trebalo bi iskoristiti reviziju strategije za jačanje njezine teritorijalne dimenzije. Ciljevi EU-a navedeni u strategiji Europa 2020. mogu se stoga postići samo pod uvjetom da se uzme u obzir teritorijalna dimenzija strategije zbog različitih mogućnosti razvoja pojedinih regija⁽¹²⁾;

⁽¹⁰⁾ „Policentrični teritorijalni razvoj na razini EU-a te na nacionalnoj i regionalnoj razini” – okrugli stol povjerenstva COTER održan 10. srpnja 2014. u Fabrianu.

⁽¹¹⁾ Za konkretne preporuke vidi mišljenje Odbora regija „Mobilnost u geografski i demografski nerazvijenim regijama” (CdR 1691/2014).

⁽¹²⁾ Teritorijalni program Europske unije 2020. Ususret uključivoj, pametnoj i održivoj Europi raznolikih regija.

43. Ponavlja poziv da se izradi Bijela knjiga o teritorijalnoj koheziji koja bi se temeljila na analizi interakcije između Teritorijalnog programa Europske unije 2020. i strategije Europa 2020., kako bi se pokušale riješiti sve veće teritorijalne nejednakosti u EU-u ⁽¹³⁾;

44. Zalaže se za to da kohezijska politika EU-a sa svojim ciljevima ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije i ubuduće u velikoj mjeri pridonosi postizanju ciljeva strategije Europa 2020. Jačanjem povezanosti između ciljeva rasta i konvergencije kohezijska politika može dovesti do smanjivanja razlika unutar EU-a kako bi se postigli ključni ciljevi ove strategije i na taj način povećalo blagostanje u cijeloj Europi. Potrebno je dosljedno iskorištavati taj potencijal kroz odgovarajući partnerski pristup kohezijskoj politici kako bi se u okviru strategija koje se temelje na specifičnostima regija poduzele konkretne mjere prilagođene lokalnim okolnostima i mogućnostima;

45. Stoga se zalaže za izradu kodeksa ponašanja za potrebe strategije Europa 2020 ⁽¹⁴⁾., koji bi se temeljio na europskom Kodeksu ponašanja za partnerstvo i kojim bi se osiguralo da lokalne i regionalne vlasti te druge zainteresirane strane budu uključene u osmišljavanje i provedbu dugoročnih strateških dokumenata relevantnih za teritorijalni razvoj;

Vizija za europske regije

46. Skreće pozornost na aktivnosti ESPON-a čiji je cilj razviti niz pokazatelja i indeksa koji se odnose na europski teritorijalni razvoj i koje bi kreatori politika mogli koristiti za mjerenje i praćenje teritorijalne kohezije; izrijekom zahtijeva izradu pokazatelja koji pokazuju kako teritorijalni i demografski izazovi (poput disperzije stanovništva, niske gustoće naseljenosti, depopulacije i starenja stanovništva) utječu na održiv, pametan i uključiv rast;

47. Smatra da je hitno potrebno razraditi usporedive statističke podatke o lokalnim i podlokalnim područjima, te postojeću urbano-ruralnu klasifikaciju OECD-a i Komisije pretvoriti u kategorije Eurostata koje bi, na temelju pouzdanih podataka s terena, mogle pomoći u kreiranju politika EU-a i njihovoj evaluaciji;

48. Primjećuje da je izgradnja otvorene i policentrične Europe najkohezivnija teritorijalna strategija za jačanje gospodarskog rasta i konkurentnosti, socijalne kohezije i ciljeva održivog razvoja za nadolazeća desetljeća, iznesenih u strategiji Europa 2020. i Teritorijalnom programu 2020 ⁽¹⁵⁾. Izražava potporu strategiji koja kombinira razvoj i koheziju te stvara ugodno životno okruženje;

49. Prepoznaje potrebu za zajedničkim strateškim planiranjem na teritoriju cijele Europe-a, temeljenom na sveobuhvatnoj viziji budućeg razvoja, radi ostvarivanja bolje usklađenosti europskih regionalnih razvojnih politika ⁽¹⁶⁾.

Bruxelles, 17. travnja 2015.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

⁽¹³⁾ CoR 2014/2333.

⁽¹⁴⁾ Nacrt za reviziju strategije Europa 2020.

⁽¹⁵⁾ „Izgradnja otvorene i policentrične Europe” u: „Scenariji i vizije za europski teritorij 2050.”, ESPON.

⁽¹⁶⁾ „Izgradnja otvorene i policentrične Europe” u: „Scenariji i vizije za europski teritorij 2050.”, ESPON.

Mišljenje Europskog odbora regija – Prilike za učinkovito korištenje resursa u građevinskom sektoru

(2015/C 195/06)

Izvjestitelj:	Csaba Borboly, predsjednik Vijeća okruga Harghita (Rumunjska/EPP)
Referentni dokument:	Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Europskom odboru regija o prilikama za učinkovito korištenje resursa u građevinskom sektoru COM(2014) 445 final

I. PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. u potpunosti podržava napore koje Europska Komisija ulaže u razvijanje zajedničkih ciljeva i pokazatelja kao temelja za zajedničke europske standarde učinkovitog korištenja resursa u građevinskom sektoru radi povećanja usklađenosti i koherentnosti raznih politika. Lokalne i regionalne vlasti ključni su partneri u promicanju veće učinkovitosti korištenja resursa jer ona pozitivno utječe na okoliš, klimu, gospodarstvo i društvo te tako pridonosi održivom razvoju; Isto tako, primjenom instrumenata poput zelene javne nabave te vlasti mogu poticati tržište robe proizvedene od građevinskog otpada ili otpada od rušenja;
2. stoga izražava zabrinutost zbog toga što Komisija u svojoj Komunikaciji uopće ne spominje ulogu lokalnih i regionalnih vlasti, iako je Odbor upozorio na taj aspekt u prethodnim mišljenjima o sličnim temama. Ističe središnju ulogu lokalnih i regionalnih vlasti kao ulagača, ne samo u građevinskom sektoru, već i u pogledu javne nabave, provedbe zakonodavstva EU-a i nacionalnog zakonodavstva o građevinskim objektima, potpore lokalnim poduzećima i inovacijama te u pogledu informiranja ulagača i šire javnosti. Zato Odbor regija traži od Komisije da analizira načine i sredstva pomoću kojih bi Odbor regija i lokalne i regionalne vlasti mogli biti uključeni u savjetovanja koja će proizaći iz ove komunikacije;
3. ističe da se inicijative u okviru širokog i složenog područja politike izgradnje održivih zgrada moraju temeljiti na holističkom pristupu koji uzima u obzir sve aspekte povezane s potrebama i bojaznima pojedinaca, zajednica i institucija koje će ih koristiti. Lokalni bi se uvjeti i prednosti za lokalno gospodarstvo trebali smatrati važnim aspektima održivosti, primjerice – uz poštovanje temeljnog načela slobode kretanja – promicanjem korištenja lokalnog građevinskog materijala, koji se često smatra najučinkovitijim te može imati pozitivne učinke na lokalno gospodarstvo;

A. Temeljni problemi

4. smatra neprihvatljivim to što se građevinski otpad i otpad od rušenja tercijarnih zgrada koji je moguće reciklirati često baca na odlagališta bez prethodne procjene ekonomske isplativosti prikupljanja i recikliranja. OR smatra da treba dati prednost zatvaranju rupa u lancu recikliranja, primjerice određivanjem pojedinačnih ciljeva za određene vrste otpada i donošenjem obvezujućih propisa o nadzoru, demontaži i razvrstavanju građevinskog otpada i otpada od rušenja prije samog rušenja ili renoviranja tercijarnih zgrada (kao što je nekim regionalnim ili lokalnim zakonima već propisano);
5. smatra da bi u cilju ekologizacije (ekološki prihvatljivijeg funkcioniranja) građevinskog sektora tijela javne vlasti trebala klijentima, izvođačima radova i investitorima u građevinskom sektoru pružiti okvir za prelazak na prakse povoljnije za okoliš jer je faza izgradnje ključna za ekološku učinkovitost svake zgrade kroz njezin životni ciklus. Takav se prelazak ne može dogoditi očekivanim tempom ako ne postoje ni zajednički pokazatelji i standardi za EU, ni financijski održivi poslovni modeli zasnovani na tehnikama gradnje i materijalima koji su u usporedbi sa sadašnjom situacijom ekološki prihvatljiviji i resursno učinkovitiji;

6. smatra potrebnim razjasniti da materijali nastali rušenjem mogu potjecati kako od potpunog rušenja objekta tako i od njegove obnove te je stoga nužno naznačiti da pojam rušenja uključuje djelomično rušenje objekta do kojeg dolazi u obnovi. U većini regija ukupan otpad nastao pri obnovi veći je od sveukupnog otpada nastalog pri potpunom rušenju objekata;

7. pozdravlja Komisijinu namjeru poticanja tržišta recikliranog građevinskog otpada i otpada od rušenja jačanjem podrške istraživačkim i probnim projektima. Takvim bi se projektima, koji se također provode u sklopu okvirnog programa Obzor 2020. i u bliskoj suradnji s državama članicama, trebalo razvijati rješenja pomoću kojih bi recikliranje postalo financijski privlačnije. Osim toga, OR podržava uvođenje mjera kojima bi se tržište poticalo na prihvaćanje sekundarnih materijala proizvedenih od građevinskog otpada i otpada od rušenja;

B. Lokalne i regionalne vlasti i podrška politici učinkovitog korištenja resursa

8. smatra da je sa stajališta lokalnih i regionalnih vlasti u cijeloj Uniji glavni cilj potaknuti napore da se razviju zajednički pokazatelji koji su nužni za razvoj zajedničkih ciljeva i standarda kako bi građevinski sektor postao ekološkiji. Lokalnim i regionalnim vlastima u interesu je da istaknu važnost ekoloških i gospodarskih izazova s kojima se postupak poboljšanja učinkovitosti korištenja resursa u građevinskom sektoru suočava;

9. ističe u ovom kontekstu da lokalne i regionalne vlasti već igraju značajnu ulogu u promicanju održive gradnje uz male ili nikakve dodatne troškove kroz lokalne ili regionalne građevinske propise. Najbolje prakse koje proizlaze iz primjene tih propisa, poput odredbi o minimalnoj količini dnevnog svjetla, energetske učinkovitosti ili građevinskim materijalima, mogle bi značajno pridonijeti promicanju istinski održivih zgrada u Europi te bi ih stoga trebalo podržati;

10. ističe da lokalne i regionalne vlasti igraju ključnu ulogu u smanjenju učinaka građevinskih objekata na okoliš, s obzirom na to da je jedna od njihovih odgovornosti uvođenje odgovarajućih mjera i provedba strategija za poticanje učinkovitosti resursa, uz pažljivu procjenu lokalnih obilježja i okolnosti;

11. poziva lokalne i regionalne vlasti da pri oblikovanju politike održive gradnje iskoriste instrumente i prakse prostornog i urbanističkog planiranja. Također bi trebalo uzeti u obzir obnovljive izvore energije, energetske učinkovitost, gospodarenje otpadom i pitanja funkcioniranja i održavanja;

12. u tom kontekstu poziva lokalne i regionalne vlasti da usvoje holistički pristup za cijeli životni ciklus zgrade, pored ostalog u pogledu građevinskih materijala, projektiranja i izgradnje zgrade, njezina održavanja i obnove, kako bi se promicalo učinkovitije korištenje materijala, učinkovitija potrošnja energije i vode, kao i bolje gospodarenje otpadom.

13. smatra da su dosadašnja nastojanja lokalnih i regionalnih vlasti EU-a iznimno važna, s izvrsnim primjerima poput strategije za energetske učinkovitost regije Emilia Romagna i programa za klimu „Energia – Alto Adige 2050” autonomne pokrajine Bolzano, programa za otkrivanje novih tehnologija te pristupa temeljenih na tradicionalnoj lokalnoj arhitekturi okruga Harghita i inovativnih aktivnosti grada Rakverea u Estoniji te zajednice Anavra (općina Almyros, Magnisia, Grčka). Ove i slične inicijative na čelu su po učinkovitosti korištenja resursa i industriji održive gradnje;

14. zapaža da bi industrijske aktivnosti povezane s građevinskim materijalima iz industrije ekološke gradnje i rušenja stvorile puno radnih mjesta. Razvijanje regionalnih i lokalnih akcijskih planova za ta pitanja uz odgovarajuće bi korištenje ljudskih resursa znatno pridonijelo postizanju ciljeva učinkovitog korištenja resursa;

15. vjeruje da bi inicijativa poput Sporazuma gradonačelnika mogla biti korisna pri svladavanju izazova povezanih s učinkovitošću resursa. Odbor je uvjeren da bi trebalo istražiti odgovarajuće načine da se to učini čim se prihvate ciljevi EU-a za učinkovitost korištenja resursa;

16. podsjeća i da korištenje resursa u velikoj mjeri određuju odluke u vezi s projektiranjem te izbor građevinskog materijala. Stoga, u skladu sa stavom Komisije te u cilju postizanja veće učinkovitosti u korištenju resursa, inženjeri, projektanti, proizvođači, izvođači radova, tijela vlasti i krajnji korisnici na raspolaganju moraju imati pouzdane i upotrebljive podatke kako bi se njihove odluke temeljile na kriteriju održivog projektiranja. S obzirom na to, kao i na činjenicu da su lokalne i regionalne vlasti tijela za izdavanje dozvola koja su najbliža svim dionicima, na njima je da, uz pomoć financijskih sredstava iz europskih fondova, osmisle posebne informativne sastanke s ciljem podizanja svijesti te politike i mehanizme za podupiranje i poticanje korištenja tih resursa. Te politike moraju biti dio zajedničkog europskog pristupa u pogledu vrednovanja ekološke učinkovitosti zgrada koji će uključivati sve ključne pokazatelje koji budu utvrđeni;

17. poziva Komisiju da aktivno uključi lokalnu i regionalnu razinu u razvoj okvira s temeljnim pokazateljima za procjenu ekološke učinkovitosti zgrada tijekom njihova životnog ciklusa. Trebalo bi se savjetovati s lokalnim i regionalnim vlastima te im pružiti mogućnost da daju svoj doprinos tijekom cijelog procesa razvoja tih pokazatelja;

18. skreće pozornost na činjenicu da lokalne i regionalne vlasti igraju važnu ulogu ne samo kao politička razina koja ulaže financijska sredstva u održive zgrade, nego i kao vlasnici javnih zgrada, socijalnih stanova te komunalnih mreža;

19. ponavlja svoje protivljenje sustavu makroekonomske uvjetovanosti koji omogućava da se državi članici u potpunosti ili djelomično uskrate sredstva iz ESIF-a ako ona ne ispuni obveze koje proizlaze iz zakonodavstva EU-a (npr. u pogledu ciljeva za otpad ili energetska učinkovitost). Taj sustav dovodi do opasnosti da se lokalne i regionalne vlasti kazne bez obzira na opseg u kojem su doprinijele ciljevima politika;

20. poziva lokalne ili regionalne vlasti da pojačaju suradnju na području zelene javne nabave, čime bi se pomoglo lokalnoj i regionalnoj razini da dostigne ambiciozne ciljeve EU-a za održive zgrade;

C. Definicije, pokazatelji, istraživanje i razvoj

21. podsjeća da je građevinska industrija instrument i da građevinski objekti mogu imati i pozitivan i negativan utjecaj unutar određenog urbanističkog, arhitektonskog, društvenog, gospodarskog i ekološkog konteksta. Stoga je u tom složenom skupu međudnosa problemu održivosti potrebno posvetiti posebnu pozornost;

22. podsjeća da nakon proizvodnje dolazi do brze promjene tehničkih karakteristika i učinkovitosti određenih građevinskih materijala te da se taj proces u nekim slučajevima nastavlja čak i nakon što se ti materijali ugrade u građevinski objekt. Zbog toga je važno provesti analizu o tome jesu li i pod kojim uvjetima ti materijali nakon rušenja objekta prikladni za ponovnu uporabu te razmotriti potrebu uvođenja zasebnih sustava certificiranja za takve materijale;

23. ipak, ističe potrebu za istraživačkim radom u području servisiranja i održavanja zgrada i pripadajućih objekata jer bi to moglo omogućiti produženje njihova životnog ciklusa. Konkretnije, trebalo bi promicati sklapanje ugovora o opskrbi energijom te poboljšanju i održavanju instalacija s poduzećima za pružanje energetske usluga.

24. naglašava da bi prenamjenu građevinskih materijala dobivenih rušenjem (primjerice za izgradnju cesta) trebalo tretirati kao ključno područje istraživanja s obzirom na to da mnogi građevinski materijali sadrže štetne, opasne ili onečišćavajuće tvari te da se još nisu iznašla odgovarajuća rješenja za mjerenje postojećeg rizika za okoliš i ljudsko zdravlje, kao ni za njegovo smanjenje u slučaju potrebe;

25. smatra da ponovna popularnost tradicionalnih građevinskih tehnika i materijala može otvoriti znatan potencijal za europski građevinski sektor: oni često predstavljaju modele za način na koji se lokalni resursi mogu koristiti za nalaženje učinkovitih, lokalnim uvjetima prilagođenih rješenja koja, u pogledu korištenja tla, neće podrazumijevati otvaranje novih kamenoloma ondje gdje se oni ne uklapaju u homogenu okruženje;

26. podsjeća da je potrebno analizirati pitanje je li obnova postojećih građevinskih objekata uvijek odgovarajuće rješenje: postojeći građevinski objekti u brojnim regijama Europe, osobito poslovne, stambene i javne zgrade, ne mogu se obnoviti uz osiguravanje odgovarajuće razine udobnosti, osim po cijenu znatnih ulaganja. Te situacije ukazuju na činjenicu da, iako sa stajališta učinkovitog korištenja resursa u slučaju pojedinačne zgrade obnova postojećih građevinskih objekata uvijek predstavlja bolje rješenje nego njihovo rušenje ili izgradnja novih objekata, estetska, arhitektonska i društvena vrijednost novog objekta u nekim je slučajevima mnogo veća, osobito za individualnog korisnika. Stoga je za utvrđivanje je li obnova postojećih građevinskih objekata odgovarajuće rješenje, uz čisto tehničke aspekte, potrebno uzeti u obzir i arhitektonske, društvene, gospodarske i ekološke aspekte, kao i perspektivu korisnika;

27. također podsjeća na golem potencijal stvaranja novih radnih mjesta u području održive izgradnje, posebice s obzirom na to da je dotični gospodarski sektor vrlo teško pogođen krizom. Uz podršku i odgovarajuću obuku o novim načinima održive ekološke izgradnje, mnogi nezaposleni iz tog sektora mogli bi se ponovo vratiti na tržište rada.

28. preporučuje da se prilikom osmišljavanja zajedničkih kriterija za ocjenjivanje ekološke održivosti građevinskih objekata (kao glavnih pokazatelja) eksplicitno uzimaju u obzir i obnovljive sirovine, ponajprije lokalne ili autohtone na koje se primjenjuje mehanizam sljedivosti. Ponovno se naglašava da uporaba obnovljivih sirovina može znatno pridonijeti učinkovitom korištenju resursa u građevinskom sektoru, pri čemu mogućnosti njihove uporabe nisu ograničene samo na osnovnu konstrukciju (npr. drvenu) i izolaciju, nego se one mogu rabiti i za unutarnje uređenje (za podove, zidove i površine) itd. To osobito vrijedi za kaskadno korištenje obnovljivih sirovina, tj. višestruku primjenu u nekoliko faza. Obnovljive se sirovine također mogu koristiti za grijanje objekata umjesto fosilnih energenata, čime bi se smanjio utjecaj na okoliš;

29. ukazuje na činjenicu da u pogledu građevinskih objekata dokument Komisije ne spominje korištenje energije iz obnovljivih izvora, unatoč jasnom doprinosu koju takva energija daje održivosti objekta. Sustavi za korištenje solarno-termičke, solarne i eolne energije ugrađeni u objekte, kao i korištenje biomase za grijanje objekata odnosno vode mogu znatno doprinijeti ublažavanju utjecaja na okoliš i to tijekom cijelog ciklusa života, osobito u pogledu emisija ugljikovog dioksida. Također treba spomenuti druge tehnologije, kao što je geotermalna energija, potencijal za centraliziranu proizvodnju, učinkovita infrastruktura za gradsko centralno grijanje i hlađenje, obnovljivi izvori energije, otpadna toplinska energija ili kogeneracija velike učinkovitosti. Kako bi analiza bila ispravna, također je važno uzeti u obzir materijale i energiju koji se koriste u proizvodnji jedinica struje i energije;

30. smatra da je na razini EU-a potrebno što prije pojasniti i ujednačiti definicije pojmova koji se često koriste kao sinonimi: pasivna kuća, ekološki prihvatljiva kuća, održiva kuća, energetski štedljiva kuća i ugljično neutralna kuća. Hitno je potreban napredak kroz odgovarajuće inicijative i savjetovanja vezana uz istraživanje i razvoj, budući da će te definicije činiti temelj za zajedničke standarde i mjere politike na tom području u budućnosti;

31. naglašava da uz ponovnu upotrebu metala i stakla, što je detaljno obrađeno u Komunikaciji, istraživanje ističe i obećavajuće podatke za beton i drvo. Beton i drvo su kao građevinski materijali prikladni za ponovnu upotrebu, lako ih je razvrstavati te ih je jednostavno reciklirati i/ili iskoristiti. Stoga bi lokalne i regionalne analize koje se odnose na ponovnu upotrebu ovih materijala trebale imati prednost;

32. u pogledu upotrebe drva i drugih prirodnih građevinskih materijala, smatra da je potrebno imati na umu da će rastuće potrebe građevinske industrije dovesti do izravnih ili neizravnih promjena u upotrebi zemljišta te promjena u ekosustavima. Važno je da ova industrija ne ponavlja greške iz prošlosti na području proizvodnje biomase za energiju. Promjene u upotrebi zemljišta i promjene u ekosustavima potrebno je detaljno analizirati te uzeti u obzir pri razvijanju zajedničkih ciljeva i pokazatelja na području učinkovitog korištenja resursa u građevinskom sektoru;

33. predlaže da se u sklopu obrazovanja inženjera, arhitekata i ekonomista, uz postupke za učinkovito korištenje resursa, predvide postupci usmjereni na smanjivanje korištenja dodatnih materijala te dodatnog stvaranja otpada koje se javlja zbog promjene projektnog plana;

34. smatra da je u pogledu učinkovitosti korištenja resursa, te posebno u slučaju recikliranja građevinskog otpada i otpada od rušenja, u obzir potrebno uzeti također i troškove i učinak razvrstavanja i prijevoza. Stoga je potreban potpuno ujednačen postupak analize, a politike i procesi istraživanja i razvoja moraju obuhvaćati i usporedbu opcija koje uključuju prijevoz i lokalne reciklažne kapacitete ili reciklažne kapacitete na samoj lokaciji;

D. Upravljanje, partnerstvo, prijenos znanja

35. zadovoljan je što Komisijina Komunikacija naglašava da širenje najboljih praksi igra važnu ulogu u ovim mjerama. U tom pogledu, projekti suradnje između skupina regija sa sličnim karakteristikama trebaju imati prednost. Na ovome području nije ostvarivo imati jednu standardnu praksu ili univerzalni pristup: lokalni i regionalni akteri moraju jedni od drugih usvajati najprikladnija rješenja te bi udruživanje lokalnog znanja iz raznih regija moglo pružiti dodanu vrijednost;

36. ističe da su mnoga tijela lokalne i regionalne vlasti primijetila da države članice imaju isključivo formalni pristup instrumentima uvedenim u sklopu regulacije energetske učinkovitosti te da ih smatraju sustavom stranim kulturi projektiranja u predmetnoj regiji ili državi. Odbor stoga predlaže izradu neke vrste prijelaznog izvješća o stanju provedbe Direktive o energetske učinkovitosti bez uvođenja nove obveze izvješćivanja za lokalne i regionalne vlasti, ali uz njihovo uključivanje u izradu spomenutog izvješća na dobrovoljnoj osnovi;

37. ističe da neke regije nemaju odgovarajuća znanja i vještine pa bi tehnološki jaz kad razvijeni regije ubrzano krenu naprijed mogao narasti, posebno u manje razvijenim regijama. U cilju rješavanja ovog problema te bi regije trebalo podržati putem mehanizama za suradnju koji se usredotočuju na poteškoće povezane s prijenosom znanja. Trebalo bi pažljivo razmotriti maksimalni poticaj prijenosa znanja o projektiranju i gradnji regijama čije vještine nisu zadovoljavajuće;

E. Kompenzacijski mehanizam

38. smatra da bi politički vođe trebali znati da će svaka radikalna promjena u građevinskom sektoru zahtijevati političku volju i jako vodstvo od strane viših razina lokalne i regionalne uprave. Oni ne mogu zanemariti činjenicu da su lokalna i regionalna operativna sredstva ograničena te nude malo prostora za ulaganja u poboljšanje zgrada, čak i ako takva ulaganja nude odličan povrat te se brzo amortiziraju;

39. naglašava ne samo ekološke, već i gospodarske i socijalne koristi od održivih zgrada u usporedbi s troškovima izgradnje i održavanja te ističe da su, na temelju podataka iz analize tržišta na koje se poziva Komisija, troškovi ulaganja u „zeleno” građevinarstvo tek za nekoliko postotaka veći od troškova u tradicionalnom građevinarstvu;

40. smatra da posebnu pozornost treba posvetiti specifičnim problemima ruralnih područja te malih gradova i gradova srednje veličine. Važno je prepoznati njihova obilježja pri određivanju standarda i ciljeva te drugih provedbenih mjera kako ne bi bili nesrazmjerno pogođeni ili kako bi im se po potrebi osigurala nadoknada. Nadalje, prioritarno bi se područje istraživanja pod nazivom *Pametni gradovi* u sklopu programa Obzor 2020. trebalo preimenovati u *Pametni gradovi i regije* te bi ga trebalo upotpuniti novim prioritarnim područjem nazvanim *Pametne ruralne regije i gradovi*.

Bruxelles, 17. travnja 2015.

Predsjednik
Europskog odbora regija
Markku MARKKULA

III.

(Pripremni akti)

ODBOR REGIJA

111. PLENARNO ZASJEDANJE, 16. – 17. TRAVNJA 2015.

Mišljenje Europskog odbora regija – Plan ulaganja i Europski fond za strateška ulaganja

(2015/C 195/07)

Glavni izvjestitelj:	Claude GEWERC (FR/PES), predsjednik Regionalnog vijeća Pikardije
Referentni dokumenti:	Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskoj središnjoj banci, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija i Europskoj investicijskoj banci – „Plan ulaganja za Europu”
	(COM(2014) 903 final)
	Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom fondu za strateška ulaganja i o izmjeni uredaba (EU) br. 1291/2013 i (EU) br. 1316/2013
	(COM(2015) 10 final)

I. PREPORUKE ZA AMANDMANE

Amandman 1.

Uvodna izjava 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
1) Zbog gospodarske i financijske krize smanjila se razina ulaganja u Uniji. Nakon što su dostigla vrhunac u 2007., ulaganja su se smanjila za otprilike 15 %. Uniju posebno pogađa nedostatak ulaganja kao posljedica nesigurnosti na tržištu u pogledu gospodarske budućnosti i fiskalnih ograničenja za države članice. Taj nedostatak ulaganja usporava gospodarski oporavak i negativno utječe na otvaranje radnih mjesta, dugoročni rast i konkurentnost.	(1) Zbog gospodarske i financijske krize smanjila se razina ulaganja u Uniji. Nakon što su dostigla vrhunac u 2007., ulaganja su se smanjila za otprilike 15 %, što se odrazilo na sve europske regije . Uniju posebno pogađa nedostatak ulaganja kao posljedica nesigurnosti na tržištu u pogledu gospodarske budućnosti i fiskalnih ograničenja za države članice. Taj nedostatak ulaganja usporava gospodarski oporavak i negativno utječe na otvaranje radnih mjesta, dugoročni rast i konkurentnost te time sprečava ostvarivanje ciljeva strategije Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast.

Amandman 2.

Uvodna izjava 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(2) Potrebno je sveobuhvatno djelovati kako bi se prekinuo začarani krug koji je nastao zbog nedostatnog ulaganja. Strukturne reforme i fiskalna odgovornost preduvjeti su potrebni za poticanje ulaganja. Uz obnovljeni zamah prema financiranju ulaganja, tim se preduvjetima može pridonijeti uspostavi pozitivnog začaranog kruga, u kojem se projektima ulaganja podržavaju zapošljavanje i potražnja i koji dovode do održivog porasta potencijala rasta.	(2) Potrebno je sveobuhvatno djelovati kako bi se prekinuo začarani krug koji je nastao zbog nedostatnog ulaganja. Strukturne reforme koje za cilj imaju povezati održiv rast, fiskalnu odgovornost i veću učinkovitost javnih politika preduvjeti su potrebni za dugoročno poticanje ulaganja. Uz obnovljeni zamah prema financiranju ulaganja, tim se preduvjetima može pridonijeti uspostavi pozitivnog začaranog kruga, u kojem se projektima ulaganja podržavaju zapošljavanje i potražnja i koji dovode do održivog porasta potencijala rasta.

Amandman 3.

Uvodna izjava 8.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(8) EFSU je dio sveobuhvatnog pristupa za rješavanje nesigurnosti povezanih s javnim i privatnim ulaganjima. Strategija se sastoji od tri stupa: mobilizacija financijskih sredstava za ulaganja, osiguravanje protoka ulaganja do realnoga gospodarstva i poboljšanje ulagačkog okruženja u Uniji.	(8) EFSU je dio sveobuhvatnog pristupa za rješavanje nesigurnosti povezanih s javnim i privatnim ulaganjima. Strategija se sastoji od tri stupa: mobilizacija financijskih sredstava za ulaganja, osiguravanje protoka ulaganja do realnoga gospodarstva, poboljšanje ulagačkog okruženja u Uniji. Tom bi se strategijom trebao nadopuniti cilj ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije unutar Unije.

Amandman 4.

Uvodna izjava 10.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(10) Svrha EFSU-a trebala bi biti pomaganje pri rješavanju poteškoća u financiranju i provedbi produktivnih ulaganja u Uniji te osiguravanje većeg pristupa financiranju. Namjera je da povećani pristup financiranju bude od posebne koristi malim i srednjim poduzećima. Primjereno je korist od takvog povećanog pristupa financiranju proširiti i na poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, a to su poduzeća čiji broj zaposlenih ne premašuje 3 000. Prevladavanje trenutačnih poteškoća u pogledu ulaganja u Europi trebalo bi pridonijeti jačanju Unijine ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije.	(10) Svrha EFSU-a trebala bi biti pomaganje pri rješavanju poteškoća u financiranju i provedbi produktivnih ulaganja od gospodarskog i društvenog značaja u Uniji te osiguravanje većeg pristupa financiranju. Namjera je da povećani pristup financiranju bude od posebne koristi malim i srednjim poduzećima. Primjereno je korist od takvog povećanog pristupa financiranju proširiti i na poduzeća srednje tržišne kapitalizacije, a to su poduzeća čiji broj zaposlenih ne premašuje 3 000. Kako bi se u najvećoj mjeri povećao pristup MSP-ova i srednje kapitaliziranih poduzeća predloženim ulaganjima, potrebno je izbjeavati preveliku složenost i zadržati jednostavnost.

Amandman 5.

Uvodna izjava 11.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>(11) EFSU bi trebao podržavati strateška ulaganja s visokom ekonomskom dodanom vrijednošću kojima se pridonosi ostvarenju ciljeva politike Unije.</p>	<p>(11) EFSU bi trebao podržavati kako velika, tako i manja strateška ulaganja kojima se pridonosi ostvarenju ciljeva ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije Europske unije i koja su dio strategije Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast. EFSU bi trebao nadopunjavati postojeće programe EU-a, posebice europske strukturne i investicijske fondove, te podupirati ili pospješiti projekte višeg rizika koji bi omogućili povećanje opće učinkovitosti gospodarstva EU-a te pokretanje dinamike stvaranja dodane vrijednosti za Europsku uniju. EFSU bi posebnu pažnju trebao usmjeravati na izoliranije i manje razvijene regije kako se ne bi povećao jaz u ulaganjima i kako bi se ohrabrila prekogranična i transnacionalna ulaganja. Također bi trebao u većoj mjeri uključiti lokalne i regionalne vlasti te istaknuti i razvijati njihove kapacitete za inovacije.</p>

Amandman 6.

Uvodna izjava 14.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>(14) EFSU bi trebao biti namijenjen projektima kojima se osigurava visoka društvena i ekonomska vrijednost. EFSU bi posebno trebao biti namijenjen projektima kojima se promiče otvaranje radnih mjesta, dugoročan rast i konkurentnost. EFSU bi trebao podržavati veliki raspon financijskih proizvoda, uključujući vlasnički kapital, dug ili jamstva, kako bi se na najbolji način odgovorilo na potrebe pojedinog projekta. Taj bi veliki raspon proizvoda EFSU-u trebao omogućiti da se prilagodi potrebama tržišta istovremeno potičući privatna ulaganja u projekte. EFSU ne bi trebao biti zamjena za privatno tržišno financiranje, već bi trebao ubrzati privatna financiranja rješavanjem tržišnih nedostataka kako bi se osigurala najučinkovitija i strateška upotreba javnih sredstava. Zahtjev usklađenosti s načelima o državnim potporama trebao bi pridonijeti takvoj učinkovitoj i strateškoj upotrebi.</p>	<p>(14) EFSU bi trebao biti namijenjen projektima kojima se osigurava visoka društvena i ekonomska dodana vrijednost. EFSU bi posebno trebao biti namijenjen projektima kojima se promiče otvaranje radnih mjesta, dugoročan održiv rast, inovativnost i konkurentnost. Trebalo bi uspostaviti jasan skup kriterija za odabir projekata, kao i postupaka za fazu praćenja. EFSU bi trebao podržavati veliki raspon financijskih proizvoda, uključujući kredite, vlasnički kapital, dug ili jamstva, kako bi se na najbolji način odgovorilo na potrebe pojedinog projekta. Taj bi veliki raspon proizvoda EFSU-u trebao omogućiti da se prilagodi potrebama tržišta istovremeno potičući privatna ulaganja u projekte. EFSU ne bi trebao biti zamjena za privatno tržišno financiranje, već bi trebao ubrzati privatna financiranja rješavanjem tržišnih nedostataka kako bi se osigurala najučinkovitija i strateška upotreba javnih sredstava te kako bi se dodatno ojačala ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija Unije. Zahtjev usklađenosti s načelima o državnim potporama trebao bi pridonijeti takvoj učinkovitoj i strateškoj upotrebi.</p>

Amandman 7.

Uvodna izjava 15.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(15) EFSU bi trebao biti namijenjen projektima s višim profilom rizika-dobiti od postojećih EIB-ovih i Unijinih instrumenata kako bi se osigurala dodatna vrijednost s obzirom na postojeće operacije. EFSU-om bi se trebali financirati projekti diljem Unije, uključujući u državama koje su najpogođenije financijskom krizom. EFSU bi se trebao upotrebljavati samo ako financiranje nije dostupno iz drugih izvora po razumnim uvjetima .	(15) EFSU bi trebao biti namijenjen projektima s višim profilom rizika-dobiti od postojećih EIB-ovih i Unijinih instrumenata kako bi se osigurala dodatna vrijednost s obzirom na postojeće operacije. EFSU-om bi se trebali financirati projekti diljem Unije, uključujući u državama koje su najpogođenije financijskom krizom. EFSU bi se trebao upotrebljavati samo ako financiranje nije dostupno iz drugih izvora. Viši rizik morat će se opravdati učinkom koji će ulaganja imati na zapošljavanje te na lokalna gospodarstva, posebice u područjima zahvaćenim gospodarskim promjenama, kao i na posljedice za globalnu dinamiku na području ulaganja, inovacija i okoliša. Ti kriteriji trebaju se prilagođavati tijekom proučavanja dosjea kako bi se osigurala ravnomjerna podjela po sektorima i zemljopisnim područjima.

Amandman 8.

Uvodna izjava 16.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(16) EFSU bi trebao biti namijenjen ulaganjima za koja se očekuje da su ekonomski i tehnički održiva, koja mogu uključivati odgovarajuću razinu rizika, ali koja i dalje zadovoljavaju posebne zahtjeve za financiranje iz EFSU-a.	(16) EFSU bi trebao biti namijenjen ulaganjima za koja se očekuje da su ekonomski i tehnički održiva, koja mogu uključivati odgovarajuću razinu rizika koja bi bez podrške EFSU-a bila previsoka za privatne ulagače , ali koja i dalje zadovoljavaju posebne zahtjeve za financiranje iz EFSU-a.

Obrazloženje

To je uvjet dodane vrijednosti koji imaju ulaganja u okviru Plana ulaganja.

Amandman 9.

Uvodna izjava 20.a (nova)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	(20a) Ako su ispunjeni odgovarajući uvjeti, države članice mogu se koristiti drugim instrumentima financiranja te europskim strukturnim i investicijskim fondovima (ESIF) kako bi doprinijele financiranju prihvatljivih projekata koje podupire jamstvo EU-a, u skladu s ciljevima, jamstvima i pravilima pravnog okvira koji se primjenjuje na te fondove. Fleksibilnost tog pristupa trebala bi omogućiti da se maksimalno povećaju sinergije između instrumenata EU-a te sposobnost privlačenja ulagača u područja ulaganja na koje je usmjeren EFSU. ESIF i EFSU trebaju se nadopunjavati te je koliko god je to moguće potrebno izbjeći učinak istiskivanja među njima.

Obrazloženje

Radi se o postizanju bolje usklađenosti između EFSU-a i strukturnih fondova te izbjegavanju rizika od uzajamnog isključivanja.

Amandman 10.

Uvodna izjava 20.b (nova)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	(20.b) EFSU bi posebice mogao pružiti podršku platformama za ulaganja na teritorijalnoj razini koje bi, kao regionalna čvorišta, bile u mogućnosti mobilizirati sve dostupne resurse, jamčile dosljedne i integrirane strategije razvoja na regionalnoj razini.

Obrazloženje

Razumljivo samo po sebi.

Amandman 11.

Uvodna izjava 21.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(21) Pod uvjetom da su ispunjeni svi relevantni kriteriji prihvatljivosti, države članice mogu se koristiti europskim strukturnim investicijskim fondovima kako bi financirale prihvatljive projekte koje podupire jamstvo EU-a. Zbog fleksibilnosti tog pristupa potencijal privlačenja ulagača za područja ulaganja na koje je usmjeren EFSU trebao bi se maksimalno povećati.	

Obrazloženje

Suvišno s obzirom na zakonodavni amandman 9.

Amandman 12.

Uvodna izjava 22.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(22) U skladu s Ugovorom o funkcioniranju Europske unije, ulaganja u infrastrukturu i projekte koja primaju potporu u okviru EFSU-a trebala bi biti u skladu s pravilima o državnim potporama. U tom je cilju Komisija najavila da će utvrditi skup ključnih načela, u svrhu ocjene državnih potpora, a koja će projekt morati ispuniti kako bi ostvario pravo na potporu u okviru EFSU-a. Zadovolji li projekt te kriterije i primi potporu iz EFSU-a, Komisija je najavila da će svaka dopunska nacionalna potpora podlijegati pojednostavnjenoj i ubrzanjoj ocjeni spojivosti s pravilima o državnim potporama, a Komisija će u okviru nje dodatno provjeravati samo razmjernost javne potpore (moguće prekomjerne naknade). Komisija je najavila i da će pružiti dodatne smjernice u pogledu skupa ključnih načela kako bi se osigurala učinkovita upotreba javnih sredstava.	(22) U skladu s Ugovorom o funkcioniranju Europske unije, ulaganja u infrastrukturu i projekte koja primaju potporu u okviru EFSU-a trebala bi biti u skladu s pravilima o državnim potporama. U tom je cilju Komisija najavila da će utvrditi skup ključnih načela, u svrhu ocjene državnih potpora, a koja će projekt morati ispuniti kako bi ostvario pravo na potporu u okviru EFSU-a. Zadovolji li projekt te kriterije i primi potporu iz EFSU-a, Komisija je najavila da će svaka dopunska nacionalna potpora podlijegati pojednostavnjenoj i ubrzanjoj ocjeni spojivosti s pravilima o državnim potporama, a Komisija će u okviru nje dodatno provjeravati samo razmjernost javne potpore (moguće prekomjerne naknade). Komisija je najavila i da će pružiti dodatne smjernice u pogledu skupa ključnih načela kako bi se osigurala učinkovita upotreba javnih sredstava. Na

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<i>temelju toga Komisija se obvezuje da će dosljedno primjenjivati pojednostavnjeni postupak kada se pravila o državnim potporama primjenjuju na financiranje infrastrukture.</i>

Obrazloženje

Treba izbjegavati nejednakosti u tretiranju projekata ulaganja u infrastrukturu koji se financiraju iz EFSU-a i projekata koje djelomično financiraju države članice ili regije kako bi se osigurali jednaki vremenski okviri i postupci odobravanja, s obzirom na to da se propisi o državnim potporama ne mogu primjenjivati bezuvjetno.

Amandman 13.

Uvodna izjava 25.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(25) EIB bi trebao redovno provoditi evaluacije aktivnosti kojima EFSU daje potporu u cilju ocjene njihove relevantnosti, provedbe i učinaka na razvoj te za određivanje aspekata kojima bi se mogle poboljšati buduće aktivnosti. Takve bi evaluacije trebale doprinijeti odgovornosti i analizi održivosti.	(25) EIB i Komisija trebali bi redovno provoditi evaluacije aktivnosti kojima EFSU daje potporu u cilju ocjene njihove relevantnosti, provedbe i učinaka na razvoj, kao i njihove dosljednosti i usklađenosti s ostalim politikama i instrumentima EU-a, a posebice s potporom iz ESIF-a , te za određivanje aspekata kojima bi se mogle poboljšati buduće aktivnosti. Takve bi evaluacije trebale doprinijeti odgovornosti i analizi održivosti.

Amandman 14.

Uvodna izjava 25.a (nova)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	(25a) Odbor za smjernice nadzire politiku financiranja EFSU-a, a EFSU mu dostavlja polugodišnja kratka izvješća o svojim operacijama. On daje mišljenja i iznosi preporuke o kriterijima prihvatljivosti, tematskoj i zemljopisnoj raspodjeli ulaganja i njihovoj aditivnosti u obliku, primjerice, društvenog ili ekološkog učinka. Sastavljen je od jednakog broja predstavnika OR-a i Europskog gospodarskog i socijalnog odbora (EGSO).

Obrazloženje

Gospodarski i socijalni partneri, jednako kao i lokalne vlasti, najbolje mogu procijeniti stvarni učinak ulaganja koja se financiraju.

Amandman 15.

Uvodna izjava 26.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(26) Uz financijske operacije koje će se provoditi putem EFSU-a, trebao bi se uspostaviti Europski savjetodavni centar za ulaganja (ESCU). ESCU bi trebao pružati snažniju potporu razvoju i pripremi projekata diljem Unije, i to na temelju stručnog znanja Komisije, EIB-a, nacionalnih razvojnih	(26) Uz financijske operacije koje će se provoditi putem EFSU-a, trebao bi se uspostaviti Europski savjetodavni centar za ulaganja (ESCU). ESCU bi trebao pružati snažniju potporu razvoju i pripremi projekata diljem Unije, i to na temelju stručnog znanja Komisije, EIB-a, nacionalnih razvojnih

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>banaka i upravljačkih tijela europskih strukturnih i investicijskih fondova. Tako bi se trebalo uspostaviti jedinstveno kontaktno mjesto za pitanja povezana s tehničkom pomoći za ulaganja u Uniji.</p>	<p>banaka i upravljačkih tijela europskih strukturnih i investicijskih fondova. Tako bi se trebalo uspostaviti jedinstveno kontaktno mjesto za pitanja povezana s tehničkom pomoći za ulaganja u Uniji. ESCU bi državama članicama i regijama diljem Unije trebao omogućiti da iskoriste besplatno stručno znanje kako bi se osigurao pravedan pristup financiranju iz EFSU-a. Regije bi ESCU-u mogle predložiti ciljane inicijative za usklađivanje tehničke pomoći na regionalnoj i nadregionalnoj razini te samim time i maksimalno iskorištavanje raspoloživih financijskih resursa.</p>

Amandman 16.

Uvodna izjava 29.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>(29) Kako bi se djelomično financirao doprinos iz proračuna Unije, raspoložive omotnice iz programa Obzor 2020. – Okvirni program za istraživanja i inovacije 2014. – 2020., koji je predviđen Uredbom (EU) br. 1291/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽¹⁾, i Instrumenta za povezivanje Europe, predviđenog Uredbom (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾, trebale bi se smanjiti. Ti programi služe za potrebe koje nisu ponovljene u EFSU-u. Međutim, smanjenjem oba programa radi financiranja Jamstvenog fonda očekuje se da će se osigurati veća ulaganja u određenim područjima njihovih nadležnosti nego što je to moguće postojećim programima. EFSU bi trebao moći maksimalno iskoristiti jamstvo EU-a kako bi višestruko povećao financijski učinak u tim područjima istraživanja, razvoja i inovacija te prometne, telekomunikacijske i energetske infrastrukture u usporedbi sa slučajem da su sredstva utrošena na bespovratna sredstva u okviru planiranih programa Obzor 2020. i Instrument za povezivanje Europe. Stoga je primjereno preusmjeriti u korist EFSU-a dio sredstava koja su trenutačno predviđena za te programe.</p> <p>⁽¹⁾ Uredba (EU) br. 1291/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o osnivanju Okvirnog programa za istraživanja i inovacije Obzor 2020. (2014. – 2020.) i o stavljanju izvan snage Odluke br. 1982/2006/EZ (SL L 347, 20.12.2013., str. 104.).</p> <p>⁽²⁾ Uredba (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe, izmjeni Uredbe (EU) br. 913/2010 i stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 680/2007 i (EZ) br. 67/2010 (SL L 348, 20.12.2013., str. 129.).</p>	<p>(29) Doprinos iz proračuna Unije postupno će odobravati Europski parlament i Vijeće u okviru godišnjih proračunskih postupaka do 2020. godine. Sredstva iz proračuna EU-a koja na kraju proračunske godine ostanu neiskorištena trebala bi se sustavno prenositi u Jamstveni fond. U tu bi svrhu proračunsko tijelo trebalo tamo gdje je to potrebno iskoristiti sve dostupne mehanizme fleksibilnosti i druge relevantne odredbe iz Uredbe Vijeća (EU, Euratom) br. 1311/2013.</p>

Amandman 17.

Uvodna izjava 29.a (novo)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	<p>(29a) <i>Do smanjenja proračunskih sredstava na raspolaganju za programe Obzor 2020. i Instrument za povezivanje Europe (CEF) trebalo bi doći tek nakon što se iscrpe sve mogućnosti za fleksibilnost na raspolaganju u okviru europskog proračuna.</i></p> <p><i>Ako je smanjenje proračuna programa Obzor 2020. zaista neizbježno, ono se mora provesti tako da se ne ugrozi potpuna provedba programa Obzor 2020. i da se ne dovede u pitanje posebna važnost temeljnog istraživanja. U tom bi slučaju komponenta „pristup rizičnom kapitalu” trebala jasno pridonijeti financiranju EFSU-a. Sredstva programa Obzor 2020. trebaju – ako je njihova primjena u okviru fonda neizbježna – biti iskorištena za svoju prvotnu namjenu, a trebala bi postojati i mogućnost sudjelovanja sveučilišta i istraživačkih institucija.</i></p> <p><i>Smanjenje proračunskih sredstava za Instrument za povezivanje Europe (CEF) ni na koji način ne utječe na iznos sredstava prenesenih iz Kohezijskog fonda namijenjenih projektima na području prometa u državama članicama koje imaju pravo na financiranje iz tog fonda.</i></p>

Obrazloženje

Projekti na području istraživanja i inovacija koji se financiraju sredstvima programa Obzor 2020. već danas daju izravan i značajan doprinos europskoj inovativnosti i konkurentnosti, stoga taj etablirani program ne bi smio biti oslabljen. Ako je intervencija EFSU-a u programu Obzor 2020. zaista neizbježna, kriterijima se mora zajamčiti da će EFSU osnažiti europski potencijal za inovacije.

Amandman 18.

Uvodna izjava 31.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>(31) Unutar Unije postoji niz potencijalno održivih projekata koje se ne financira zbog nedostatka sigurnosti i transparentnosti u odnosu na takve projekte. Često je to zato što privatni ulagači nisu svjesni projekata ili nemaju dovoljno informacija kako bi mogli procijeniti rizik ulaganja. Komisija i EIB, uz potporu država članica, trebali bi promicati uspostavu transparentnog portfelja tekućih i budućih projekata ulaganja u Uniji koji su podobni za ulaganja. Tim bi se „portfeljom projekata” trebalo osigurati da se informacije u pogledu projekata ulaganja redovno i strukturirano objavljuju kako bi se ulagačima omogućilo da imaju na raspolaganju pouzdane informacije na kojima mogu temeljiti svoje odluke o ulaganju.</p>	<p>(31) Unutar Unije postoji niz potencijalno održivih projekata koje se ne financira zbog nedostatka sigurnosti i transparentnosti u odnosu na takve projekte. Često je to zato što privatni ulagači nisu svjesni projekata ili nemaju dovoljno informacija kako bi mogli procijeniti rizik ulaganja. Komisija i EIB, uz potporu država članica i njihovih lokalnih i regionalnih vlasti, dužni su promicati uspostavu transparentnog portfelja tekućih i budućih projekata ulaganja u Uniji. Tim bi se „portfeljom projekata” trebalo osigurati da se informacije u pogledu projekata ulaganja redovno i strukturirano objavljuju kako bi se ulagačima omogućilo da imaju na raspolaganju pouzdane informacije na kojima mogu temeljiti svoje odluke o ulaganju.</p>

Amandman 19.

Uvodna izjava 31.a (nova)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	(31a) <i>Prilikom dodavanja projekata portfelju, zbog vidljivosti, pored informacija o gospodarskoj održivosti projekata trebalo bi pružiti informacije o poštovanju socijalnih i ekoloških zahtjeva, kao i o njihovoj usklađenosti s ciljevima strategija regionalnog razvoja. Polugodišnja kratka izvješća o njima dostavljat će se Odboru za smjernice.</i>

Amandman 20.

Uvodna izjava 32.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(32) Države članice počele su raditi i na nacionalnoj razini na utvrđivanju i promicanju portfelja projekata za projekte nacionalne važnosti. Informacije koje su pripremili Komisija i EIB trebale bi osigurati poveznice na prateće nacionalne portfelje projekata.	(32) Države članice počele su raditi i na nacionalnoj razini na utvrđivanju i promicanju portfelja projekata za projekte nacionalne, regionalne i lokalne važnosti. Taj su već učinile za prekogranične projekte zahvaljujući suradnji među državama članicama. Osim toga države članice radit će zajedno s lokalnim i regionalnim vlastima u skladu s načelom supsidijarnosti. Informacije koje su pripremili Komisija i EIB trebale bi osigurati poveznice na prateće nacionalne i prekogranične portfelje projekata. Lokalne i regionalne vlasti, uključujući regionalne platforme za inovacije, agencije za regionalni razvoj i upravna tijela europskih strukturnih i investicijskih fondova, ključni su izvor informacija o postojećim i budućim prilikama za ulaganje.

Obrazloženje

Ključno je da i regionalna i lokalna razina bude uključena u uspostavu portfelja projekata.

Važno je istaknuti da su se države članice počele usklađivati kako bi predstavile značajne prekogranične projekte u okviru EFSU-a.

Amandman 21.

Uvodna izjava 34.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
(34) Kako bi se osigurala odgovornost prema europskim građanima, EIB bi trebao redovito izvješćivati Europski parlament i Vijeće o napretku i utjecaju EFSU-a.	(34) Kako bi se osigurala odgovornost prema europskim građanima, Komisija i EIB bi trebali redovito izvješćivati Europski odbor regija , Europski parlament i Vijeće o napretku i utjecaju EFSU-a te njegovoj komplementarnosti s drugim politikama i instrumentima EU-a.

Obrazloženje

Regionalne i lokalne vlasti bliske su europskim građanima, što povećava njihovu odgovornost.

Amandman 22.

Članak 1. – novi stavak 1.a

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	1.a Komisija i Europska investicijska banka (EIB) osiguravaju dosljednost i komplementarnost potpore koju je odobrio EFSU drugim politikama i instrumentima Unije.

Amandman 23.

Članak 1. – stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Sporazumu o EFSU-u mogu pristupiti države članice. Pod uvjetom da sudjelovanje odobre postojeći osiguravatelji doprinosa, Sporazumu o EFSU-u mogu pristupiti i ostale treće osobe, uključujući nacionalne razvojne banke ili javne agencije koje su u vlasništvu ili pod kontrolom država članica te subjekte iz privatnog sektora.	Sporazumu o EFSU-u mogu pristupiti države članice. Pod uvjetom da sudjelovanje odobre postojeći osiguravatelji doprinosa, Sporazumu o EFSU-u mogu pristupiti i ostale treće osobe, uključujući nacionalne ili regionalne razvojne banke ili javne agencije koje su u vlasništvu ili pod kontrolom država članica ili lokalnih i regionalnih vlasti, regionalne razvojne agencije te subjekte iz privatnog sektora.

Obrazloženje

U zakonodavnom bi prijedlogu trebala postojati mogućnost regionalnog i lokalnog pristupa Sporazumu o EFSU-u.

Sudjelovanje regija u upravljanju ovim novim instrumentima.

Amandman 24.

Članak 1.a (novo)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	Za potrebe ove Uredbe primjenjuje se sljedeća definicija: (1) „nacionalnom razvojnom bankom ili institucijom” smatra se pravna osoba koja se profesionalno bavi provođenjem financijskih aktivnosti i kojoj je država članica dala javni mandat, bilo na središnjoj, regionalnoj ili lokalnoj razini, da provodi javne nekomercijalne aktivnosti promicanja ili razvoja kako bi se odgovorilo na tržišne neuspjehe;

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	(2) „platformom za ulaganja” smatra se mehanizam sufinanciranja, podjele rizika ili drugi mehanizam financijske potpore uspostavljen za financiranje jednog projekta ili skupine projekata. Platforma za ulaganja može biti regionalna, nacionalna, prekogranična ili sektorska, te ima za cilj osigurati usklađenost s lokalnim i regionalnim strategijama ulaganja te, gdje je to potrebno, s operativnim programima europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Obrazloženje

Kako bi se doista stvorila dodana vrijednost, u financiranju se prilikom pokretanja, provedbe i sufinanciranja projekata treba osloniti na mreže lokalnih ili poslovnih subjekata koji imaju bolji uvid u mogućnosti te stoga mogu bolje procijeniti rizike. Cilj je također omogućiti da se manji projekti uzmu u obzir „u paketu”, dokle god su dio politike ulaganja koju fond podržava.

Amandman 25.

Članak 2. – stavak 2. – točka 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Za ostvarenje tog cilja ESCU se služi stručnim znanjem EIB-a, Komisije, nacionalnih razvojnih banaka i upravljačkih tijela europskih strukturnih i investicijskih fondova.	Za ostvarenje tog cilja ESCU se služi stručnim znanjem: <ul style="list-style-type: none"> — EIB-a; — Komisije; — nacionalnih razvojnih banaka; — regionalnih razvojnih banaka i/ili agencija; — upravljačkih tijela europskih strukturnih i investicijskih fondova. <p>Posebice, regije mogu zatražiti tehničku pomoć ESCU-a kako bi dovršile operacije na regionalnoj i međuregionalnoj razini.</p>

Obrazloženje

ESCU mora očuvati stručno znanje na regionalnoj razini.

Budući da regije imaju sveobuhvatnu sliku o potrebi za ulaganjima na svom teritoriju, trebale bi imati mogućnost da pojedinačno ili u suradnji s drugim regijama izravno aktiviraju tehničku pomoć kako bi na najbolji način iskoristile inicijative i pripadajuće resurse.

Amandman 26.

Članak 3. – stavak 5. – podstavak 1.a (novo)

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
	Le Comité d'investissement doit tenir compte de l'objectif de cohésion économique, sociale et territoriale de l'Union.

Amandman 27.

Članak 4.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Članak 4.</p> <p>Jamstvo EU-a</p> <p>Unija EIB-u osigurava jamstvo za operacije financiranja ili ulaganja koje se provode u Uniji i koje su obuhvaćene ovom Uredbom (jamstvo EU-a). Jamstvo EU-a odobrava se kao jamstvo na zahtjev za instrumente navedene u članku 6.</p>	<p>Članak 4.</p> <p>Jamstvo EU-a</p> <p>Unija osigurava neopozivo i bezuvjetno jamstvo za operacije financiranja ili ulaganja koje se provode u Uniji i koje su obuhvaćene ovom Uredbom (jamstvo EU-a), uključujući i prekograničnu suradnju između država članica i trećih država. Jamstvo EU-a odobrava se kao jamstvo na zahtjev za instrumente navedene u članku 6.</p>

Obrazloženje

Razumljivo samo po sebi.

Amandman 28.

Članak 5. – stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>2. Jamstvo EU-a odobrava se za EIB-ove operacije financiranja i ulaganja koje je odobrio Odbor za ulaganja naveden u članku 3. stavku 5. ili za financiranje EIF-a u cilju provedbe EIB-ovih operacija financiranja i ulaganja u skladu s člankom 7. stavkom 2. Predmetne operacije usklađene su s politikama Unije i njima se podržava bilo koji od sljedećih općih ciljeva:</p> <p>(a) razvoj infrastrukture, uključujući u područjima prometa, posebno u industrijskim središtima; energetika, posebno energetska povezanost, i digitalna infrastruktura;</p> <p>(b) ulaganje u obrazovanje i izobrazbu, zdravstvo, istraživanje, razvoj, informacijske i komunikacijske tehnologije i inovacije;</p> <p>(c) širenje obnovljivih izvora energije i učinkovitosti resursa;</p> <p>(d) infrastrukturni projekti u području zaštite okoliša, prirodnih resursa, urbanog razvoja i u socijalnom području;</p>	<p>2. Jamstvo EU-a odobrava se za EIB-ove operacije financiranja i ulaganja koje je odobrio Odbor za ulaganja naveden u članku 3. stavku 5. ili za financiranje EIF-a u cilju provedbe EIB-ovih operacija financiranja i ulaganja u skladu s člankom 7. stavkom 2. EFSU je usmjeren na projekte koji jamče dodanu vrijednost u odnosu na postojeće operacije. Komisija, EIB i države članice osiguravaju da se pri svim ulaganjima koja primaju potporu EFSU-a vodi računa o njihovom utjecaju, prema sektoru, na ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju na lokalnoj i regionalnoj razini. Predmetne operacije usklađene su s politikama Unije i njima se podržava bilo koji od sljedećih općih ciljeva:</p> <p>(a) razvoj infrastrukture otporne na katastrofe u područjima prometa; energetika, posebno energetska povezanost, i digitalna infrastruktura;</p> <p>(b) ulaganje u obrazovanje i izobrazbu, zdravstvo, istraživanje, razvoj, digitalizaciju javnih službi, korištenje digitalnih sredstava i inovacije;</p> <p>(c) širenje obnovljivih izvora energije i učinkovitosti resursa;</p> <p>(d) infrastrukturni projekti u području zaštite okoliša, prirodnih resursa, urbanog razvoja i u socijalnom području;</p>

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>(e) pružanje financijske potpore poduzećima navedenima u članku 1. stavku 1., uključujući financiranje rizika obrtnog kapitala.</p> <p>Uz to, jamstvo EU-a odobrava se za potporu specijaliziranim platformama za ulaganja i nacionalnim razvojnim bankama, putem EIB-a, koji ulažu u operacije koje ispunjuju zahtjeve ove Uredbe. U tom slučaju upravni odbor pobliže određuje politike u pogledu prihvatljivih platformi za ulaganja.</p>	<p>(e) pružanje financijske potpore poduzećima navedenima u članku 1. stavku 1., uključujući financiranje rizika obrtnog kapitala.</p> <p>Uz to, jamstvo EU-a odobrava se za potporu specijaliziranim platformama za ulaganja i nacionalnim i/ili regionalnim razvojnim bankama, putem EIB-a, koji ulažu u operacije koje ispunjuju zahtjeve ove Uredbe. U tom slučaju upravni odbor pobliže određuje politike u pogledu prihvatljivih platformi za ulaganja.</p>

Amandman 29.

Članak 9. – stavak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Komisija i EIB, uz potporu država članica, dužni su promicati uspostavu transparentnog portfelja tekućih i budućih projekata ulaganja u Uniji. Portfeljem se ne dovode u pitanje konačni projekti koji su odabrani za primanje potpore u skladu s člankom 3. stavkom 5.</p>	<p>Komisija i EIB, uz potporu država članica te u uskoj suradnji i partnerstvu s lokalnim i regionalnim vlastima, dužni su promicati uspostavu transparentnog portfelja tekućih i budućih projekata ulaganja u Uniji, u kojem se pružaju informacije o gospodarskoj održivosti projekata, o njihovom učinku u pogledu održivog razvoja te o njihovoj usklađenosti s ciljevima regionalnih strategija razvoja. Portfeljem se ne dovode u pitanje konačni projekti koji su odabrani za primanje potpore u skladu s člankom 3. stavkom 5.</p>

Amandman 30.

Članak 9.– stavak 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Komisija i EIB redovito i strukturirano razvijaju, ažuriraju i šire informacije o tekućim i budućim projektima kojima se znatno pridonosi ostvarenju ciljeva politike EU-a.</p>	<p>Komisija i EIB redovito i strukturirano razvijaju, ažuriraju i šire informacije o tekućim i budućim projektima kojima se znatno pridonosi ostvarenju ciljeva politike EU-a u pogledu ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije.</p>

Amandman 31.

Članak 9. – stavak 3.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Države članice redovito i strukturirano razvijaju, ažuriraju i šire informacije o tekućim i budućim projektima na svojim državnim područjima.</p>	<p>Države članice, u uskoj suradnji s lokalnim i regionalnim vlastima, redovito i strukturirano razvijaju, ažuriraju i šire informacije o tekućim i budućim projektima na svojim državnim područjima.</p>

Amandman 32.

Članak 10. – stavak 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
EIB, prema potrebi u suradnji s EIF-om, svakih šest mjeseci izvješćuje Komisiju o EIB-ovim operacijama financiranja i ulaganja na temelju ove Uredbe. U izvješće je uključena procjena usklađenosti sa zahtjevima koji se odnose na upotrebu jamstva EU-a i ključne pokazatelje uspješnosti utvrđene u skladu s člankom 2. stavkom 1. točkom (g). Izvješće sadržava i statističke, financijske i računovodstvene podatke o svakoj EIB-ovoj operaciji financiranja i ulaganja te podatke na agregatnoj osnovi.	EIB, prema potrebi u suradnji s EIF-om, svakih šest mjeseci izvješćuje Komisiju o EIB-ovim operacijama financiranja i ulaganja na temelju ove Uredbe. U izvješće je uključena procjena usklađenosti sa zahtjevima koji se odnose na upotrebu jamstva EU-a i ključne pokazatelje uspješnosti utvrđene u skladu s člankom 2. stavkom 1. točkom (g). Izvješće sadržava i statističke, financijske i računovodstvene podatke o svakoj EIB-ovoj operaciji financiranja i ulaganja te o društvenom i ekološkom učinku. U njemu su detaljno opisani projekti u kojima se potpora iz europskih strukturnih i investicijskih fondova kombinira s potporom EFSU-a te ukupan iznos doprinosa iz svih izvora. Kraći oblik tog izvješća dostavlja se Odboru za smjernice u svrhu davanja mišljenja (vidi amandman 14.).

Amandman 33.

Članak 10. – stavak 6.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Komisija podnosi Europskom parlamentu, Vijeću i Revizorskom sudu do 30. lipnja sljedeće financijske godine, godišnje izvješće o stanju Fonda i upravljanju njime u prethodnoj godini.	Komisija podnosi Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom odboru regija i Revizorskom sudu do 30. lipnja sljedeće financijske godine, godišnje izvješće o stanju Fonda i upravljanju njime u prethodnoj godini. To se izvješće objavljuje.

Obrazloženje

Uključivanjem regionalnih i lokalnih vlasti ovaj amandman osigurava veću odgovornost naspram građana Europe.

Amandman 34.

Članak 12. – stavak 1. – alineja 1.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
EIB je dužan najkasnije [Ured za publikacije umeće datum: 18 mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe] provesti evaluaciju funkcioniranja EFSU-a. EIB prosljeđuje evaluaciju Europskom parlamentu, Vijeću i Komisiji.	EIB je dužan najkasnije [Ured za publikacije umeće datum: 18 mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe] provesti evaluaciju funkcioniranja EFSU-a. EIB prosljeđuje evaluaciju Europskom parlamentu, Vijeću, Komisiji i Europskom odboru regija.

Obrazloženje

Lokalne i regionalne vlasti morale bi imati pristup evaluaciji EFSU-a koju izrađuje EIB.

Amandman 35.

Članak 12. – stavak 1. – alineja 2.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Komisija je dužna najkasnije [Ured za publikacije umeće datum: 18 mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe] provesti evaluaciju upotrebe jamstva EU-a i funkcioniranja Jamstvenog fonda, uključujući upotrebu sredstava u skladu s člankom 8. stavkom 9. Komisija prosljeđuje evaluaciju Europskom parlamentu i Vijeću.	Komisija je dužna najkasnije [Ured za publikacije umeće datum: 18 mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe] provesti evaluaciju upotrebe jamstva EU-a i funkcioniranja Jamstvenog fonda, uključujući upotrebu sredstava u skladu s člankom 8. stavkom 9. Komisija prosljeđuje evaluaciju Europskom parlamentu i Vijeću. U okviru revizije tijekom provedbe Višegodišnjeg financijskog okvira (VFO-a) treba iznijeti odgovarajuće prijedloge za preusmjeravanje svih raspoloživih sredstava iz programa koji nisu obuhvaćeni uvodnim izjavama 18. i 19. ove uredbe u jamstvo.

Obrazloženje

Komisija bi trebala razmotriti druge mogućnosti financiranja, a ne samo CEF i Obzor 2020.

Amandman 36.

Članak 12. – stavak 4.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
EIB i EIF redovno dostavljaju Europskom parlamentu, Vijeću i Komisiji sva svoja neovisna izvješća o evaluaciji u kojima ocjenjuju praktične rezultate ostvarene svojim određenim aktivnostima u okviru ove Uredbe.	EIB i EIF redovno dostavljaju Europskom parlamentu, Vijeću, Komisiji i Europskom odboru regija sva svoja neovisna izvješća o evaluaciji u kojima ocjenjuju praktične rezultate ostvarene svojim određenim aktivnostima u okviru ove Uredbe.

Obrazloženje

Lokalne i regionalne vlasti morale bi imati pristup neovisnim evaluacijskim izvješćima o EFSU-u.

Amandman 37.

Članak 12. – stavak 5.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
Komisija je dužna najkasnije [Ured za publikacije umeće datum: tri godine nakon stupanja na snagu ove Uredbe] podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o primjeni ove Uredbe popraćeno svim relevantnim prijedlozima.	Komisija je dužna najkasnije [Ured za publikacije umeće datum: tri godine nakon stupanja na snagu ove Uredbe] podnijeti izvješće Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom odboru regija o primjeni ove Uredbe, uključujući ocjenu dodane vrijednosti EFSU-a i njegova doprinosa postojećim EU-ovim instrumentima financiranja , popraćeno svim relevantnim prijedlozima.

Obrazloženje

Razumljivo samo po sebi.

Amandman 38.

Članak 18.

Prijedlog Komisije	Amandman OR-a
<p>Uredba (EU) br. 1291/2013 mijenja se kako slijedi:</p> <p>(1) U članku 6. stavci 1., 2. i 3. zamjenjuju se sljedećim:</p> <p>„1. Financijska omotnica za provedbu programa Obzor 2020. iznosi 74 328,3 milijuna EUR u tekućim cijenama, od čega se maksimalno 71 966,9 milijuna dodjeljuje aktivnostima u okviru glave XIX. UFEU-a.</p> <p>Godišnja odobrena sredstva odobravaju Europski parlament i Vijeće u okviru višegodišnjeg financijskog okvira.</p> <p>2. Iznos za aktivnosti u okviru glave XIX. UFEU-a raspodjeljuje se među prioritetima određenima u članku 5. stavku 2. ove Uredbe kako slijedi:</p> <p>a) izvrsna znanost, 23 897,0 milijuna EUR u tekućim cijenama;</p> <p>b) vodeći položaj industrije, 16 430,5 milijuna EUR u tekućim cijenama;</p> <p>c) društveni izazovi, 28 560,7 milijuna EUR u tekućim cijenama.</p> <p>Maksimalni ukupni iznos za financijski doprinos Unije iz programa Obzor 2020. za posebne ciljeve navedene u članku 5. stavku 3. i za nenuklearne izravne aktivnosti Zajedničkog istraživačkog centra iznosi kako slijedi:</p> <p>i.) širenje izvrsnosti i sudjelovanja, 782,3 milijuna EUR u tekućim cijenama;</p> <p>ii.) znanost s društvom i za društvo, 443,8 milijuna EUR u tekućim cijenama;</p> <p>iii.) nenuklearne izravne aktivnosti Zajedničkog istraživačkog centra, 1 852,6 milijuna EUR u tekućim cijenama.</p> <p>Okvirna raspodjela za prioritete i posebne ciljeve navedene u članku 5. stavicima 2. i 3. navedena je u Prilogu II.</p> <p>3. EIT se financira iz programa Obzor 2020. putem maksimalnog doprinosa od 2 361,4 milijuna EUR u tekućim cijenama kako je navedeno u Prilogu II.”</p> <p>2) Prilog II. zamjenjuje se tekstom iz Priloga I. ovoj Uredbi.</p>	

Obrazloženje

Ovaj amandman u skladu je s točkom 4. političkih preporuka ovog nacrtu mišljenja i amandmanom 75. nacrtu izvješća Bullmann/Fernandes Europskog parlamenta.

II. PREPORUKE O POLITIKAMA

EUROPSKI ODBOR REGIJA

1. pozdravlja Plan ulaganja za Europu i Uredbu o Europskom fondu za strateška ulaganja (EFSU) koje je Komisija predložila kako bi potaknula ulaganja u Uniji;
2. naglašava da je Europski fond za strateška ulaganja samo jedan element Plana ulaganja; portfelj projekata, Europski savjetodavni centar za ulaganja i strukturne reforme koje imaju pozitivan socioekonomski utjecaj i pridonose unapređivanju administrativnih sposobnosti također su neophodni za uspjeh Plana; u tom kontekstu poziva Komisiju da u nastavku svoje komunikacije od 13. siječnja 2015. „Najbolja uporaba fleksibilnosti u okviru postojećih pravila pakta o stabilnosti i rastu COM(2015) 12”, odredi opseg strukturnih reformi koje želi potaknuti na europskoj razini, uz poštovanje načela supsidijarnosti;
3. naglašava da mehanizam Junckerovog plana počiva uglavnom na Jamstvenom fondu namijenjenom pokriću rizičnijih financiranja;
4. izražavajući zabrinutost zbog toga što je 16 milijardi eura jamstva dobiveno preraspodjelom sredstava prvotno namijenjenih Instrumentu za povezivanje Europe (CEF) i Obzoru 2020., OR skreće pozornost Komisije na posljedice pogubne po tekuće projekte koji su ipak u skladu s prioritetima EU-a kao i na činjenicu da zajmovi i jamstva ne predstavljaju dostatnu potporu za brojne projekte temeljnog istraživanja kao ni za međunarodno priznate istraživačke institute;
5. stoga zahtijeva da se u Plan ulaganja ulijevaju prvenstveno neiskorištena sredstva iz proračuna EU-a koja bi se uobičajenim postupkom vraćala državama članicama. Proračunska sredstva na raspolaganju za Obzor 2020. i CEF trebalo bi smanjiti tek nakon što se iscrpe sve mogućnosti za fleksibilnost u okviru europskog proračuna;
6. poziva Europsku komisiju da u sklopu revizije tijekom provedbe Višegodišnjeg financijskog okvira ispita mogućnosti koje postoje u okviru proračuna Unije da se raspoloživa sredstva iz drugih programa, osim programa Obzor 2020. i Mehanizma za povezivanje Europe, preusmjere u korist jamstva EU-a;
7. smatra da je važno jamčiti visoku kvalitetu projekata i osigurati da i lokalni projekti manjeg opsega uživaju potporu EFSU-a; u tom je pogledu nužna tehnička podrška kao i savjetovanje lokalnih vlasti;
8. želi biti u potpunosti uključen u praćenje i provedbu Plana ulaganja za Europu. Lokalne i regionalne vlasti ključni su akteri u utvrđivanju, planiranju i praćenju dodatnih ulaganja na svom području. U tom je pogledu od izuzetne važnosti uskladiti EFSU s lokalnim i regionalnim strategijama ulaganja i operativnim programima europskih strukturnih i investicijskih fondova. Zemljopisna ili tematska platforma za financiranje najprikladnije je sredstvo za osiguravanje konkretnog doprinosa lokalnih i regionalnih vlasti uspjehu EFSU-a, kao i doprinosa država članica te nacionalnih i/ili regionalnih razvojnih banaka i institucija; za tu je platformu potrebno precizirati razinu predstavnika i oblike financiranja;
9. naglašava da će se u okviru Plana ulaganja morati uložiti znatni naponi kako bi se prevladao niz izazova: osigurati da je fond zamišljen na način pogodan za poduzeća kako bi se privukli privatni fondovi; osigurati da se, zbog rastućeg broja projekata u portfelju, EFSU Plana ulaganja ne počne smatrati subvencijom EU-a za neodržive nacionalne projekte; osigurati koordinaciju između postojećih fondova, poput Obzora 2020. i EFSU-a, čija je svrha financirati istraživanje i inovacije;
10. napominje da će se u cilju svladavanja tih izazova tekuće programsko razdoblje (2014. – 2017.) morati dodatno usmjeriti na rezultate, a taj je cilj moguće ostvariti zahvaljujući suradnji s lokalnim i regionalnim vlastima. Kako bi se osiguralo da projekti u okviru EFSU-a postižu predviđene rezultate na lokalnoj razini, odbor za ulaganje koji će biti zadužen za odabir projekata morat će biti spreman na savjetovanje s lokalnim i regionalnim vlastima. Pristup usmjeren na rezultate također će iziskivati povećano korištenje sredstava EU-a putem unapređenja sinergije među različitim dostupnim fondovima EU-a kao i putem poboljšane usklađenosti tih fondova;

11. smatra da je još jedan preduvjet za uspjeh Plana ulaganja taj da Pakt o stabilnosti i rastu (PSR) ne koči sufinanciranje. Zbog toga OR traži da se nacionalno sufinanciranje izuzme iz izračuna Pakta o stabilnosti i rastu, bez obzira na položaj država članica u okviru tog Pakta. Ovaj zahtjev može se smatrati dijelom šireg zahtjeva OR-a da se nacionalno sufinanciranje europskih strukturnih fondova izuzme od pravila Pakta o stabilnosti i rastu;
12. naglašava da ulaganja u infrastrukturu u okviru EFSU-a moraju biti usmjerena na infrastrukturu otpornu na katastrofe. Puno je isplativije djelovati pravovremeno, a ne kasnije popravljati zgrade koji nisu sigurne ⁽¹⁾;
13. kako bi se osiguralo odgovarajuće praćenje Plana ulaganja, također predlaže uspostavu odbora za smjernice koji bi se sastojao od članova EGSO-a i OR-a i koji bi Europskoj komisiji iznio preporuke o investicijskoj politici fonda;
14. poziva države članice da lokalne i regionalne vlasti istinski uključe u uspostavu i promicanje portfelja projekata radi unapređenja dobrog upravljanja EFSU-om;
15. poziva Komisiju i EIB da u suradnji s Odborom regija utvrde niz kriterija za odabir projekata i postupaka praćenja, čime će se naglasiti činjenica da brzina ne smije zamijeniti kvalitetu projekata;
16. poziva Komisiju i EIB da uključe OR u upravni odbor i odbor za ulaganja kao promatrača;
17. cijeni činjenicu da se Prijedlog uredbe odnosi i na područja nadležnosti podijeljena između Europske unije i država članica i na područja na kojima EU može podržati, koordinirati ili nadopunjavati djelovanje država članica ⁽²⁾. S obzirom na to da je glavni cilj Prijedloga uredbe pridonijeti ponovnom pokretanju, na europskoj razini, ulaganja s jasnim transnacionalnim aspektima, OR smatra da je on u skladu s načelom supsidijarnosti. U pogledu načela proporcionalnosti, OR smatra da je Prijedlog uredbe primjeren pravni instrument jer njegove financijske odredbe moraju biti izravno primjenjive u svim državama članicama;
18. tijela lokalne i regionalne vlasti trebala bi primiti izvješće o evaluaciji i funkcioniranju EFSU-a te pridonijeti unapređenju plana jer su one u najboljem položaju da otkriju probleme i predlože rješenja s obzirom na različite okolnosti na terenu;
19. naglašava važnost uključivanja okoliša i prirodnih resursa među uvjete nužne za korištenje jamstva EU-a. Područja primjene popisana u Prijedlogu uredbe te navedeni opći ciljevi trebali bi uz to obuhvatiti i klimatske promjene i održiv razvoj;
20. naglašava da je od presudne važnosti da se u okviru smjernica za ulaganje iz EFSU-a manjim projektima osigura pristup tom fondu, posebice onim projektima koji pridonose otvaranju radnih mjesta i gospodarskom rastu te onima kojima se nastoje umanjiti razlike među regijama; isto je tako važno osigurati da se u okviru strukture upravljanja fondovima prepozna da u određenim regijama mali projekti predstavljaju strateška ulaganja s obzirom na to da oni mogu imati velik utjecaj.

Bruxelles, 16. travnja 2015.

*Predsjednik
Europskog odbora regija*
Markku MARKKULA

⁽¹⁾ Vidi Mišljenje CdR 2014/02646

⁽²⁾ Članak 172. (transeuropske mreže), 173. (industrije), 175. stavak 3. (ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija) i 182. stavak 1. (istraživanje i tehnološki razvoj te svemir).

ISSN 1977-1088 (elektroničko izdanje)
ISSN 1977-060X (tiskano izdanje)

Ured za publikacije Evropske unije
2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

HR